

ERIPAINOS
REPRINT

MAATALOUDEN TALOUDELLISEN TUTKIMUSLAITOKSEN JULKAISUJA N:o 34
*PUBLICATIONS OF THE AGRICULTURAL ECONOMICS RESEARCH
INSTITUTE, FINLAND, N:r 34*

TUTKIMUKSIA SUOMEN MAATALOUDEN KANNATTAVUUDESTA

TILIVUOSI 1974

SUMMARY:

*INVESTIGATIONS ON THE PROFITABILITY OF AGRICULTURE IN FINLAND
BUSINESS YEAR 1974*

HELSINKI 1976

TUTKIMUKSIA
SUOMEN MAATALOUDEN
KANNATTAVUUDESTA

TILIVUOSI 1974

SUMMARY:

*INVESTIGATIONS ON THE PROFITABILITY OF AGRICULTURE IN FINLAND
BUSINESS YEAR 1974*

HELSINKI 1976

ISBN 951-9199-28-4

Helsinki 1977. Valtion painatuskeskus.

ALKUSANAT

Täten julkaistaan maatalouden kannattavuustutkimuksessa mukana olevien kirjanpitoiloiden tulokset tilivuodelta 1974, mikä on tämän tutkimustoiminnan 63. tilikausi.

Tulokset on laskettu samojen perusteiden mukaan kuin viime vuosina. Tilivuonna 1968 tulosten laskentaperusteisiin tehtyjä muutoksia on selostettu tutkimuslaitoksen julkaisussa n:o 18.

Tulokset on esitetty entiseen tapaan tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain. Maa on jaettu seuraaviin neljään tutkimusalueeseen: Etelä-Suomi, Sisä-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Suomi. Alueiden rajat seuraavat maatalouskeskusten aluerajoja.

Aineiston käsittelyä varten tilat on ryhmitelty lisäksi kuuteen tilasuuruusluokkaan maatalousmaan muunnetun alan perusteella. Kun ensimmäisessä suuruusluokassa on tilamäärä varsin pieni, on se yhdistetty toiseen luokkaan. Samoin on menetelty eräillä tutkimusalueilla suurimpien suuruusluokkien kohdalla. Tutkimukseen liittyy maatalouden tuottoa, kustannuksia ja taloudellista tulosta osoittavia tietoja vuosilta 1965—74. Tutkimuksessa on käsitelty myös tuotantosuunnittain laskettuja kirjanpitoluoksia vuosilta 1972—74. Muilta osin tutkimustuloksia esitettäessä on rajoituttu käsittelemään pääasiassa vain laskentaperusteita.

Kirjanpitoiloiden tuloksia tuotantosuunnittain tilivuonna 1974 on esitetty myös tutkimuslaitoksen tiedonannossa n:o 35.

Helsingissä, syyskuussa 1976

Matias Torvela

Heikki Järvelä

SISÄLTÖ

	Sivu
I. Maatalouden yleiset edellytykset tilivuonna 1974	7
1. Sääsuhteet ja vuodentulo 1974	7
2. Maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hinnat	9
3. Työpalkat	10
II. Tutkimusaineisto	11
1. Aineiston hankinta, suuruus ja käsittely	11
2. Maankäyttölajit	13
3. Peltoalan käyttö ja sadot	13
4. Maitotuotos	15
III. Omaisuussuhteet	16
A. Koko liike	16
1. Varat	16
2. Velat	16
B. Varsinainen maatalous	17
1. Omaisuusryhmät	17
2. Kotieläimet	17
3. Kalusto	18
4. Rakennukset	19
IV. Rahaliike	20
V. Maatalouden kokonaistuotto	22
1. Kokonaistuotto ja sen rakenne	22
2. Maatalouden myyntituoton rakenne	23
VI. Maatalouden liikekustannus	25
1. Liikekustannus ja sen rakenne	25
2. Rahassa suoritettu liikekustannus	28
3. Työmenekki	28
a. Ihmistyö	28
b. Hevostyö	30
c. Traktortyö	30
VII. Investoinnit maatalouteen ja asuinrakennuksiin	31
VIII. Maatalouden liiketulokset	32
1. Verotettava puhdas tuotto	32
2. Maatalousylijäämä	33
3. Kannattavuuskerroin	34
IX. Kirjanpitotulosten kehitys tilivuosina 1965—1974	35
X. Eri tuotantosuuntaa harjoittavien kirjanpitotilojen tuloksia tilivuosina 1972—74	39
1. Tilojen jakaminen eri tuotantosuuntiin	39
2. Maatalouden kokonaistuotto, sadot ja tuotostaso	41

	Sivu
3. Maatalouden liikekustannukset	44
a. Liikekustannusten kehitys viime vuosina eri tuotantosuunnissa	44
b. Liikekustannusten rakenne eri tuotantosuunnissa	45
4. Taloudellinen tulos	47
a. Kehitys viime vuosina eri tuotantosuunnissa	47
b. Erot eri alueiden kesken	50
 XI. Metsätalous	 53
 XII. Oman tilan maataloustuotteiden käyttö yksityistaloudessa	 54
Taulukot	55
Summary	87
Liitteenä kartta kirjanpitotilojen sijainnista	89

I. MAATALOUDEN YLEISET EDELLYTYKSET TILIVUONNA 1974

1. Säasuhteet ja vuodentulo vuonna 1974

Vuonna 1973 rukiin ja syysrypsin kylvötyöt ennätettiin tehdä ennen rankkoja sateita, jotka viivästyttivät syysvehnän kylvöjä ja joiden vuoksi osa jäi suorittamattakin. Talvi oli lauhasta säästä johtuen talvehtineille kasveille erittäin epäedullinen. Keväällä kylvötyöt päästiin yleisesti aloittamaan samaan aikaan kuin edellisenäkin vuonna. Orastuminen oli kevätiljoilla keskinkertaista parempi. Laidunkausi myöhästyi viikon verran edellisestä vuodesta. Heilimöintivaiheessa sattuneiden rankkasateiden johdosta lakoutui ruis paikoin pahasti.

Säasuhteet kasvukautena 1974

Weather conditions

Paikkakunta	Säähavaintojen kuukausikeskimäärät						
	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.
	Lämpötila C° — <i>Temperature</i>						
Turku	3.2	8.0	14.1	15.2	14.9	12.4	4.9
Helsinki	3.4	7.6	14.7	16.2	14.9	13.3	6.7
Tampere	2.0	6.9	14.2	15.1	14.3	11.7	4.6
Lappeenranta	1.3	6.1	14.7	16.7	14.3	11.8	5.2
Jyväskylä	1.1	6.1	14.0	15.4	13.6	10.8	3.8
Kuopio	0.6	5.6	15.1	16.8	14.8	11.6	4.4
Vaasa	2.1	6.9	14.4	15.1	13.9	11.5	3.5
Kajaani	1.2	4.6	14.1	16.3	14.1	10.6	2.7
Oulu	0.3	5.7	14.5	16.1	14.3	10.8	2.6
Sodankylä	1.1	3.5	13.2	15.3	12.3	9.0	0.1
	Sademäärät mm — <i>Rainfall</i>						
Turku	8	21	46	131	33	95	103
Helsinki	15	34	48	52	49	145	183
Tampere	6	28	65	117	63	94	92
Lappeenranta	7	31	68	84	124	78	134
Jyväskylä	2	27	58	124	138	85	88
Kuopio	8	46	50	140	136	104	61
Vaasa	4	16	41	102	76	89	43
Kajaani	9	28	72	108	106	107	20
Oulu	8	15	45	136	77	50	20
Sodankylä	10	17	89	112	79	94	31

Toukokuun keskilämpötila jäi normaalia alhaisemmaksi. Kasvukausi oli normaalista jäljessä koko maassa. Kesäkuu jakautui lämpötilan suhteen kolmeen jaksoon. Alku- ja loppukuussa oli epätavallisen kylmää, mutta kuukauden keskivaiheilla vallitsi hellekausi. Heinäkuussa vallitsi epävakainen ja normaalia viileämpi sää. Sademäärät muodostuivat monin paikoin maata jopa kaksin-kolminkertaisiksi normaaliin verrattuna ja tilanne jatkui samanlaisena vielä elokuussakin. Syyskuun ensimmäinen viikko oli kaunis ja normaalia lämpimämpi, mutta kuun toiselle viikolle sattuneet rankkasateet keskeyttivät hyvään alkuun päässeet viljankorjuutyöt. Etelä-Pohjanmaalle nousi tulva-alueille kesän kolmas tulva.

Maataloustilaston mukaiset tärkeimpien viljelykasvien kokonaissadot yhteensä vuosina 1974, 1973 ja 1972 sekä vuosien 1970—74 satokeskimäärät esitetään seuraavassa:

Kokonaissadot
Total yields

Kasvilaji	1974 milj. kg	1973 milj. kg	1972 milj. kg	Keskim. 1970—74 milj. kg
Syysvehnä — <i>Winter wheat</i>	134.5	157.0	142.8	143.6
Kevätvehnä — <i>Spring wheat</i>	458.6	305.0	319.8	330.5
Ruis — <i>Rye</i>	134.4	124.2	118.6	128.1
Ohra — <i>Barley</i>	962.9	992.4	1 140.2	1 016.6
Kaura — <i>Oats</i>	1 112.8	1 169.4	1 245.3	1 256.2
Peruna — <i>Potato</i>	525.2	669.0	715.6	769.8
Sokerijuurikas — <i>Sugar beet</i>	629.1	607.0	662.0	558.4
Lanttu — <i>Swede</i>	46.1	63.8	88.1	84.6
Rehujuurikasvit — <i>Roots for fodder</i>	63.0	92.5	101.9	120.4
Vihantarehu — <i>Green fodder</i>	187.7	200.8	231.2	218.6
Peltoheinä — <i>Hay</i>	2 349.6	2 738.6	2 988.8	2 866.0
Syysrypsi — <i>Winter turnip rape</i>	4.1	8.4	5.5	7.5

Kokonaissatojen antamaa vuodentulosuhteista täydentävät seuraavat maataloustilaston ilmoittamat hehtaarisadot:

Hehtaarisadot
Yield per hectare

Kasvilaji	1974 100 kg	1973 100 kg	1972 100 kg	Keskim. 1970—74 100 kg
Syysvehnä	24.9	32.1	26.9	27.2
Kevätvehnä	28.1	22.2	25.5	24.7
Ruis	18.3	23.9	20.0	20.7
Ohra	21.7	21.7	24.5	23.3
Kaura	20.2	22.1	24.9	23.8
Peruna	110.6	146.1	150.6	153.5
Sokerijuurikas	273.5	289.0	343.0	292.7
Lanttu	191.9	255.2	275.4	264.3
Rehujuurikasvit	217.3	256.9	242.6	266.3
Vihantarehu	191.6	164.6	189.5	184.6
Peltoheinä	37.7	40.9	40.7	38.2
Syysrypsi	13.8	17.5	13.1	15.0

Vuonna 1974 muodostuivat kaikkien muiden viljelykasvien hehtaarisadot edellistä vuotta alhaisemmiksi paitsi kevätvehnän ja vihantarehun.

Leipäviljakasvien ala lisääntyi edellisestä vuodesta 50 900 hehtaaria, josta kevätvehnän osuus oli 24 400 ha. Vilja-alan osuus koko peltoalasta oli vuonna 1974 49.4 %, sen oltua edellisenä vuonna 47.0 %.

Nurmikasvien yhteinen peltoala oli vuonna 1974 36.5 % peltoalasta ja vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 39 500 hehtaaria. — Yli 1 peltohehtaarin tilojen yhteinen pinta-ala oli vuonna 1974 2 654 200 ha, eli koko peltoalan vähennys vuodesta 1973 oli 4 700 ha. Pellonvaraussopimuksen alainen peltoala oli vuonna 1974 206 800 ha.

2. Maataloustuotteiden ja -tarvikkeiden hinnat

Seuraavassa asetelmassa esitetään Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen ja Työväen taloudellisen tutkimuslaitoksen laskemia tärkeimpien maataloustuotteiden painotettuja keskihintoja, jotka on maksettu viljelijöille tilivuosina 1974 ja 1973.

Tuote	Tuottajahinta — <i>Producer price</i>	
	1974	1973
	mk/100 kg	mk/100 kg
Vehnä — <i>Wheat</i>	64:27	61:19
Ruis — <i>Rye</i>	72:45	69:56
Ohra — <i>Barley</i>	51:54	44:86
Kaura — <i>Oats</i>	46:64	39:94
Peruna — <i>Potatoes</i>	47:64	46:51
Sokerijuurikas ¹⁾ — <i>Sugar beet</i>	15:34	14:19
Maito ²⁾ — <i>Milk</i>	78:83	66:85
	mk/kg	mk/kg
Naudanliha — <i>Beef</i>	8:52	8:21
Sianliha — <i>Pork</i>	5:66	4:90
Kananmunat — <i>Eggs</i>	4.25	3.73

Maataloustarvikkeiden hintatasoa osoittavat seuraavan asetelman luvut. Väkilannoitteiden hinnat tarkoittavat vahvistettuja vähittäismyyntihintoja täysin vaunukuorman vastaanottoasemalla. Kalkkikivijauheesta on ilmoitettu irto- ja säkkitavaran keskimääräinen hinta ja se edustaa Paraisten Kalkki Oy:n Lappeenrannan hintatasoa.

Tarvike	Vähittäishinta — <i>Retail price</i>	
	1974	1973
	mk/100 kg	mk/100 kg
Oulunsalpietari	31:98	28:04
Superfosfaatti	24:49	20:09
Kaliskuola	42:46	32:53
Normaali Super Y-lannos	49:00	42:15
Kalkkikivijauhe	3:56	2:74
	mk/100 l	mk/100 l
Polttoöljy I	45:21	23:72

¹⁾ Pellervo-Seuran Markkinatutkimuslaitoksen laskemat hinnat.

²⁾ Maatalahallituksessa laskettu 4 %:n maidon tilityshinta.

Eräiden tyyppillisten rehuseosten keskimääräiset ohjevähittäishinnat ovat olleet vuosina 1974 ja 1973 seuraavat:

Rehuseos <i>Feed compound</i>	Keskim. vähittäishinta <i>Average retail price</i>	
	1974 mk/kg	1973 mk/kg
Lypsykarjarehuseokset — <i>Compounds for milk cows</i>	77:24	67:63
Sianrehuseokset — <i>Compounds for pigs</i>	89:36	77:80
Kananrehuseokset — <i>Compounds for poultry</i>	97:47	84:21
Kivennäisrehuseokset — <i>Mineral compounds</i>	99:68	56:96

3. Työpalkat

Tilastokeskuksen laatiman maataloustyöntekijöiden palkkatilaston mukaan ovat miesten ja naisten neljännesvuosittain lasketut keskituntiansiot olleet vuosina 1974 ja 1973 seuraavat:

I vuosineljännes — <i>Quarter</i> ..	Keskituntiansiot mk/t <i>Average wages mk/h</i>			
	Miehet — <i>Men</i>		Naiset — <i>Women</i>	
	1974	1973	1974	1973
II » » ..	6:36	5:22	5:36	4:21
III » » ..	6:72	5:68	5:94	5:50
IV » » ..	7:09	5:53	6:33	4:87
	8:21	6:12	6:92	5:13

II. TUTKIMUSAINEISTO

1. Aineiston hankinta, suuruus ja käsittely

Kirjanpitoaineiston hankinnan ovat suorittaneet maatalouden yleisneuvontajärjestöt. Ne ovat huolehtineet myös kirjanpidon ohjauksesta tiloilla. Kaikki tutkimuksessa mukana olevat tilat ovat yksityisten viljelijöiden hallinnassa ja hoidossa. Kun tutkimuskirjanpito on huomattavan suuri-
töinen ja vapaaehtoisuuteen perustuva, ei tutkimustilojen valinta otantamenetelmällä ole mahdollista. Sen vuoksi ei jäljempänä esitettävien kirjanpitoltilojen tulosten voida katsoa sellaisenaan edustavan koko maatalouden keskimääräistä tasoa.

Tarkasteltavana olevat tulokset on laskettu kalenterivuoden 1974 käsitäväältä tilikaudelta. Tulostilastossa on mukana yhteensä 844 tilaa. Ne ja-
kaantuvat eri järjestöjen kesken seuraavasti:

Uudenmaan maatalouskeskus	29
Nylands svenska lantbrukssällskap	42
Varsinais-Suomen maatalouskeskus	51
Finska Hushållningssällskapet	19
Ålands Landskapsstyrelse	3
Satakunnan maatalouskeskus	33
Pirkanmaan »	51
Hämeen läänin »	69
Itä-Hämeen »	43
Kymen läänin »	56
Mikkelin läänin »	42
Kuopion läänin »	46
Pohjois-Karjalan »	40
Keski-Suomen »	53
Etelä-Pohjanmaan »	83
Österbottens svenska lantbrukssällskap	15
Oulun maatalouskeskus	84
Kainuun »	38
Lapin läänin »	47
Yhteensä	844

Tilat on ryhmitelty aineiston käsittelyä varten tutkimusalueittain ja tilasuuruusluokittain. Maa on jaettu seuraaviin tutkimusalueisiin: Etelä-Suomi, Sisä-Suomi, Etelä-Pohjanmaa ja Pohjois-Suomi. Tutkimusalueiden rajat seuraavat maataloustilaston tilastoalueiden eli maatalouskeskusten aluerajoja. Tarkemmin ko. rajat ilmenevät liitteenä olevasta kirjanpitoltilojen kartasta, johon on merkitty myös tulostilastossa mukana olevien tilojen sijainti kunnittain.

Tilojen ryhmittely tilasuuruusluokkiin on edelleen suoritettu maatalousmaan muunnetun alan perusteella. Muunnettu ala on määritetty siten, että puutarhamaan ja pellon alaan on lisätty laitumen ja niityn muunnettu ala, joka on saatu jakamalla näiden raha-arvo kulloinkin kyseessä olevan tilan keskimääräisellä peltohehtaarin arvolla. Kaikki hehtaaria kohden esitetyt tulokset on ilmaistu maatalousmaan muunnettu a hehtaari a kohden, mikäli ei toisin mainita.

Tilat on ryhmitelty seuraaviin suuruusluokkiin:

I-slk	— 5 ha
II »	5—10 »
III »	10—20 »
IV »	20—30 »
V »	30—50 »
VI »	50— »

Kun ensimmäisen suuruuluokan tiloja on mukana suhteellisen vähän on ensimmäinen ja toinen luokka yhdistetty. Tarkasteltavana tilivuonna jakaantuvat kirjanpitotilat mainittuihin suuruusluokkiin eri tutkimusalueilla seuraavasti:

Alue	Suuruusluokka						Yhteensä	
	I—II	III	IV	V	VI	kpl	%	
Etelä-Suomi	52	121	97	77	49	396	46.9	
Sisä-Suomi	27	91	42	15	6	181	21.5	
Etelä-Pohjanmaa ..	21	35	25	14	3	98	11.6	
Pohjois-Suomi	43	86	29	8	3	169	20.0	
Yhteensä	143	333	193	114	61	844	100.0	

Kun tilamäärä on varsin pieni suuremmissa suuruusluokissa, on kuudennen luokan tulokset esitetty erikseen vain Etelä-Suomen alueelta. Muualla yli 30 ha:n tilat on käsitelty yhtenä ryhmänä. Muissakaan ryhmissä eivät tilamäärät ole kovin suuria, mikä seikka on huomattava tarkasteltaessa jäljempänä esitettäviä tuloksia.

Tulokset on esitetty entiseen tapaan maatalousmaan muunnettua hehtaaria tai tilaa kohden ilmaistuina keskiarvoina. Ne on laskettu siten, että tilakohtaiset kokonaisluvut on laskettu yhteen ja saatu summa on sitten jaettu vastaavalla maatalousmaan muunnetun alan hehtaarimäärällä tai vastaavalla tilamäärällä. Tulokset esitetään jokaiselta tutkimusalueelta eri suuruusluokkien ja ko. alueen keskiarvoina. Edellä mainittujen lisäksi on taulukoihin merkitty samalla tavalla lasketut koko maan (kaikkien kirjanpitotilojen) keskiarvot.

Kun eri tutkimusalueiden ja koko maan keskiarvot lasketaan edellä esitetyllä tavalla, vaikuttaa tilakoko tuloskeskiarvojen suhteelliseen suuruuteen. Kun kirjanpitotilojen keskimääräinen koko on suurempi kuin maan kaikkien tilojen, eivät näin lasketut eri alueita koskevat keskiarvot anna oikeata kuvaa tarkasteltavasta asiasta. Sen tähden on eri alueiden ja koko maan keskiarvot määritetty myös siten, että eri suuruusluokkien ja eri alueiden luvut on painotettu niillä suhdeluvuilla, jotka osoittavat maan kaikkien yli 2 peltohehtaarin tilojen peltoalan jakaantumisen eri suuruusluokkien ja alueiden kesken. Tällä tavalla lasketuista keskiarvoista käytetään nimitystä painotettu keskiarvo. Nämä keskiarvot esitetään ainoastaan varsinaista maataloutta koskevista hehtaaria kohden lasketuista luvuista.

Painotetut keskiarvot on laskettu käyttämällä painoina suhdelukuja, jotka osoittavat, kuten edellä jo mainittiin, maan kaikkien yli 2 pellohehtaarin viljelmien peltoalan jakaantumisen eri suuruusluokkien ja alueiden kesken vuoden 1969 maatalouslaskennan mukaan:

Alue	Tilasuuruusluokka					Yhteensä
	I—II	III	IV	V	VI	
Etelä-Suomi	12.6	15.7	7.9	6.4	5.0	47.6
Sisä-Suomi	10.9	7.1	1.5	0.7	0.3	20.5
Etelä-Pohjanmaa	5.0	7.0	2.5	0.8	0.2	15.5
Pohjois-Suomi	8.4	5.7	1.4	0.6	0.3	16.4
						Yhteensä 100.0

Painotettuja keskiarvoja laskettaessa on em. painot yhdistetty samalla tavalla kuin tilatkin.

2. Maankäyttölajit

Eri maankäyttölajien keskimääräiset alat tilivuoden alussa kirjanpito-tiloilla esitetään taulukossa 1. Niissä on peltolaitumen ala luettu peltoalaan. Laidunalaan sisältyvät haka- yms. laitumet, jotka eivät ole peltoa. Kasvullisella metsämaalla tarkoitetaan tässä metsämaata, joka kuuluu veroluokkiin I A—IV.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kirjanpito-tilojen keskimääräiset maatalousmaan muunnetut alat tilaa kohden kolmena viimeisenä tilivuonna.

Alue	1974	1973	1972
		muunn. ha/tila	
Etelä-Suomi	28.59	27.66	27.04
Sisä-Suomi	19.72	19.31	19.02
Etelä-Pohjanmaa	20.71	20.13	19.28
Pohjois-Suomi	16.20	15.16	14.79
	Keskimäärin	23.29	22.53
			21.99

Tilakoko vaihtelee huomattavasti alueittain. Etelä-Suomessa se on keskimäärin lähes kaksinkertainen verrattuna Pohjois-Suomen tutkimustilojen keskimääräiseen kokoon. Se on noussut edellisestä tilivuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Tilakoon vuotuiset vaihtelut aiheutuvat maan ostoista ja myynneistä, vuokrauksesta sekä eräissä yksittäistapauksissa myös raivauksista. Myös tutkimustilojen vaihtuvuus vaikuttaa tilojen keskikokoon.

3. Peltoalan käyttö ja sadot

Kirjanpito-tilojen peltoalan käyttöä osoittavat luvut esitetään taulukossa 2. Vehnän viljelyalaan sisältyvät sekä kevät- että syysvehnä ja nurmen alaan on luettu niitonurmi sekä peltolaidun.

Vuosina 1974 ja 1973 jakaantui peltoala eri kasvien kesken kirjanpito-tiloilla ja maataloustilaston mukaan keskimäärin koko maassa seuraavan asetelman mukaisesti. Kirjanpito-tiloja koskevat luvut ovat painottamattomia.

	Kirjanpito-tiloilla		Maataloustilaston mukaan koko maassa	
	1974	% peltoalasta 1973	1974	1973
Ruis	4.0	2.7	2.8	2.0
Vehnä	10.8	9.9	8.1	7.0
Ohra	22.1	24.4	16.7	17.2
Kaura	19.6	18.8	20.7	19.9
Peruna	1.7	1.6	1.8	1.7
Sokerijuurikas	2.7	2.6	0.9	0.8
Muut juurekset	0.3	0.2	0.2	0.2
Nurmi	34.2	35.0	36.5	38.0
Kesanto	2.2	2.6	1.6	1.9
Muu peltoala	2.4	2.2	10.7	11.3
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0

Asetelman mukaan sekä kirjanpito-tiloilla että maan kaikilla tiloilla keskimäärin leipäviljan osuus peltoalasta on lisääntynyt edellisestä tilikaudesta. Sen sijaan rehuviljan osuus on kirjanpito-tiloilla alentunut edellisestä vuodesta ja maan kaikilla tiloilla keskimäärin se on ollut samaa suuruusluokkaa kuin edellisenä tilikautena. Nurmikasvien osuus peltoalasta on edelleen alentunut kirjanpito-tiloilla keskimäärin 0.8 ja maan kaikilla tiloilla keskimäärin 1.5 prosenttiyksikköä. Muuhun peltoalaan on luettu mm. se peltoala, mikä on poistettu tuotannosta pellonvaraussojimuksilla.

Kirjanpito-tilojen satotulokset on esitetty taulukossa 3. Kevätvehnän, ohran ja kauran hehtaarisadot kaikilla kirjanpito-tiloilla keskimäärin ovat nousseet edellisestä vuodesta. Sen sijaan kaikkien muiden taulukossa esitettyjen viljelykasvien keskimääräiset hehtaarisadot ovat laskeneet.

Taulukossa 3 on eri tilaryhmien satotulokset esitetty myös rehuyksikköinä. Niitä laskettaessa on rehuyksikköiden kokonaismäärät jaettu vain niiden kasvien viljelyalalla, joiden sadot sisältyvät rehuyksikkömääriin. Niistä puuttuvat mm. laitumien sadot. Lisäksi on huomattava, että rehuyksikkösadoissa eivät sadon laadun vaihtelut tule esille.

Seuraavassa asetelmassa olevat painotetut luvut osoittavat kirjanpito-tilojen keskimääräisiä rehuyksikkösatoja eri tutkimusalueilla.

Alue	Keskisadot ry/ha	
	1974	1973
Etelä-Suomi	3 368	2 993
Sisä-Suomi	2 793	2 697
Etelä-Pohjanmaa	2 625	3 185
Pohjois-Suomi	2 379	2 546
Keskimäärin	2 973	2 889

Sen mukaan keskimääräiset rehuyksikkösadot ovat nousseet edellisestä vuodesta Etelä- ja Sisä-Suomen tutkimusalueilla, kun taas Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Suomen alueilla ne ovat laskeneet.

Satotasoa kirjanpitotiloilla ja keskimäärin maan kaikilla tiloilla vuosina 1974 ja 1973 kuvaavat seuraavassa asetelmassa esitettävät erittäin kasvien keskisadot. Kirjanpitotiloja koskevat luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Kirjanpitotiloilla		Maataloustilaston mukaan koko maassa	
	1974	1973	1974	1973
		100 kg/ha		
Ruis	17.4	26.7	18.3	23.9
Kevätvehnä	26.2	23.3	28.1	22.0
Ohra	25.0	23.4	21.7	21.7
Kaura	24.4	23.6	20.2	22.1
Peruna	146.2	195.5	110.6	146.1
Sokerijuurikas	207.7	254.3	273.5	289.0
Lanttu	241.5	282.0	191.9	255.2
Heinä	47.9	49.8	37.7	40.9

Kirjanpitotilojen keskisadot ovat yleensä korkeampia kuin keskimäärin koko maassa. Kuitenkin tarkasteltavana vuonna rukiin, kevätvehnän ja sokerijuurikkaan keskisadot kirjanpitotiloilla ovat jääneet maan vastaavia keskisatoja alhaisemmiksi.

4. Maitotuotos

Vuotuinen maitotuotos lehmää kohden oli kirjanpitotiloilla tarkasteltavana tilikautena 4 882 kg. Se on 116 kg enemmän kuin edellisenä tilivuonna. Karjantarkkailussa, johon kuului tarkkailuvuonna 1974/75 31.9 % maan kaikista lehmistä, oli vastaava keskituotos 4 794 kg. Se on lasketun edellisestä tarkkailuvuodesta 41 kg.

Kirjanpitotilojen keskimääräiset maitotuotokset eri tutkimusalueilla ja tilasuorussluokissa tarkasteltavana vuonna ovat olleet seuraavat:

Alue	Tilasuorussluokat					Keskimäärin
	I—II	III	IV	V	VI	
		Maitoa vuodessa		kg/lehmä		
Etelä-Suomi	5 619	5 060	4 939	4 913	5 082	5 027
Sisä-Suomi	4 822	4 803	4 937	4 758		4 832
Etelä-Pohjanmaa ..	5 034	4 755	4 357	5 268		4 865
Pohjois-Suomi	4 571	4 850	4 881	4 305		4 754

Tilakohtaiset tuotosluvut on saatu pääasiassa karjantarkkailutuloksista. Kaikki kirjanpitotilat eivät kuitenkaan ole mukana karjantarkkailutoiminnassa. Sen tähden aineisto on tässä pienempi kuin muita tuloksia laskettaessa. Lisäksi mainittakoon, että tarkasteltavana tilivuonna oli kirjanpitotiloista 185 sellaista (tiloja yhteensä 844), joilla ei tilikauden alussa ollut lainkaan nautakarjaa. Vastaavat luvut edellisenä vuonna olivat 179 ja (855).

III. OMAISUUSSUHTEET

A. Koko liike

1. Varat

Viljelijäin varat kirjanpitotiloilla ilmenevät taulukosta 4. Luvut tarkoittavat varojen määriä tilivuoden alussa. Varat on jaettu seuraaviin pääryhmiin: maatalous, metsätalous, asuinrakennukset, sivuansiotalous, rahoitusomaisuus ja yksityistalous. Metsätalousomaisuuteen on luettu maapohjan ja puuston lisäksi myös puutavaravarastot ja metsätalouskalusto. Sivuan시오omaisuus muodostuu lähinnä sellaisista koneista ja kalustoesineistä, jotka on hankittu pääasiassa sivuansio toimintaa varten. Rahoitusomaisuuteen sisältyvät käteisvarat, talletukset, osakkeet, obligaatiot ja osuudet sekä tilisaatavat. Mainittakoon vielä, että varoihin on luettu myös vuokralle otetun maatalousomaisuuden, esimerkiksi vuokrapellon arvo, mikä on merkitty samansuuruisena myös velkoihin.

2. Velat

Velkojen määrä kirjanpitotiloilla ilmenee taulukosta 4. Niihin sisältyvät varsinaisten velkojen ohella myös maatalouden tilivelat sekä vuokralle otetun maatalousomaisuuden arvo kuten edellä jo mainittiin. Luvut osoittavat velkojen määrää tilikauden alussa.

Seuraavasta asetelmasta ilmenee tilakoon sekä varojen ja velkojen samoin kuin suhteellisen velkaantumisasteenkin kehitys kirjanpitotiloilla viime vuosina. Varojen ja velkojen markkamäärät ovat nimellisiä, joten rahanarvon muutoksia niissä ei ole pyritty huomioimaan.

Tilivuosi	Maatalous- maata muunn. ha/tila	Metsää ha	Varat 1 000 mk/tila	Velat	Velat % varoista
1974	23.29	58.71	301.8	53.0	17.6
1973	22.53	60.09	232.9	41.9	18.0
1972	21.99	59.76	200.6	36.4	18.2
1971	21.55	59.49	186.4	31.7	17.0
1970	21.01	57.71	175.2	28.5	16.3
1969	20.45	57.20	167.3	25.0	15.0
1968	19.54	54.77	157.5	22.7	14.4
1967	19.21	58.77	142.5	19.9	14.0
1966	19.36	56.79	139.4	18.1	13.0
1965	19.04	57.37	132.6	17.1	12.9

Asetelmasta voidaan todeta, että varat ja velat ovat markkamääräisesti jatkuvasti nousseet. Erityisen voimakasta nousu on ollut vuodesta 1973 vuoteen 1974. Maatalousmaan hintatason kohoamisen seurauksena on tarkasteltavana tilivuonna jouduttu korottamaan myöskin maatalousmaan kirjanpitoarvoja, mistä suurelta osin johtuu varojen huomattava nousu. Se vaikuttaa myös asetelmassa esitetyn velkaprosentin suuruuteen. Velkojen prosentuaalinen osuus varoista onkin laskenut edellisestä tilikaudesta siitä huolimatta, että velkojen markkamääräinen kasvu on ollut varsin huomattava. Keskimääräinen velkaprosentti tarkasteltavana tilivuonna oli 17.6. Kuten taulukosta 4 voidaan havaita, velkaprosentti vaihtelee huomattavasti eri tilasuuruusluokkien välillä.

B. Varsinainen maatalous

1. Omaisuusryhmät

Maatalousomaisuus on jaettu seuraaviin ryhmiin: varastot, kotieläimet, kalusto, rakennukset, salaojitukset ja maatalousmaa. Eri ryhmien arvot hehtaaria kohden tilivuoden alussa esitetään taulukossa 5.

Maatalousvarastot on otettu huomioon samalla tavalla kuin edellisenäkin tilivuonna. Niihin sisältyvät kaikki maatalouden ostovarastot ja tilalla tuotetuista tuotevarastoista kaikki viljavarastot sekä peruna-, juurikasvi- ja korsirehuvarastoista myytäväksi tarkoitettut erät. Huomioon ottamatta jäävät siten vain tilalla käytettäväksi tarkoitettut peruna-, juurikasvi-, heinä-, olki- ja säilörehuvarastot. Tuotevarastot on arvioitu tilahintojen mukaan ja ostovarastot pääasiassa ostohintojen mukaan.

Kotieläimistöön on tässä luettu hevoset, nautakarja, siat, lampaat ja vuohet, sekä kanat, kalkkunat ja hanhet, joita viimeksi mainittuja on pidetty vain muutamilla tiloilla. Muita eläimiä kuten poroja, turkiseläimiä ja mehiläisiä ei sen sijaan ole luettu maatalousomaisuuteen.

Kaluston, talousrakennusten ja salaojitusten kirjanpitoarvoina on tilivuodesta 1968 alkaen käytetty samoja arvoja kuin verotuksessa.

Rakennusten kohdalla on huomattava, että asuinrakennuksia ei ole luettu maatalousomaisuuteen, joten maatalouden rakennusomaisuus koostuu yksinomaan talousrakennuksista. Kuten taulukosta 4 ilmenee, on asuinrakennukset erotettu omaksi omaisuusryhmäkseen, mikä yhdessä maatalousomaisuuden ja metsätalousomaisuuden kanssa muodostaa maatalomaaisuuden. Näin on menetelty tilivuodesta 1966 alkaen.

Maatalousmaahan on luettu pellon lisäksi myös puutarhamaa sekä niitty- ja laidunmaat. Pellon arvona kirjanpitoaloilla on käytetty keskimäärin 3 534 mk/ha. Siihen ei sisälly salaojitusten arvo, mikä on esitetty erikseen. Pellon arvo markkina-arvoon nähden on täten selvästi alhaisempi.

2. Kotieläimet

Kotieläinmäärät esitetään tilaa kohden laskettuina taulukossa 6. Jos niitä verrataan edellisen vuoden vastaaviin eläinmääriin, voidaan todeta, että hevosten, kanojen ja lampaiden lukumäärät ovat vähentyneet edellisestä

tilivuodesta kaikilla kirjanpitiloilla keskimäärin. Sen sijaan nautojen ja sikojen keskimääräiset luvut ovat nousseet edellisestä tilikaudesta. Vertailtaessa eri tutkimusalueita keskenään voidaan todeta, että keskimääräinen lypsylehmien luku on noussut edellisestä vuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Lypsylehmiä pidetään suhteellisesti eniten Pohjois-Suomen tutkimusalueella, kun taas sikojen määrä on siellä vähäisin.

Ryhmään muu siipikarja on luettu ankat, hanhet ja kalkkunat, joiden määrä on ollut kuitenkin erittäin vähäinen.

Kotieläinten määrä on mainitussa taulukossa ilmaistu myös nautayksikköinä. Nautayksikköön on tässä luettu 0.8 hevosta tai yksi nuori hevonen, 1.25 varsaa, yksi sonni tai lehmä, 2 hiehoa tai nuorta sonnia, 2.5 teurasmullia tai 3 vasikkaa, 2 sikaa (yli 6 kk), 2.5 nuorta sikaa (2—6 kk) tai 10 porsasta (alle 2 kk), 50 kanaa tai 33 muuta siipikarjaa, 8 lammasta tai 10 karitsaa.

Tilaa kohden lasketut keskimääräiset nautayksikkömäärät ovat nousseet edellisestä vuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Tilivuonna 1974 on maan kaikilla kirjanpitotiloilla ollut keskimäärin 18.8 nautayksikköä tilaa kohden ja vastaavasti edellisenä vuonna 17.6 nautayksikköä.

3. Kalusto

Maatalouskalustoon on luettu kaikki maatalouskoneet ja maataloudessa käytetyt kalustoesineet, joiden arvo esitetään taulukossa 7. Kalusto on jaettu seuraaviin ryhmiin: traktorit lisälaitteineen, puimurit, ajo- ja kuljetuskalusto, kasvinviljelykalusto, kotieläinkalusto ja muu maatalouskalusto. Eräissä tapauksissa eri ryhmien väliset rajat ovat harkinnanvaraisia. Taulukossa on luettu puimureiden ryhmään myös vetopuimurit, joita tiloilla on ollut vähän. Samoin maatalouskäytössä olevien autojen määrä kirjanpilotiloilla on erittäin vähäinen. Taulukossa ne sisältyvät ajo- ja kuljetuskalustoon. Kuten aikaisemmin jo mainittiin, on kaluston kirjanpitoarvo sama kuin verotusarvo.

Seuraavan asetelman luvut osoittavat tarkasteltavana tilivuonna niiden tilojen lukumäärät, joilla on tilikauden alussa ollut oma traktori. Sulkeissa olevat luvut tarkoittavat kunkin tilaryhmän kokonaistilamäärää.

Alue	Traktoritilojen luku tv:nna 1974						Yhteensä
	I—II slk	III slk	IV slk	V slk	VI slk		
Etelä-Suomi ..	44 (52)	113 (121)	96 (97)	77 (77)	49 (49)		379 (396)
Sisä-Suomi ...	16 (27)	87 (91)	42 (42)	21 (21)			166 (181)
Etelä-Pohjanmaa	18 (21)	30 (35)	25 (25)	17 (17)			90 (98)
Pohjois-Suomi	35 (43)	85 (86)	29 (29)	11 (11)			160 (169)
Yhteensä	113 (143)	315 (333)	192 (193)	126 (126)	49 (49)		795 (844)

Kirjanpitotiloilla on traktoreita varsin runsaasti, sillä keskimäärin 94 % tiloista on hankkinut sen. Todettakoon vielä, että alle 10 ha:n tiloistakin keskimäärin 79 tilaa sadasta omistaa traktorin.

Myös leikkuupuimureita on kirjanpitotiloilla huomattava määrä, kuten seuraavasta asetelmasta ilmenee. Siinä olevat luvut osoittavat niiden tilojen lukumäärän eri alueilla ja suuruusluokissa, joilla on oma ajopuimuri.

Ajopuimurittilojen luku vuonna 1974						
Alue	I—II slk	III slk	IV slk	V slk	VI slk	Yhteensä
Etelä-Suomi	9	45	63	59	44	220
Sisä-Suomi	2	27	21	17		67
Etelä-Pohjanmaa ..	1	10	12	13		36
Pohjois-Suomi	2	15	14	6		37
Yhteensä	14	97	110	95	44	360

4. Rakennukset

Maatalouden rakennusomaisuuden arvot eri tutkimusalueilla ja tilasuuruusluokissa esitetään taulukossa 8. Maatalousrakennuksiin tässä on luettu vain talousrakennukset, joiden kirjanpitoarvoina on käytetty verotusarvoja. Asuinrakennukset ovat omana erillisenä maatalaomaisuuteen kuuluvana ryhmänä. Asuinrakennuksille ei ole käytetty verotusarvoja, vaan ne on arvioitu erikseen. Poikkeuksena on kuitenkin palkkaväen käytössä olevat asuinrakennukset, jotka on arvioitu verotuskäytännön mukaan. Mainittakoon lisäksi, että maatalouden liiketuloja laskettaessa on asuinrakennuksista aiheutuneet kustannukset, myös poistot, luettu maatalouden kustannuksiin. Vastaavasti kokonaistuottoon sisältyvät mahdollisten vuokratulojen ohella myös viljelijäperheen, palkkaväen ja eläkeläisten asuntoedun arvot.

Maatalousrakennuksista on entiseen tapaan pyritty saamaan eläinsuojat erilleen. Niiden ja muiden talousrakennusten välinen raja on kuitenkin monessa tapauksessa harkinnanvarainen, sillä eläinrakennuksissa on usein huomattavasti muihin tarkoituksiin käytettävää rakennustilaa. Samoin rakennukset voivat olla vajaakäyttöisiä.

IV. RAHALIIKE

Rahatuloiksi ja -menoiksi on tässä laskettu tilivuoden käteistulot ja -menot lisättyinä niiden tilikauden aikana laskuun myytyjen tuotteiden ja laskuun ostettujen tarvikkeiden arvolla, joista suoritukset ovat siirtyneet seuraavalle tilivuodelle. Edellisiltä tilikausilta siirtyneitten saatavien ja velkojen suorituksia ei sitävastoin ole luettu rahatuloiksi ja -menoiksi samoin kuin ei muitakaan lainaus- tai talletusliikkeeseen kuuluvia suorituksia.

Rahatulot on jaettu neljään pääryhmään: maatalous, metsätalous, sivuansiotalous ja yksityistalous. Nämä samoin kuin tulojen kokonaismäärätkin esitetään taulukossa 9. Maatalouden rahatuloihin sisältyvät myös maatalousrakennusten, -kaluston, sekä salaojitusten hankinta-avustukset ja palkkiot, mitkä on viety vastaaviin poistolaskelmiin. Näiden määrä on kuitenkin varsin vähäinen. Entiseen tapaan on maataloustuloihin luettu myös maatalouden välittömään tukemiseen tarkoitettut erät kuten pinta-alalisät ja katokorvaukset. Mahdolliset vuokratulot asuinrakennuksista sisältyvät myös maataloustuloihin. Metsätalouden rahatuloihin on puutavaran myyntitulojen ohella viety myös metsämaan myynnistä saadut tulot. Näitä tuloja on kuitenkin erittäin vähän. Sivuansiotalouden rahatulot muodostuvat pääasiassa varsinaisista sivuansioista. Muista sivuansiotalouteen luetuista eristä mainittakoon korko- ja osinkotulot. Edellisinä tilivuosina on asuinrakennusten myynnistä saadut rahatulot käsitelty erillisenä tuloryhmänä. Nyt mainitut tulot on yhdistetty yksityistalouden rahatuloihin, jotka sisältävät myös yksityisirtaimiston myyntitulot sekä erilaiset sosiaaliset avustukset kuten lapsi- ja perhelisät. Niihin sisältyvät myös saadut maatalousyrittäjäläkkeet.

Seuraavassa asetelmassa esitetään eri tuloryhmien keskimääräiset arvot tilaa kohden kirjanpito-tiloilla kahtena viimeisenä tilivuotena. Luvut ovat painottamattomia keskiarvoja eikä niissä ole huomioitu rahan arvon muutoksia.

	Rahatulot			
	1974		1973	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Maatalous	74 364	75.2	58 773	73.8
Metsätalous	14 491	14.7	12 706	15.9
Sivuansiotalous	6 975	7.0	5 712	7.2
Yksityistalous	3 039	3.1	2 457	3.1
Yhteensä	98 869	100.0	79 648	100.0

Rahatulot ovat nousseet edellisestä tilivuodesta keskimäärin 24.1 %. Nousua on tapahtunut kaikissa tuloryhmissä. Metsätulojen kehitystä viime vuosina osoittavat seuraavan asetelman luvut.

	Metsätalouden rahatulot		
	mk/tila	% kaikista rahatuloista	Metsämaata ha/tila
1974	14 491	14.7	58.71
1973	12 706	15.9	60.09
1972	7 146	10.7	59.76
1971	7 391	12.3	59.49
1970	7 256	13.7	57.71
1969	5 787	12.5	57.20
1968	4 598	12.0	54.77
1967	3 726	10.3	58.77
1966	4 048	12.4	56.79
1965	4 860	14.9	57.37

Taulukossa 10 esitetään kirjanpitotilojen rahamenot tarkasteltavana olevalta vuodelta. Ne on jaoiteltu seuraaviin pääryhmiin: maatalous, metsätalous, asuinrakennusten uudistus, sivuansiotalous, yksityistalous, verot sekä korot, vuokrat ja eläkkeet. Asuinrakennusten korjaus- ja kunnossapitomenot sisältyvät maatalousmenoihin.

Seuraavassa asetelmassa esitetään kirjanpitotilojen keskimääräiset rahamenot tilaa kohden painottamattomina keskiarvoina kahtena viimeisenä tilivuonna.

	Rahamenot			
	1974		1973	
	mk/tila	%	mk/tila	%
Maatalous	65 338	64.4	48 739	61.3
Metsätalous	1 406	1.4	1 090	1.4
Asuinrakennusten uudistus	2 281	2.3	2 249	2.8
Sivuansiotalous	636	0.6	1 096	1.4
Yksityistalous	21 289	21.0	18 133	22.8
Verot	6 540	6.4	5 114	6.4
Korot, vuokrat ja eläkkeet	3 960	3.9	3 145	3.9
Yhteensä	101 450	100.0	79 566	100.0

Rahamenojen kokonaismäärä on edellisestä vuodesta noussut keskimäärin 21 884 mk eli 27.5 %. Nousua on tapahtunut kaikissa pääryhmissä lukuunottamatta sivuansiomenoja.

Kun vertaillaan taulukoissa 9 ja 10 esitettyjä rahatulojen ja -menojen kokonaismääriä, voidaan todeta, että eräiden tilaryhmien kohdalla rahamenot ovat tuloja suuremmat. Tämä johtuu siitä, että rahatuloissa ja -menoissa ei ole otettu huomioon talletus- ja lainausliikettä, kuten aikaisemmin jo mainittiin. Mainittu erotus on näissä tapauksissa pitänyt peittää joko käteisvaroja tai talletuksia pienentämällä taikka ottamalla lisää velkaa.

V. MAATALOUDEN KOKONAISTUOTTO

Maatalouden kokonaistuotolla käsitetään tilivuoden aikana maataloudessa tuotettujen lopputuotteiden sekä palvelusten yhteistä arvoa. Kokonaistuottoon on siten luettu:

1) Tilivuoteen kuuluvat rahatulot ja tilisaatavat lukuunottamatta vuoden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä saatuja rahatuloja.

2) Maataloudesta metsätalouteen, ruoka- ja yksityistalouteen, sivuansi-oihin ja eläkeläisille sekä vieraan työvoiman palkkoihin luovutettujen tuotteiden, etuuksien ja hevostöiden raha-arvo.

3) Maataloudesta omaisuuden lisäämiseen (uudisrakennuksiin, -viljelyk-siin ja perusparannuksiin) luovutetun hevostyön arvo.

4) Maataloustuotannosta johtunut lisäys varastoissa, puutarhakasvilli-suudessa ja kotieläimistöissä. Kuten aikaisemmin jo mainittiin, ei varastoissa ole otettu huomioon tilalla käytettäväksi tarkoitettuja omalla tilalla tuotet-tuja juures- ja korsirehuvarastoja.

Entiseen tapaan on maatalouden kokonaistuottoon luettu myös maa-talouden välittömään tukemiseen tarkoitettut valtionavustukset (mm. pinta-alalisät ja katokorvaukset), jotka on maksettu suoraan viljelijöille. Sen sijaan kokonaistuottoon eivät sisälly investointiluntoiset valtionavustukset ja -palkkiot (esim. salaojituspalkkiot).

Kokonaistuottoon sisältyvät myös viljelijäperheen, palkkaväen ja eläke-läisten asuntoedun arvot samoin kuin asuinrakennuksista saadut vuokra-tulotkin. Asuinrakennuksista aiheutuneet kustannukset, poistot mukaan luettuna on vastaavasti luettu maatalouden liikekustannukseen.

1. Kokonaistuotto ja sen rakenne

Maatalouden kokonaistuotto esitetään tutkimusalueittain ja tilasuuruus-luokittain taulukossa 11. Kokonaistuotto on entiseen tapaan jaettu kolmeen pääryhmään: kotieläintuottoon, kasvinviljelytuottoon ja muuhun tuottoon. Kahden ensiksi mainitun tuoton arvot esitetään seuraavassa asetelmassa kahdelta viimeiseltä tilivuodelta. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Kotieläintuotto		Kasvinviljelytuotto	
	1974	1973	1974	1973
Etelä-Suomi	2 198	1 883	858	619
Sisä-Suomi	3 025	2 515	289	200
Etelä-Pohjanmaa	2 832	2 350	243	323
Pohjois-Suomi	3 017	2 563	177	168
Keskimäärin	2 600	2 197	534	413

Kotieläintuotto on noussut edellisestä vuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Sen keskimääräinen nousu hehtaaria kohden oli 403 mk. Alueittain tarkastellen myöskin kasvinviljelytuotossa on tapahtunut nousua muilla alueilla paitsi Etelä-Pohjanmaalla. Keskimääräinen kasvinviljelytuotto on noussut edellisestä vuodesta 121 mk hehtaarilta. Etelä-Suomen tutkimusalueella kotieläintuotto on pinta-alayksikköä kohden keskimäärin selvästi alhaisin, kun taas keskimääräinen kasvinviljelytuotto on korkein. Tämä onkin luonnollista, sillä maan eteläosissa ovat luontaiset edellytykset ns. myyntikasvien viljelyyn parhaimmat, mistä johtuen huomattava osa viljelykasvien sadosta myydään ja vastaavasti se osa, mikä jalostetaan kotieläintuotteiksi, muodostuu pienemmäksi. Maan pohjoisosissa peltoviljelytuotteet sen sijaan käytetään pääasiassa eläinten rehuksi. Se ilmenee selvästi myös esitetystä luvuista.

Muuhun tuottoon sisältyvät, kuten taulukosta 11 ilmenee, puutarhan tuotto, valtiolta saadut vuotuisavustukset (esim. pinta-alalisä) sekä viljelijäperheen, palkkaväen ja eläkeläisten asuntoedun arvo, mikä on pyritty arvioimaan sellaiseksi, että se peittää asuinrakennuksista aiheutuneet kustannukset poisto mukaan luettuna. Asuntoetua arvioitaessa on otettu huomioon myös asuinrakennuksista saadut vuokratulot, jotka sisältyvät erittelemättömään ryhmään. Vastaavasti asuinrakennuksista aiheutuneet kustannukset on luettu maatalouden liikekustannukseen.

Tuottoryhmään »valtion avustukset» sisältyvät myös vuonna 1974 sattuneista huomattavista satovahingoista suoritettut tilakohtaiset katokorvaukset, jotka perustuivat tiloilla tehtyihin katoarvioihin.

Seuraavassa asetelmassa olevat luvut osoittavat, miten maatalouden kokonaistuotto ja sen huomattavin erä, nautakarjan tuotto ovat muuttuneet edellisestä tilivuodesta eri tutkimusalueilla. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Kokonaistuotto		Nautakarjan tuotto	
	1974	1973	1974	1973
			mk/ha	
Etelä-Suomi	3 290	2 655	1 427	1 262
Sisä-Suomi	3 562	2 894	2 511	2 105
Etelä-Pohjanmaa	3 375	2 852	2 117	1 700
Pohjois-Suomi	3 527	2 948	2 923	2 445
Keskimäärin	3 398	2 783	2 001	1 697

Kokonaistuotto ja nautakarjan tuotto ovat nousseet edellisestä vuodesta kaikilla tutkimusalueilla. Suhteellisesti eniten kokonaistuotto on noussut Etelä- ja Sisä-Suomen tutkimusalueilla sekä nautakarjan tuotto Etelä-Pohjanmaan alueella. Nautakarjan tuoton osuus kokonaistuotosta kaikilla kirjanpitotiloilla keskimäärin on ollut 58.9 % ja edellisenä tilikautena vastaavasti 61.0 %.

2. Maatalouden myyntituoton rakenne

Maatalouden varsinaiset eli nk. puhdistetut rahatulot esitetään taulukossa 12. Näihin on luettu vain sellaiset erät, jotka on otettu huomioon maatalouden kokonaistuottoa laskettaessa. Tästä syystä niihin eivät sisälly

tilivuoden alussa ollutta omaisuutta vähentemällä saadut tulot, esimerkiksi jos tilalta on myyty traktori, ei siitä saatu hinta sisälly näihin tuloihin. Vastaavasti ei traktorin ostohintaa ole luettu maatalouden varsinaisiin rahamenoihin.

Seuraavassa asetelmassa esitetyt painotetut luvut osoittavat, miten maatalouden puhdistetut rahatulot ovat edellisestä tilivuodesta muuttuneet.

	Maatalouden puhdistetut rahatulot mk/ha	
	1974	1973
Nautakarja	602	506
Maitotalous	1 391	1 140
Siat	528	429
Siipikarja	111	103
Muut eläimet	10	14
Kotieläintalous yhteensä	2 642	2 192
Kasvinviljely	383	354
Muut tulot	132	59
Yhteensä	3 157	2 605

Nautakarjatulot ovat nousseet edellisestä vuodesta 96 mk ja maitotaloustulot 251 mk hehtaaria kohden. Kotieläintaloudesta kokonaisuudessaan saadut rahatulot nousivat 450 mk ja kasvinviljelytulot 29 mk hehtaarilta. Kaikki rahatulot yhteensä ovat nousseet edellisestä vuodesta 552 mk eli 21.2 %. Tähän sisältyvät myös tuotteiden hintamuutoksista johtuvat nousut. Rahatulot muodotavat pääosan kokonaistuotosta. Tarkasteltavana tilikautena näiden osuus kokonaistuotosta oli 92.9 % ja vastaavasti edellisenä vuonna 93.6 %.

VI. MAATALOUDEN LIIKEKUSTANNUS

Maatalouden liikekustannukseen on luettu maatalouden säännöllistä hoitoa varten tilivuoden aikana uhratut rahamenot, yksityis-, metsä- ja sivuansiotaloudesta saatujen luontaisuuorituksen arvot sekä ne maatalousomaisuuden vähennykset, jotka ovat syntyneet tuotannon, jalostamisen ja keskimääräistä kulumista vastaavan poiston kautta. Tuloja, jotka on saatu tilivuoden alussa ollutta omaisuutta vähentämällä, ei ole luettu kokonaistuottoon. Vastaavasti omaisuuden lisäyksestä aiheutuneet menot eivät kuulu liikekustannukseen. Korot, verot ja vuokramaksut eivät myöskään sisälly liikekustannukseen, joten maatalous on oletettu niistä vapaaksi ja siten ne on maksettava liikeyliäämästä eli verotettavasta puhtaasta tuotosta.

1. Liikekustannus ja sen rakenne

Liikekustannus on jaettu seuraaviin pääryhmiin: työkuustannus, kotieläinkustannus, tarvikekustannus, kone- ja kalustokustannus, rakennuskustannus ja muu kustannus. Mainittujen pääryhmien sekä niiden alaryhmien arvot esitetään taulukossa 13.

Työkuustannus sisältää ainoastaan maatalouden ihmistyökuustannuksen. Siihen on luettu maatalouden säännölliseen harjoittamiseen liittyvistä töistä eli ns. maatalouden juoksevista töistä maksetut aika- ja urakkapalkat sosiaalisine kuluineen. Myös palkatun työvoiman saamat luontaisedut sisältyvät palkkakustannukseen. Mainittujen etuuksien arvot on luettu vastaavasti maatalouden kokonaistuottoon, mikäli ne on saatu maataloudesta (esim. tuotteet ja asuntoetu). Maatalouden investointitöitä koskevat kustannukset eivät kuulu liikekustannukseen. Jos tilan palkkaväki on tehnyt muita töitä kuten metsä- ja yksityistalouden töitä on niitä vastaava osuus vähennetty liikekustannuksesta. Kokonaispalkkakustannukset on jaettu eri talousalojen osalle tehtyjen työtuntien suhteessa.

Ne viljelijäperheen yli 14 vuotiaat jäsenet, joille on maksettu palkkaa, on vastaavana aikana luettu palkkaväkeen kuuluviksi. Siten heidän maataloustöitä koskeva palkkansa kuuluu maatalouden palkkakustannukseen. Todettakoon vielä, että kun verotuksessa ei viljelijälle (verovelvolliselle) ja hänen aviopuolisolleen tai alle 14 vuotiaille lapsille maksettavaa palkkaa voida katsoa maatalouden vähennyskelpoiseksi menoksi, on heidät tässä katsottu kaikissa tapauksissa viljelijäperheeseen kuuluviksi.

Viljelijäperheen tekeminen maatalouden juoksevien töiden arvo on myös luettu liikekustannukseen. Se on määritetty siten, että tehty työtunnit on

hinnoitettu maataloustyöntekijäin keskituntiansioiden mukaan, jotka on saatu Tilastokeskuksen laatimista tilastoista. Viljelijäperheen oman työn arvoa määritettäessä on käytetty seuraavia tuntipalkkoja:

Miehet	6:50 mk
Naiset	5:60 »
Lapset	3:25 »

Työkustannuksiin sisältyy maksettujen palkkojen ja viljelijäperheen ruumiillisen työn palkkavaatimuksen lisäksi maatalouden j o h t o t y ö n arvo, joka on laskettu siten että ko. työtunnit on hinnoitettu 6,50 mk/t. Maatalouden johtotyöksi on katsottu lähinnä seuraavat työt: maatalouskirjanpito, kasvinviljely- ja kotieläintaloussuunnitelmien laatiminen sekä maataloustuotteiden myynti ja maataloustarvikkeiden osto.

K o t i e l ä i n k u s t a n n u s muodostuu astutus- ja keinosiemennysmaksuista, karjantarkkailu- ja kantakirjamenoista, kotieläintalouden puhdistusmenoista, sekä eläinlääkäripalkkioista ja muista eläinlääkintämenoista. Lisäksi siihen kuuluvat eläinten poistotilanteiset arvovähennykset. Kotieläinten hankintamenot on otettu vähennyksenä huomioon eri eläinlajien tuottoa laskettaessa.

T a r v i k e k u s t a n n u s t e n laskettaessa on tarvikkeiden ostomenojen lisäksi otettu huomioon myös tarvikevarastojen muutokset. Varaston lisäys on vähennetty ko. tilivuoden vastaavan tarvikkeen ostomeroista ja vähennys vastaavasti niihin lisätty. Ostorehukustannukseen sisältyvät myös kuoritun maidon ja heran ostomenot. Ostolannoitteiden ryhmään kuuluvat myös maanparannusaineiden hankintamenot. Viljan peittäus- ja lajittelukustannukset on yhdistetty kuivaus- ja kasvinsuojelukustannukseen. Poltto- ja voiteluainekustannukseen sisältyvät sekä tilan omasta metsästä otetut polttopuut että ostetut polttoaineet lukuunottamatta traktorien ja ajopuimurien poltto- ja voiteluaineita, mitkä sisältyvät kone- ja kalustokustannuksen ryhmään traktorin muut kustannukset ja ajopuimurin muut kustannukset. Polttoainekustannukseen kuuluvat myös asuinrakennusten lämmitysainemenot. Sähkömaksut käsittävät maatalouden sähkömenojen ohella myös asuinrakennusten sähkön käytön, sillä asuntoetua määritettäessä on otettu huomioon myös valaistus. Varsinaisten sähkömaksujen lisäksi on tähän ryhmään luettu myös sähkölamppujen ja -sulakkeiden ostomenot.

K o n e - ja k a l u s t o k u s t a n n u k s e s s a on poistot otettu samoina kuin mitä viljelijät ovat käyttäneet verokirjanpidossaan. Siten poistot on laskettu ns. menojäännösmenetelmän mukaan ts. poistamattomasta jäännösarvosta on laskettu määräprosentti, mikä verotuksessa vaihtelee 0—30 %. Traktorin ja puimurin poistoista on liikekustannuksessa vain se osa, mikä koskee varsinaista maataloutta, sillä muiden töiden (esim. sivuansiotöiden) osuus on vähennetty liikekustannusta laskettaessa. Sama koskee myös muita kustannuksia. Ryhmiin traktorin- ja ajopuimurin muut kustannukset on luettu korjaus- ja kunnossapitomenot, joiden osalta on huomattava, ettei niihin kuulu tilan palkkaväen ja viljelijäperheen tekemien huolto- ja korjaustöiden kustannus, mikä sisältyy maatalouden yhteiseen työkustannukseen. Edelleen ko. koneiden muihin kustannuksiin kuuluvat vakuutukset, rekisteröinti sekä poltto- ja voiteluainemenot, kuten aikaisemmin jo mainittiin. Sen sijaan niissä ei ole mukana korkovaatimusta,

kuten ei muissakaan liikekustannuksen erissä. Mainittakoon myös, että traktorin osalta uudisrakennus- ja salaojatoiden kustannukset on katsottu vuotuis kustannukseksi, kuten verotuksessa, ja siten ne on luettu liikekustannukseen. Mainitut investointityöt on kuitenkin työmenekkitilastossa käsitelty erikseen.

Muuhun kalustokustannukseen sisältyvät muun maatalouskaluston korjaus- ja kunnossapitokustannukset. Huomattava on, että hankintamenoja sellaisesta kalustosta lähinnä pienkalustosta, minkä todennäköinen taloudellinen kesto-aika on alle 3 vuotta, ei ole käsitelty investointimenoina, vaan ne on katsottu suoraan vuotuismenoiksi ja ne siten sisältyvät muuhun kalustokustannukseen. Kaluston vuokrakäyttöön on luettu varsinaisten vuokramenojen ohella myös yksityiskäyttöön hankitun auton kustannuksista maatalousajojen osuus.

Rakennuskustannuksissa poistot on laskettu verotussäännösten mukaisesti määräprosentteina rakennuksen tai rakennelman poistamattomasta jäännösarvosta. Poistoprosentit ovat seuraavat: talousrakennukset 0—10 %, palkkaväen käytössä olevat asuinrakennukset 0—6 % sekä rakennelmat 0—20 %. Viljelijäperheen käytössä olevien asuinrakennusten arvot on määritetty entiseen tapaan arvioimalla ja poistot on laskettu tasa-poistoina. Siten niiden kohdalla ei ole käytetty verotusarvoja. Rakennuskustannusta tarkasteltaessa on huomattava, että siihen on luettu myös viljelijäperheen käytössä olevien asuinrakennusten poistot samoin kuin korjaus- ja kunnossapitomenotkin. Maataloutta on vastaavasti hyvitetty asuntoedun arvolla, mikä sisältyy kokonaistuottoon.

Rakennusten korjaus- ja kunnossapitoon ei sisälly tilan vakinaisen työvoiman suorittamien korjaustöiden kustannus, sillä se on otettu huomioon maatalouden yhteisessä työkustannuksessa kuten kalustonkin kohdalla.

Muukustannus koostuu mm. ojien, aitojen ja teiden kunnossapitomenoista sekä perusparannusten, lähinnä salaojitusten poistoista, mitkä on määritetty verotussäännösten mukaan menojäännös-poistoina. Poistojen enimmäismäärä niiden kohdalla on 10 % menojäännöksestä. Myös maatalouden vakuutusmaksut sisältyvät tähän pääryhmään lukuunottamatta traktorin ja ajopuimurin vakuutusmaksuja, mitkä on luettu ko. koneiden erikseen esitettyihin kustannuksiin.

Seuraavassa asetelmassa esitetään maatalouden liikekustannus sekä sen suurin erä työkustannus vuosina 1974 ja 1973. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Liikekustannus		mk/ha	Työkustannus	
	1974	1973		1974	1973
Etelä-Suomi	3 488	2 930		1 417	1 219
Sisä-Suomi	4 425	3 747		2 054	1 736
Etelä-Pohjanmaa	3 858	3 137		1 765	1 444
Pohjois-Suomi	4 438	3 674		2 130	1 772
Keskimäärin	3 893	3 252		1 718	1 451

Keskimääräinen liikekustannus nousi edellisestä vuodesta 641 mk hehtaaria kohden eli 19.7 % ja työkustannus 267 mk eli 18.4 %. Työkustannuksen osuus liikekustannuksesta oli tarkasteltavana tilikautena 44.1 % ja vastaavasti edellisenä vuonna 44.6 %.

2. Rahassa suoritettu liikekustannus

Taulukossa 14 esitetään maatalouden varsinaiset eli nk. puhdistetut rahamenot. Niihin on luettu ainoastaan maatalouden juokseviin menoihin käytetyt erät eli menot, jotka on otettu huomioon liikekustannusta laskettaessa. Tästä syystä niihin eivät sisälly investointiluontoiset menot kuten uudisrakennuksiin sekä uusien koneiden ja kaluston hankintaan käytetyt erät. Vastaavalla tavalla on menetelty, kuten aikaisemmin mainittiin maatalouden varsinaisten rahatulojen kohdalla, joihin ei ole luettu tilikauden alussa olutta omaisuutta vähentämällä saatuja tuloja. Rakennusten korjausmenoihin on luettu myös asuinrakennuksia koskevat korjausmenot.

Seuraavassa asetelmassa olevat painotetut luvut osoittavat eräitä rahamenoeriä eri tutkimusalueilla tilivuosina 1974 ja 1973.

	Palkat		Ostorehut		Ostolannoitteet	
	1974	1973	1974	1973	1974	1973
			mk/ha			
Etelä-Suomi	111	113	610	460	273	234
Sisä-Suomi	105	91	780	586	277	234
Etelä-Pohjanmaa	43	25	668	487	231	218
Pohjois-Suomi	60	39	933	747	276	237
Keskimäärin	91	83	707	537	268	232

Asetelman mukaan ostorehumenot ovat nousseet edellisestä vuodesta keskimäärin 170 mk ja lannoitemenot 36 mk hehtaaria kohden, kun taas palkkamenojen nousu on ollut hitaampaa.

3. Työmenekki

a. Ihmistyö

Viljelijäperheen ja aikapalkkaisen vieraan työvoiman työtuntien kokonaismäärät esitetään taulukossa 15. Työtunteihin sisältyvät myös sivuansio- ja kotitaloustyöt. Palkkaväen työtunteihin ei ole luettu urakatöitä. Johtotyö koskee yksinomaan varsinaista maataloutta. Siihen on luettu lähinnä seuraavat työt: maatalouskirjanpito, kasvinviljely- ja kotieläintaloussuunnitelmien laatiminen sekä maataloustuotteiden myynti ja maataloustarvikkeiden osto. Kaikki taulukoissa 15—20 esitetyt työmenekkiluvut pohjautuvat tiloilla työpäiväkirjoihin tehtyihin muistiinpanoihin.

Kokonaistuntimäärien lisäksi on taulukkoon 15 merkitty myös metsätöiden tuntimäärät. Niihin ei ole luettu tilan omaan käyttöön otetun polttopuun ja korjauksiin yms. käytetyn puutavaran hakkuu- ja ajotyötä, mitkä sisältyvät maatalouden työmenekkilukuihin. Rakennusten uudistuksiin otetun puutavaran osalta hakkuu- ja ajotyöt on merkitty ko. uudistustyöksi.

Maatalouden juokseviin töihin, mitkä esitetään taulukossa 16, on luettu maatalouden säännölliseen harjoittamiseen liittyvät työt kuten erilaiset kasvinviljelytyöt, kotieläinten ruokinta- ja hoitotyöt sekä korjaus- ja kunnossapitotyöt. Viimeksi mainituista on huomattava, että niihin sisältyvät

myös asuinrakennuksia koskevat korjaustyöt. Kuten edellä jo mainittiin, on maatalouden juoksevien töiden tuntimäärissä mukana eräitä puutavaran hakkuu- ja ajotöitä. Maatalouden investointityöt eivät kuulu näihin juokseviin töihin. Maatalouden työnmenekki on ilmaistu myös i h m i s t y ö t u n t e i n a. Ne on saatu siten, että miesten ja naisten työtuntien summaan on lisätty lasten tunnit jaettuna kahdella. Kun esitettyihin työnmenekkilukuihin eivät sisälly urakkatyöt, on niitä vastaavat palkat merkitty taulukkoon.

Tarkasteltaessa viljelijäperheen ja palkkaväen työmääriä on huomattava, että ne yli 14 vuotiaat perheenjäsenet, joille on maksettu palkkaa, on vastaavana aikana luettu palkkaväkeen, kuten liikekustannusta koskevassa selvityksessä jo mainittiin.

Maatalouden työnmenekki tilivuosina 1970—74 on vaihdellut eri tutkimusalueilla seuraavasti. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Maatalouden työnmenekki it/ha				
	1974	1973	1972	1971	1970
Etelä-Suomi	223	231	247	253	259
Sisä-Suomi	325	327	336	356	357
Etelä-Pohjanmaa	281	274	273	283	268
Pohjois-Suomi	341	338	344	347	355
Keskimäärin	272	275	285	294	296

Maatalouden juoksevat työt on eritelty kolmeen ryhmään: Kasvinviljelytyöt, kotieläintalouden työt ja muut maatalouden juoksevat työt. Näiden tuntimäärät ilmenevät taulukosta 17.

Kasvinviljelytyöihin on luettu mm. muokkaus- ja lannoitus-työt, viljelykasvien kylvö-, hoito- ja korjuutyöt, oijen kunnostus sekä kasvinviljelyrakennusten sekä -koneiden ja -kaluston korjaukset.

Kotieläintalouden töihin sisältyvät mm. eläinten ruokinta- ja hoitotyöt, kotieläinrakennusten ja -kaluston korjaukset. Rehujen siirto eläinsuojien yhteydessä olevista varastoista eläinten eteen on katsottu kotieläintalouden työksi. Sen sijaan rehujen kuljetus pellolta näihin kuten muihinkin varastoihin on katsottu kasvinviljelytyöksi.

Taulukossa 17 esitetään myös talousrakennusten ja salaojitusten yms. uudistustyöt. Vastaavien omaisuusosien arvoa on lisätty palkkaväen työn osalta. Sen sijaan viljelijäperheen tekemien uudistustöiden arvoa ei ole otettu omaisuuden lisäyksenä huomioon. Muista investointitöistä todettakoon, että kun kaluston uudistustöitä on nykyisin erittäin vähän, ei tätä ryhmää ole työkirjanpidossa erotettu lainkaan. Uudisviljely- eli uudisraivaustöitä on myös tehty hyvin vähän ja sentähden ei niitä eikä myöskään asuinrakennusten uudistustöitä ole katsottu tarpeelliseksi esittää erikseen. Ne kylläkin sisältyvät taulukossa 15 oleviin työtuntien kokonaismääriin. Todettakoon vielä, että investointitöiden tuntimääriin on palkkaväen osalta otettu mukaan ainoastaan aikapalkkaisten maataloustyöntekijöiden työt. Investointitöitä koskevat urakkapalkat samoin kuin niitä töitä yksinomaan tehneitten aikapalkkaisten ammattimiesten palkkakustannukset on viety jo rahaliikkeen erittelyssä suoraan ko. investointimenoiksi, joten ko. kustannuksia ei ole tarvinnut mitenkään jakaa.

Taulukosta 18 ilmenevät viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen tekemät sivuansiotyöt sekä yksityistalouden työt. Viljelijäperheen sivuansioihin sisältyvät vain ne työt, joista korvaus on suoritettu työajan pe-

rusteella. Metsätalouden töihin on luettu ruokatalous- ja muut kotitaloustyöt.

Muihin maatalouden juokseviin töihin sisältyvät edellisiin ryhmiin kuulumattomat varsinaiset maataloustyöt, esimerkiksi puutarhatyöt.

b. Hevostyö

Hevostyön tuntimäärät eri tutkimusalueilla ilmenevät taulukosta 19. Niihin sisältyvät vain kirjanpitotilojen omien hevosten työt. Vieraitten hevosten työt on jätetty pois niiden vähäisyyden takia. Taulukkoon on merkitty erikseen myös talousrakennusten ja salaojitusten yms. uudistustyöt, joita koskevat hevostyön arvot on kuitenkin käsitelty maatalouden vuotuiskestannuksena, eikä niitä ole siten otettu huomioon omaisuuden lisäyksenä. Metsätöihin on luettu vain tilan omassa metsässä suoritettavat puutavaran hankintakauppaan ja metsänhoitoon yms. liittyvät työt. Mikäli töitä on tehty jonkin muun tilan metsässä, on ne katsottu sivuansiotöiksi, jotka sisältyvät ryhmään muut työt. Tilan omaan käyttöön omasta metsästä otetun puutavaran ajotyöt kuuluvat maataloustöihin. Kirjanpitotiloilla tehtyjen hevostöiden määrä on alentunut selvästi edellisestä tilivuodesta. Kuluneella tilikaudella niiden määrä oli keskimäärin 32 t/tila ja edellisenä tilivuonna vastaavasti 45 t/tila.

c. Traktorityö

Traktorityön tuntimäärät ilmenevät taulukosta 20. Niihin sisältyvät sekä omien että vuokrattujen traktorien työt. Kuten hevostyönkin kohdalla on tässäkin merkitty erikseen talousrakennusten ja salaojitusten uudistustyöt, joita koskevat traktorityön kustannukset on luettu maatalouden vuotuiskestannuksiin eikä omaisuuden lisäykseksi.

Seuraavassa asetelmassa on esitetty traktorityön määrät maatalouden juoksevissa töissä vuosina 1970—74. Luvut ovat painotettuja keskiarvoja.

	Traktorityö t/ha				
	1974	1973	1972	1971	1970
Etelä-Suomi	24	25	25	26	25
Sisä-Suomi	25	28	26	27	26
Etelä-Pohjanmaa	28	27	26	28	25
Pohjois-Suomi	32	32	32	32	31
Keskimäärin	26	27	27	28	26

Asetelman mukaan traktorityön määrissä viime vuosina ei ole tapahtunut sanottavia muutoksia.

VII. INVESTOINNIT MAATALOUTEEN JA ASUINRAKENNUKSIIN

Kirjanpitoiloilla maatalouteen ja asuinrakennuksiin tehdyt investoinnit esitetään taulukoissa 21 ja 22.

Maatalouden investoinnit on eritelty eri omaisuusosien osalle. Raken-
nuksiin sisältyvät vain talousrakennukset, sillä asuinrakennuksiin suoritettut
investoinnit esitetään erikseen. Uudisviljelynimike tarkoittaa maatalous-
maan uudisraivausta. Maatalousmaan osto on esitetty erillisenä ryhmänä.

Kokonaisinvestointeihin on luettu rahamenojen lisäksi omasta metsästä
ko. tarkoituksiin otettu puutavara, sekä ihmistyö. Viimeksi mainittu sisältää
vain palkkaväen työn niiden omaisuusosien kohdalla, joista lasketaan poistot.
Siten viljelijäperheen työtä ei niissä ole otettu huomioon. Mainittujen omai-
suusosien arvonlisäykseksi ei ole luettu myöskään ko. kohteisiin suoritettua
hevos- ja traktorityötä, sillä niitä koskevat kustannukset on käsitelty vuo-
tuiskustannuksina.

Seuraavassa asetelmassa olevat luvut osoittavat kokonaisinvestointien
ja niiden suurimman erän, kone- ja kalustohankintojen suuruuden eri tutki-
musalueilla tarkasteltavana olevana tilivuonna.

	Maatalousinvestoinnit		
	Yhteensä mk/tila	Koneet ja kalusto mk/tila	%-osuus
Etelä-Suomi	22 254	16 853	75.7
Sisä-Suomi	20 543	14 326	69.7
Etelä-Pohjanmaa	11 428	9 221	80.7
Pohjois-Suomi	16 292	10 820	66.4
Keskimäärin	19 436	14 217	73.1

Kokonaisinvestoinnit ovat selvästi suurimmat Etelä-Suomessa, jossa
tilakokokin on suurin. Sama pitää paikkansa myös koneiden ja kaluston
kohdalla.

Investointirahamenot ovat muuttuneet edellisestä tilivuodesta eri tutki-
musalueilla seuraavasti.

	Rahamenot maatalousinvestointeihin mk/tila			
	Yhteensä		Koneet ja kalusto	
	1974	1973	1974	1973
Etelä-Suomi	21 675	15 191	16 848	11 830
Sisä-Suomi	19 775	13 990	14 305	9 432
Etelä-Pohjanmaa	11 061	10 653	9 210	8 464
Pohjois-Suomi	15 611	8 141	10 820	5 713
Keskimäärin	18 821	13 035	14 209	9 723

VIII. MAATALOUDEN LIIKETULOKSET

Maatalouden liiketulokset tilivuodelta 1974 esitetään taulukossa 23. Varsinaisten tulosten ohella on taulukkoon merkitty myös maatalouden kokonaistuoton ja liikekustannuksen arvot. Vertailtaessa esillä olevan tilikauden tuloksia tilivuotta 1968 edeltäneisiin vuosiin on huomattava, että mainitun tilivuoden alusta lukien tehtiin tulosten laskentaperusteisiin muutoksia, joita on lähemmin selostettu tilivuoden 1968 vastaavassa julkaisussa. Vuoden 1974 tulosten laskentaperusteet ovat samat kuin edellisenä vuotena.

Tulosten suhteen on edelleen muistettava, että kirjanpitolitoja ei ole voitu valita otantamenetelmällä ja sen tähden niiden tulosten ei voida katsoa edustavan koko maatalouden keskimääräistä tasoa.

1. Verotettava puhdas tuotto

Maatalouden puhtaalla tuotolla tarkoitetaan kokonaistuoton ja liikekustannuksen erotusta. Kun liikekustannukseen eivät sisälly verot, vuokrat eivätkä velkojen korot, on mainittu erotus velattoman maatalouden verotettava puhdas tuotto, josta käytetään myös nimitystä liikeylijäämä. Sen arvot esitetään taulukossa 23.

Seuraavassa asetelmassa olevat luvut osoittavat verotettavan puhtaan tuoton painotettuja keskiarvoja eri tutkimusalueilla tilivuosina 1974 ja 1973

	Verotettava puhdas tuotto mk/ha	
	1974	1973
Etelä-Suomi	—198	—275
Sisä-Suomi	—863	—853
Etelä-Pohjanmaa	—483	—285
Pohjois-Suomi	—911	—726
Keskimäärin	—495	—469

Verotettava puhdas tuotto on jäänyt kaikilla tutkimusalueilla negatiiviseksi, siis keskin ääräinen liikekustannus on muodostunut suuremmaksi kuin vastaava kokonaistuotto. Se on edellisestä vuodesta noussut ainoastaan Etelä-Suomen tutkimusalueella, kun taas muilla alueilla se on laskenut. Erityisen heikoksi tulos on muodostunut Pohjois- ja Sisä-Suomessa. Tässä on kuitenkin huomattava, että näillä alueilla työkustannus, joka koostuu pääasiassa viljelijäperheen arvioidusta palkasta, on huomattavan korkea.

Osoituksena verotettavan puhtaan tuoton suuruudesta eri kokoisilla tiloilla esitetään seuraavassa asetelmassa Etelä-Suomen tutkimusalueen eri tilasuuruusluokkien keskimääräiset luvut tilivuosina 1974 ja 1973.

Etelä-Suomen tilasuuruusluokat	Verotettava puhdas tuotto mk/ha	
	1974	1973
I—II (alle —10 ha)	—1 134	—926
III (10—20 »)	— 93	—266
IV (20—30 »)	124	9
V (30—50 »)	403	180
VI (50— »)	522	284
Keskimäärin	253	57
Painotettu keskiarvo	— 198	—275

Mainitut luvut osoittavat erittäin selvästi tilakoon vaikutuksen puhtaan tuoton suhteelliseen suuruuteen. Tilakoon kasvaessa hehtaaria kohden laskettu puhdas tuotto kohoaa selvästi.

2. Maatalousylijäämä

Maatalousylijäämä saadaan siten, että kokonaistuotosta vähennetään liikekustannuksen muut erät paitsi viljelijäperheen oman tvön arvo. Maatalousylijäämään sisältyvät siten viljelijäperheen omalle tvölle saatu pal. ka ja maatalouteen sijoitetulle pääomalle saatu korko. Taulukossa 23 ja seuraavissa asetelmissa esitettyjä maatalousylijäämän arvoja laskettaessa ei veroja ole luettu kustannuksiin. Lisäksi on huomattava, kuten aikaisemmin on jo mainittu, että ne viljelijäperheen jäsenet, joille on maksettu palkkaa, on vastaavana aikana katsottu palkkaväkeen kuuluviksi. Siten heidän palkkansa on jo vähennetty maatalousylijäämästä.

Seuraavassa asetelmassa olevat painotetut keskiarvot osoittavat minkälaiseksi maatalousylijäämä on muodostunut eri alueilla tilivuosina 1974 ja 1973.

	Maatalousylijäämä mk/ha	
	1974	1973
Etelä-Suomi	1 102	820
Sisä-Suomi	1 075	787
Etelä-Pohjanmaa	1 236	1 130
Pohjois-Suomi	1 149	1 000
Keskimäärin	1 125	891

Maatalousylijäämän suhteelliseen suuruuteen vaikuttaa mm. se miten suuren osan maataloustöistä on suorittanut viljelijäperhe ja minkä osan palkattu työvoima. Kun pientiloilla on viljelijäperheen tekemä työmäärä hehtaaria kohden yleensä suurempi kuin keskikokoisilla tiloilla, joilla käytetään enemmän palkkaväkeä, on maatalousylijäämä hehtaaria kohden pientiloilla suurempi kuin keskikokoisilla. Tämä ilmenee seuraavassa asetelmassa esitettyistä Etelä-Suomen tutkimusalueen eri tilasuuruusluokkien keskiarvoista tilivuosina 1974 ja 1973.

Etelä-Suomen tilasuuruusluokat	Maatalousyli jäämä mk/ha	
	1974	1973
I—II	1 078	1 006
III	1 316	907
IV	1 058	790
V	943	573
VI	763	452
Keskimäärin	970	658
Painotettu keskiarvo	1 102	820

3. Kannattavuuskerroin

Kannattavuuskertoimella tarkoitetaan suhdelukua, joka saadaan kun maatalousyli jäämä jaetaan viljelijäperheen arvioidun palkan ja maatalou- teen sijoitetun pääoman korkovaatimuksen summalla. Jos mainittu summa on yhtä suuri kuin maatalousyli jäämä, on kannattavuuskertoimen arvo 1.0. Tässä tapauksessa katsotaan maatalouden tuotantokustannusten tulleen peitetyiksi. Jos kertoimen arvo on korkeampi kuin 1.0, on maatalous tuot- tanut voittoa. Jos sen arvo on pienempi kuin 1.0, on tulos tappiollinen. Taulukossa 23 olevat samoin kuin seuraavassa asetelmassakin esitetyt kan- nattavuuskertoimen arvot on laskettu siten, että korkovaatimus on määri- tetty viiden prosentin mukaan. Kuten aikaisemmin on jo mainittu, ei asuin- räkennuksia ole luettu maatalousomaisuuteen ja siten niitä ei ole myöskään otettu mukaan maatalouden korkovaatimusta laskettaessa.

Seuraavassa asetelmassa olevat painotetut luvut osoittavat, minkälai- seksi kannattavuuskerroin on eri tutkimusalueilla muodostunut tilivuosina 1974 ja 1973.

	Kannattavuuskerroin	
	1974	1973
Etelä-Suomi	0.65	0.60
Sisä-Suomi	0.47	0.41
Etelä-Pohjanmaa	0.60	0.67
Pohjois-Suomi	0.48	0.51
Keskimäärin	0.57	0.55

IX. KIRJANPITOTULOSTEN KEHITYS TILIVUOSINA 1965—74

Seuraavassa on esitetty kannattavuustutkimukseen kuuluvien kirjanpitotilojen tulosten kehitystä viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Maataloudesta saatu taloudellinen tulos yksittäisillä tiloilla vaihtelee hyvinkin paljon. Tarkasteltaessa tilaryhmien tuloksia tai niiden kehittymistä vaihtelut luonnollisesti tasoittuvat. Kehitys voi olla erilainen myös eri alueilla, eri tuotantosuunnissa, eri suuruusluokissa jne. Tulosten suuruuteen vaikuttavat monet tekijät. Tilakohtaisten seikkojen ohella vaihtelujen tärkeimpiä syitä ovat sääolosuhteet sekä tuotteiden ja tarvikkeiden hintasuhteet. Vuosi 1965 on valittu tarkastelun lähtökohdaksi sen tähden, että se on ensimmäinen kalenterivuoden käsittävä tilivuosi. Tarkastelun kohteeksi on valittu vain kaikkien kirjanpitotilojen keskiarvot. Kaikkien kirjanpitotilojen keskiarvot osoittavat vuoden aineiston keskiarvoja eikä niitä ole painotettu alueittain tai suuruusluokittain. Vuodesta 1965 lähtien tuottajahinnat, palkat ja useat tuotantovälineiden hinnat ovat muuttuneet huomattavasti. Eri vuosien tuloksia vertailtaessa on otettava huomioon ko. aikana tapahtunut hinta- ja kustannustason muutos. Tästä syystä markkamääräisen nimellisen kehityksen rinnalle seuraaviin taulukoihin on laskettu reaalista kehitystä osoittavia suhdelukuja. Kokonaistuoton reaalista kehitystä laskettaessa on käytetty tuottajahintaindeksiä ja sen eri alaindeksejä sekä liikekustannuksen reaalista kehitystä laskettaessa tuotantopanosten hintaindeksiä ja sen alaindeksejä. Maatalusylijäämän reaalin kehitys on laskettu käyttäen elin-kustannusindeksiä.

Taulukoiden lisäksi on kuvioiden avulla esitetty eräiden kannattavuuteen vaikuttavien tekijöiden kehitystä kyseisenä aikana.

Taul. 1 a. Maatalouden kokonaistuoton kehitys kirjanpitotiloilla vuosina 1965—74.
Table 1 a. Development of gross return of agriculture on the bookkeeping farms in 1965—74.

	Kokonaistuotto <i>Gross return of agriculture</i>			Kotieläintuotto <i>Gross return of animal husbandry</i>			Kasvinviljelytuotto <i>Gross return of plant cultivation</i>			Muu tuotto <i>Other gross return</i>		
	mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>	
		Nimell. <i>Nomi-nal</i>	Reaalin <i>Real</i>		Nimell. <i>Nomi-nal</i>	Reaalin <i>Real</i>		Nimell. <i>Nomi-nal</i>	Reaalin <i>Real</i>		Nimell. <i>Nomi-nal</i>	Reaalin <i>Real</i>
1965..	1 322	100	100	862	100	100	403	100	100	57	100	100
1966..	1 264	96	92	889	103	100	355	88	91	20	35	34
1967..	1 428	108	99	956	111	103	449	111	105	23	40	38
1968..	1 643	124	101	1 081	125	102	470	117	104	92	161	134
1969..	1 800	136	106	1 184	137	107	516	128	115	100	175	140
1970..	1 926	146	112	1 278	148	113	546	136	124	102	179	140
1971..	2 177	165	122	1 452	168	122	614	152	144	111	195	148
1972..	2 387	181	121	1 646	191	125	620	154	132	121	212	145
1973..	2 608	197	117	1 852	215	126	625	155	111	131	230	139
1974..	3 216	243	125	2 213	257	128	798	198	132	205	360	188

Taul. 2 a. Maatalouden liikekustannuksen kehitys kirjanpitotiloilla vuosina 1965—74.
Table 2 a. Development of production expenses of agriculture on the bookkeeping farms in 1965—74.

	Liikekustannus <i>Production expenses of agriculture</i>			Työkustannus <i>Labour cost</i>			Tarvikekustannus <i>Cost of purchased supplies</i>			Kone- ja kalusto- kustannus <i>Machinery costs</i>		
	mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>	
		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>
1965..	1 175	100	100	544	100	100	340	100	100	126	100	100
1966..	1 143	97	94	516	95	86	338	99	98	144	114	112
1967..	1 229	105	95	547	101	83	390	115	106	162	129	118
1968..	1 620	138	115	599	110	84	505	149	126	216	171	142
1969..	1 738	148	120	602	111	78	544	160	134	258	205	165
1970..	1 885	160	125	638	117	74	643	189	157	273	217	164
1971..	2 106	179	129	704	129	71	732	215	172	318	252	174
1972..	2 322	197	132	799	147	67	780	229	177	359	285	179
1973..	2 657	226	130	959	176	63	912	268	182	389	309	175
1974..	3 178	270	125	1 127	207	59	1 133	333	179	496	394	182

	Kotieläinkustannus <i>Livestock cost</i>			Muu kustannus <i>Other cost</i>			Rakennuskustannus <i>Building costs</i>		
	mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>	
		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>		Nimell. <i>Nominal</i>	Rea- linen <i>Real</i>
1965..	24	100	100	72	100	100	69	100	100
1966..	21	88	87	79	110	107	45	65	64
1967..	21	88	80	60	83	76	49	71	65
1968..	32	133	111	91	126	106	177	257	218
1969..	36	150	124	105	146	119	193	280	226
1970..	40	167	138	110	153	119	181	262	196
1971..	43	179	142	117	163	117	192	278	190
1972..	47	196	151	141	196	130	196	284	171
1973..	50	208	140	147	204	117	200	290	139
1974..	59	246	131	150	208	97	213	309	114

Taul. 3 a. Maatalousyli jäämän ja kannattavuuskertoimen kehitys.
Table 3 a. Development of net return to total capital plus imputed wage of operator and family and development of coefficient of profitability.

	Maatalousylijäämä <i>Net return</i>			Kannattavuus- kerroin <i>Coefficient of profitability</i>
	mk/ha	Suhdeluku <i>Index</i>		
		Nimell. <i>Nominal</i>	Reaalinen <i>Real</i>	
1965	579	100	100	0.91
1966	540	93	90	0.92
1967	655	113	103	1.04
1968	512	88	74	0.74
1969	541	93	77	0.78
1970	556	96	77	0.76
1971	645	111	84	0.81
1972	727	126	88	0.80
1973	763	132	83	0.71
1974	1 003	173	93	0.75

Taul. 4 a. Satotason, lehmien keskituotoksen ja maataloudessa käytetyn ihmistyön kehitys kirjanpitotiloilla.

Table 4 a. Development of yields and use of human labour on the bookkeeping farms.

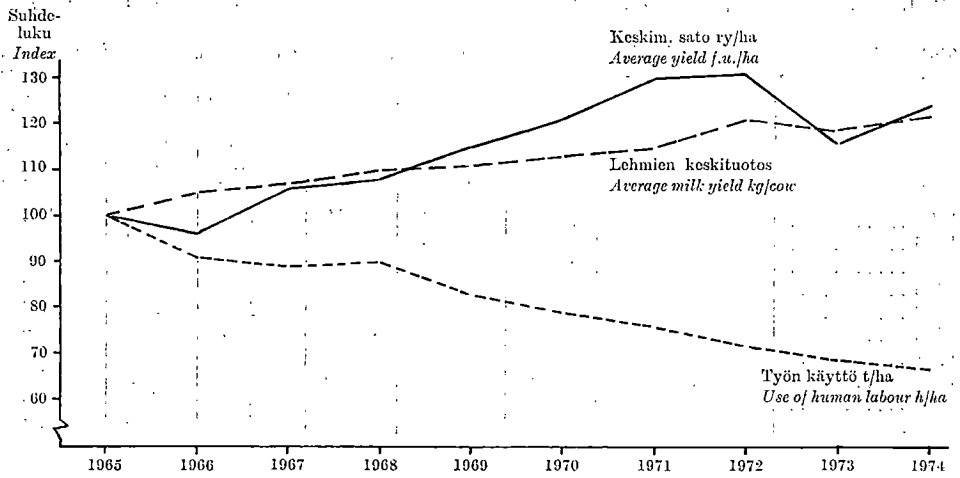
	Keskim. tilakoko Average farm size	Sato keskim. Average yield		Lehmien keskituotos Milk yield per cow		Ihmistyö käyttö Use of human labour	
	m.ha adjusted ha	ry/ha f.u./ha	Suhdeluku Index	kg/lehmä kg/cow	Suhdeluku Index	t/ha h/ha	Suhdeluku Index
1965	19.0	2 659	100	3 994	100	261	100
1966	19.4	2 554	96	4 191	105	238	91
1967	19.2	2 816	106	4 278	107	233	89
1968	19.5	2 876	108	4 400	110	234	90
1969	20.5	3 071	115	4 426	111	217	83
1970	21.0	3 215	121	4 526	113	206	79
1971	21.6	3 446	130	4 608	115	198	76
1972	22.0	3 478	131	4 830	121	189	72
1973	22.5	3 082	116	4 766	119	179	69
1974	23.3	3 286	124	4 882	122	175	67

Kuvio 1. Maatalousylijäämän (mk/ha) ja kannattavuuskertoimen kehitys suhdelukuina.

Figure 1. Development of net return to total capital plus imputed wage of operator and family (mk/ha) and coefficient of profitability shown as index numbers.

¹⁾ Elinkustannusindeksillä mitattuna.

Kuvio 2. Sato- ja tuotostason sekä maatalouden ihmistyön käytön kehitys suhdelukuina.

Figure 2. Development of yields and use of human labour shown as index numbers.

X. ERI TUOTANTOSUUNTAA HARJOITTAVIEN KIRJAN- PITOTILOJEN TULOKSIA TILIVUOSINA 1972—74

1. Tilojen jakaminen eri tuotantosuuntiin

Maassamme ja kirjanpitotilojen joukossa on varsin vähän sellaisia tiloja, jotka tuottavat vain yhtä ainoata tuotetta. Tästä syystä tuotantosuuntien välisten erojen tarkastelu on suoritettava sellaisten tilojen kesken, jotka ovat verraten pitkälle erikoistuneita ja jotka tuottavat yhden päätuotteen ohella jossain määrin myös muita tuotteita. Maataloustuotanto erikoistuneenakin usein edellyttää verraten monipuolista tuotantotoimintaa. Mikäli erikoistutaan esimerkiksi maidon tai joidenkin muiden kotieläintuotteiden tuottamiseen, edellyttää se normaalitapauksessa intensiivistä rehuntuotantoa ja täten hyvinkin monipuolista kasvituotantoa. Usein kotieläintilojen tarkastelu rajoitetaan vain eläintuotantoa koskevaksi, vaikka rehun tuotanto ja muu maataloustuotanto liittyy erottamattomasti eläintuotantoon ja täten mm. eri kasvien viljelyn onnistuminen tai epäonnistuminen heijastuu maatalouden taloustulokseen. Tämä riippuvuussuhde tekee eri tuotteita tuottavien tilojen tarkastelun varsin monitahoiseksi ja aiheuttaa myös sen, että tulokset eivät ole joka suhteessa yksiselitteisiä.

Tuotantosuuntien muodostaminen on tässä suoritettu maatalouden kokonaistuotannon koostumukseen perusteella. Tuotantosuunnat on määritelty sen perusteella, mikä osuus jollakin tuotteella tai tuoteryhmällä on maatalouden kokonaistuotannon muodostumisessa. Eräs mahdollisuus tuotantosuuntien tarkastelussa olisi käyttää lähtökohtana mm. pellon käyttöä eri kasveille. Tämä sopii tietenkin kasvinviljelypuolella, joskin kaikkien kasvien kohdalla yksistään viljelyala ei ole riittävä arvioitaessa niiden merkitystä tilan tuotantotoiminnassa. Eri kasvien sadot joko rehuyksikköinä tai kiloina eivät ole toisiinsa verrattavissa mm. siitä syystä, että niiden tuotantokustannukset ja niiden arvot kiloa tai peltotehtaaria kohden ovat eri suuruusluokkaa. Samoin mm. ihmistyön ja pääoman käyttö voi vaihdella huomattavasti. Tarkasteltaessa tilalla harjoitettua tuotantoa kokonaistuotannon muodostumisen perusteella eri tuotteiden osuus tulee esille tuotteen arvon mukaan. Kokonaistuotannon laskemistavasta johtuu, että tuotto muodostuu ns. lopputuotteiden arvosta ja täten tilalla tuotetut ja käytetyt eläinten rehut ilmenevät tuottona sen eläintuotteen kohdalla minkä tuottamiseen ne on käytetty. Täten tilalla harjoitettu tuotantosuunta on monitahoinen ja sitä tarkasteltaessa olisi siten muistettava kokonaistuotannon muodostumisen ohella monia muita seikkoja.

Tilat on tässä jaettu ensin kahteen pääryhmään: kotieläintiloihin ja kasvinviljelytiloihin, sen perusteella kumman tuotannon osuus on kokonaistuotossa ollut suurempi.

Kotieläintilat on jaettu seuraaviin alaryhmiin.

Nautakarjatilojen I-ryhmään on luettu ne tilat, joilla nautakarjatuotto on vähintään 80 % maatalouden kokonaistuotosta. Nautakarjatuottoon sisältyy maitotaloustuoton ohella myös liha- yms. nautakarjatuotto. Nautakarjatilojen II-ryhmään kuuluvat vastaavasti ne tilat, joilla nautakarjatuotto on 60—80 % kokonaistuotosta.

Sikataloihin on luettu ne tilat, joilla sikataloustuotto on vähintään 35 % kokonaistuotosta. Sikataloudesta saatu tuotto muodostuu lihantuotannosta ja porsastuotannosta saadusta tuotosta. Käytännössä monessa ryhmässä sikataloustuoton osuus kokonaistuotosta on ollut huomattavasti tätä alarajaa korkeampi eli 70—80 %.

Ryhmässä muut kotieläintilat on tarkasteltu edellä mainittuihin ryhmiin kuulumattomia sekamuotoisia kotieläintiloja. Edellisten lisäksi on kirjanpitotilojen joukosta muodostettu siipikarjatalouteen erikoistuneiden ryhmä. Tähän ryhmään on luettu sellaiset, joilla kananmunien myynnistä saatu tuotto ja muu siipikarjatuotto on ollut vähintään 40 % kokonaistuotosta. Kuitenkin mukana olleilla tiloilla esim. vuonna 1974 siipikarjatuoton osuus kokonaistuotosta oli huomattavasti tätä korkeampi eli keskimäärin lähes 70 %.

Kasvinviljelytiloista on omaksi ryhmäkseen erotettu leipäviljatilat, joilla leipäviljatuotto (ruis + vehnä) on vähintään 35 % kokonaistuotosta. Muina kasvinviljelytiloina on tarkasteltu niitä sekamuotoisia kasvinviljelytiloja, joita ei ole luettu edellä mainittuun ryhmään. Kun leipäviljatilaja on pääasiassa vain Etelä-Suomen tutkimusalueella, ei niitä ole voitu käsitellä erikseen muilla tutkimusalueilla. Vuonna 1974 leipäviljatuoton osuus kokonaistuotosta oli esitetyissä ryhmissä keskimäärin 50—60 %.

Seuraavassa asetelmassa olevat luvut osoittavat tilojen lukumäärän eri tuotantosuuntaa edustavissa ryhmissä tilivuonna 1974.

Tilojen luku 1974 — Number of farms in 1974

	Nautakarjatilat <i>Dairy farms</i>		Sika-tilat <i>Hog farms</i>	Muut kotieläintilat <i>Other livestock farms</i>	Leipäviljatilat <i>Bread grain farms</i>	Muut kasvinviljetytilat <i>Other crop farms</i>
	I	II				
Etelä-Suomi <i>South Finland</i>						
Alle — Under 10 ha ...	18	12	7	4	1	10
10—20 » ...	30	34	14	14	9	20
20—30 » ...	27	15	16	12	11	16
Yli — Over 30 » ...	14	15	13	14	28	42
Sisä-Suomi <i>Central Finland</i>						
Alle — Under 20 ha ...	77	23	7	5		6
Yli — Over 20 » ...	23	9	15	8		8
Etelä-Pohjanmaa <i>South Ostrobothnia</i>						
Alle — Under 20 ha ...	27	15	6	8		—
Yli — Over 20 » ...	9	6	14	4		9
Pohjois-Suomi <i>North Finland</i>						
Keskimäärin — Average	128	23	2	10		6

Kuten asetelma osoittaa, ovat tilamäärät eräissä ryhmissä verrattain pieniä. Tämä on huomattava tarkasteltaessa jäljempänä esitettäviä tuloksia. Tilivuosina 1972—73 olivat tilamäärät eri ryhmissä samaa suuruusluokkaa.

Kannattavuustutkimuksen yhteydessä viime vuosina on pyritty tarkastelemaan myös siipikarjatalouteen erikoistuneita tiloja. Tilojen vähälukuisuudesta johtuen ne on käsitelty yhtenä ryhmänä alueesta ja koosta riippumatta. Pääosiltaan kyseiset tilat sijoittuvat Etelä- ja Sisä-Suomen alueelle. Vuonna 1974 oli mukana 23 siipikarjatilaa, joiden peltoala oli keskimäärin 24.13 ha ja kanamäärä noin 2 100 kpl.

2. Maatalouden kokonaistuotto, sadot ja tuotostaso

Eri tuotantosuuntaa harjoittavien tilojen kokonaistuoton keskimääräiset arvot eri tutkimusalueilla on esitetty taulukossa 5 a. Tilat on ryhmitelty suuruusluokittain maatalousmaan muunnetun alan mukaan. Etelä-Suomen alueelta, jossa tilamäärä on suurin, on esitetty myös 10—20 hehtaarin ja 20—30 hehtaarin tilojen tulokset. Sisä-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan osalta on ryhmittely voitu tilojen suhteellisen vähälukuisuuden takia suorittaa vain alle ja yli 20 ha:n suuruusluokkiin. Pohjois-Suomessa on vallitsevana tuotantosuuntana nautakarjatalous ja siten muita tuotantomuotoja edustavia tiloja on hyvin vähän, kuten edellä esitetystä ilmenee.

Kun tarkastellaan eri tuotantosuuntia edustavissa tilaryhmissä saavutettuja hehtaaria kohden laskettuja kokonaistuottoja voidaan todeta, että ne ovat sikatiloilla yleensä korkeimmat. Poikkeuksena on Sisä-Suomen yli 20 hehtaarin tiloilla muiden kotieläintilojen ryhmä, jossa kokonaistuotto on pinta-alayksikköä kohden suurempi kuin sikatiloilla. Tämä johtuu mm. siitä, että ensiksi mainittuun ryhmään kuuluu eräitä voimaperäistä siipikarjataloutta harjoittavia tiloja. Alhaisimmat kokonaistuoton arvot ovat kasvinviljelytiloilla ja niistä erityisesti leipäviljan viljelyä harjoittavilla tiloilla, kuten Etelä-Suomen alueen luvuista on todettavissa. Tämä onkin luonnollista, kun otetaan huomioon että näillä kokonaistuotto muodostuu pääasiassa myydyistä kasvinviljelytuotteista. Kotieläintiloilla kasvinviljelytuotteet jalostetaan edelleen erilaisiksi kotieläintuotteiksi ja kokonaistuotto muodostuu tästä syystä markkamääräisesti yleensä suuremmaksi.

Kun vertaillaan eri tuotantoa harjoittavilla tiloilla kokonaistuoton arvoja tarkastelun kohteena olevina vuosina, havaitaan kokonaistuoton yleensä nousseen vuodesta 1972 vuoteen 1974. Huomattavalta osalta tämä johtuu tuotteiden hintojen kohoamisesta. Kasvinviljelytuotteiden tuottajahinnat tuottajahintaindeksin mukaan ovat nousseet vuodesta 1972 vuoteen 1974 pisteluvusta 180 pistelukuun 233 eli noin 30 %. Vastaavasti kotieläintuotteiden tuottajahinnat ovat nousseet pisteluvusta 223 pistelukuun 292 eli noin 31 %. Tuottajahinnat nousivat kyseisinä vuosina keskimäärin myös noin 31 % (vrt. seur. asetelma).

Tuottajahintaindeksin kehitys (1956 = 100)
Development of the producer price index of agricultural products (1956 = 100)

Year	Kasvinviljely- tuotteet <i>Crop products</i>	Kotieläin- tuotteet <i>Livestock products</i>	Kaikki tuotteet keskim. <i>Total index</i>
1972	180	223	216
1973	217	248	243
1974	233	292	282

Kokonaistuoton noususta eri tuotantosuunnissa ei kuitenkaan voida saada täsmällistä kuvaa jo tilamäärien suhteellisen vähäisyyden takia. Lisäksi on huomattava, että osa kirjanpitotiloista vaihtuu vuosittain.

Taul. 5 a. Maatalouden kokonaistuotto (mk/ha) eri tuotantosuunnissa ja tilasuuruusluokissa kirjanpitotiloilla vuosina 1972—74.

Table 5 a. Gross return of agriculture (mk/ha) in the different types of farms and farm size categories on the bookkeeping farms in 1972—74.

Alue ja tuotantosuunta <i>Region and type of farm</i>	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Suomi — South Finland						
		10—20 ha		20—30 ha		
Nautakarjatilat I ¹⁾	2 352	2 665	3 601	2 218	2 507	3 230
» II	2 324	2 493	2 940	1 997	2 340	2 626
Sikatilat ²⁾	4 621	5 263	6 692	4 462	4 996	5 552
Muut kotieläintilat ³⁾	3 668	2 759	3 284	1 999	3 363	4 285
Leipäviljatilat ⁴⁾	1 462	(1 472)	2 105	1 936	1 449	2 145
Muut kasvinviljelytilat ⁵⁾	1 937	1 764	2 677	2 125	2 143	2 631
Sisä-Suomi — Central Finland						
		Alle — Under 20 ha		Yli — Over 20 ha		
Nautakarjatilat I ¹⁾	2 391	2 793	3 268	2 235	2 487	3 151
» II	2 216	2 384	3 099	1 756	2 145	2 737
Sikatilat ²⁾	4 108	4 744	5 303	3 318	3 812	4 964
Muut kotieläintilat ³⁾	1 808	3 183	4 051	3 900	5 435	7 113
Kasvinviljelytilat ⁶⁾	1 504	(1 127)	2 360	2 543	2 203	2 424
Etelä-Pohjanmaa — South Ostrobothnia						
Nautakarjatilat I ¹⁾	2 441	2 853	3 549	2 211	2 356	2 833
» II	2 103	2 428	2 577	1 883	2 249	2 381
Sikatilat ²⁾	3 262	4 227	5 185	3 288	3 187	3 583
Muut kotieläintilat ³⁾	2 186	2 492	3 242	1 603	2 136	(2 404)
Kasvinviljelytilat ⁶⁾				1 410	1 516	1 948
Pohjois-Suomi — North Finland						
		Keskimäärin — Average				
Nautakarjatilat I ¹⁾	2 387	2 837	3 456			
» II	2 516	2 696	3 228			
Sikatilat ²⁾	(2 212)	(3 671)				
Muut kotieläintilat ³⁾	2 495	2 857	2 982			
Kasvinviljelytilat ⁶⁾	(2 360)	1 992	2 243			

Kun maitotuotoksella on nautakarjatiljoilla huomattava merkitys kokonaistuoton muodostumisessa esitetään ne seuraavassa lehmää ja vuotta kohden laskettuina.

¹⁾ Dairy farms. ²⁾ Hog farms. ³⁾ Other livestock farms. ⁴⁾ Bread grain farms. ⁵⁾ Other crop farms. ⁶⁾ Crop farms.

	Maitotuotos/lehmä, kg Milk yield/cow, kg					
	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Suomi <i>South Finland</i>	Nautakarjatilat I <i>Dairy farms I</i>			Nautakarjatilat II <i>Dairy farms II</i>		
10—20 ha	5 000	4 909	5 197	3 601	4 908	4 933
20—30 »	5 001	5 113	4 905	4 768	4 768	4 714
Sisä-Suomi <i>Central Finland</i>						
Alle — Under 20 ha	4 878	4 825	4 874	4 748	4 428	4 578
Yli — Over 20 »	4 775	4 764	4 926	4 758	4 750	5 189
Etelä-Pohjanmaa <i>South Ostrobothnia</i>						
Alle — Under 20 ha	4 900	4 858	5 098	4 162	4 297	3 782
Yli — Over 20 »	4 683	4 600	4 472	5 114	4 918	5 126
Pohjois-Suomi <i>North Finland</i>						
Keskimäärin — Average	4 634	4 597	4 776	4 471	4 503	4 707

Taulukossa 6 a esitetään vastaavien tilaryhmien keskimääräiset rehuysikkösadot hehtaaria kohden. Näitä tarkasteltaessa on huomattava, että niissä ei ole otettu huomioon mm. laitumien satoa. Laitumien osuus tilan peltoalasta on nautakarjatiloiilla erityisen merkittävä.

Siipikarjatiloiilla on maatalouden kokonaistuotto ollut vuonna 1973 5 225 mk/ha ja vuonna 1974 5 900 mk/ha. Samoilla tiloilla viljelykasvien keskisato vuonna 1973 oli 3 432 ry/ha ja vuonna 1974 3 156 ry/ha.

Taul. 6 a. Keskisadot (ry/ha) eri tuotantosuunnissa ja tilasuuruusluokissa kirjanpito-tiloilla vuosina 1972—74.

Table 6 a. Average yields (f.u./ha) in the different types of farms and farm size categories on the bookkeeping farms in 1972—74.

Alue ja tuotantosuunta Region and type of farm ¹⁾	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Suomi — South Finland						
	10—20 ha			20—30 ha		
Nautakarjatilat I	3 008	2 568	3 061	3 040	2 641	3 193
» II	3 290	2 889	3 197	3 056	2 846	3 103
Sikatilat	3 710	3 203	3 251	3 833	3 030	3 586
Muut kotieläintilat	3 495	3 281	3 528	3 514	2 968	3 543
Leipäviljätilat	3 048	(2 565)	3 801	4 103	3 103	3 758
Muut kasvinviljelytilat	4 583	3 404	3 906	4 880	4 178	4 577
Sisä-Suomi — Central Finland						
	Alle — Under 20 ha			Yli — Over 20 ha		
Nautakarjatilat I	2 970	2 832	2 716	3 209	2 870	2 802
» II	3 198	2 505	2 820	3 125	2 573	3 155
Sikatilat	3 141	2 395	3 267	3 256	3 053	3 451
Muut kotieläintilat	3 028	2 017	2 062	3 605	3 568	3 384
Kasvinviljelytilat	2 671	(2 651)	3 074	4 236	2 865	2 746

¹⁾ See footnotes 1—6 in Table 5 a.

Alue ja tuotantosuunta <i>Region and type of farm</i> ¹⁾	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Pohjanmaa — <i>South Ostrobothnia</i>	Alle — <i>Under</i> 20 ha			Yli — <i>Over</i> 20 ha		
Nautakarjatilat I	3 027	2 936	2 570	2 885	2 850	2 445
» II	3 139	3 012	2 430	3 265	3 216	2 348
Sikatilat	3 722	3 410	2 799	4 134	3 857	2 971
Muut kotieläintilat	3 288	3 452	2 163	3 255	3 354	(3 342)
Kasvinviljelytilat				4 227	3 977	3 310
Pohjois-Suomi — <i>North Finland</i>	Keskimäärin — <i>Average</i>					
Nautakarjatilat I	2 612	2 581	2 558			
» II	2 836	2 763	2 375			
Sikatilat	(2 357)	(2 530)				
Muut kotieläintilat	2 830	2 835	2 461			
Kasvinviljelytilat	(4 851)	3 781	2 771			

3. Maatalouden liikekustannukset

a. Liikekustannusten kehitys viime vuosina eri tuotantosuunnissa

Taulukosta 7 a ilmenevät maatalouden liikekustannukset hehtaaria kohden mainittuina vuosina eri tuotantosuuntaa harjoittavilla tiloilla. Niihin sisältyvät maatalouden liikekustannuksen erät viljelijäperheen palkkavaamus mukaan lukien. Liikekustannukseen eivät kuulu korot, vuokrat, eläkkeet ja verot. Kuten esitetystä luvuista ilmenee on kustannuksissa eri tuotantosuuntien välillä merkittäviä eroja. Erytisesti huomio kiintyy hehtaaria kohden laskettujen kustannusten suuruuteen sikatiloilla, joilla ne yleensä ovat korkeammat kuin muita tuotantomuotoja edustavissa ryhmissä. Tämä johtuu suurelta osalta siitä, että näillä tiloilla käytetään merkittävässä määrin ostorehuja tilalla tuotettujen rehujen ohella. Sisä-Suomen yli 20 hehtaarin tiloilla muiden kotieläintilojen ryhmässä ovat kustannukset vieläkin suuremmat kuin saman alueen sikatiloilla. Tämä aiheutuu mm. siitä että ko. ryhmään sisältyy eräitä huomattavaa voimaperäistä siipikarjataloutta harjoittavia tiloja, kuten jo edellä mainittiin. Suhteellisen alhaisiksi kustannukset ovat jääneet kasvinviljelytiloilla ja eräissä tapauksissa myös nautakarjatiljoilla.

Tarkasteltaessa kustannuksia eri vuosina voidaan niissä havaita selvä nousu. Kustannusten kohoamiseen on suurelta osin ollut vaikuttamassa palkkojen ja erilaisten tarvikkeiden hintojen nousu. Hintojen muutoksista kyseisenä aikana voidaan mainita, että maatalouspalkat ovat nousseet vuodesta 1972 (keskim.) vuoteen 1974 59 %. Ostorehut 41 %, ostolannoitteet 31 % ja tarvikkeiden hinnat keskimäärin 44 %. Kone- ja kalustokustannusten hintaindeksi on noussut vastaavasti 36 % ja rakennuskustannusindeksi 63 %.

Siipikarjatuotantoon erikoistuneiden tilojen liikekustannukset olivat vuonna 1973 4 882 mk/ha ja vuonna 1974 5 341 mk/ha. Kustannusten nousuun on vaikuttanut osaltaan rehujen hinnannousu, joka siipikarjatiljoilla merkitsee verraten paljon, sillä esim. vuonna 1974 ostorehujen osuus kyseisessä tuotantosuunnassa oli lähes puolet koko liikekustannuksesta.

¹⁾ See footnotes 1—6 in Table 5 a.

Taul. 7 a. Maatalouden liikekustannus (mk/ha) eri tuotantosuunnissa ja tilasuuruusluokissa kirjanpitotiloilla vuosina 1972—74.

Table 7 a. Production expenses of agriculture (mk/ha) in the different types of farms and farm size categories on the bookkeeping farms in 1972—74.

Alue ja tuotantosuunta Region and type of farm ¹⁾	1972	1973	1974	1972	1973	1974
	10—20 ha			20—30 ha		
Etelä-Suomi — South Finland						
Nautakarjatilat I	2 666	3 174	4 007	2 290	2 910	3 458
» II	2 498	2 882	3 283	2 101	2 480	3 195
Sikatilat	4 176	4 637	5 987	3 830	4 413	4 744
Muut kotieläintilat	3 310	3 016	3 376	2 020	3 212	3 992
Leipäviljatilat	1 439	(1 449)	1 867	1 557	1 397	1 691
Muut kasvinviljelytilat	1 860	1 989	2 606	1 782	1 985	2 396
	Alle — Under 20 ha			Yli — Over 20 ha		
Sisä-Suomi — Central Finland						
Nautakarjatilat I	2 925	3 475	4 050	2 190	2 504	3 115
» II	2 591	3 177	4 028	1 799	2 168	3 017
Sikatilat	4 096	5 139	5 084	2 887	3 219	4 317
Muut kotieläintilat	2 376	3 875	2 765	3 566	4 992	6 439
Kasvinviljelytilat	1 799	(1 580)	2 482	2 006	1 848	2 301
Etelä-Pohjanmaa — South Ostrobothnia						
Nautakarjatilat I	2 740	3 323	4 317	2 151	2 422	2 829
» II	2 397	2 910	3 491	1 856	2 031	2 555
Sikatilat	3 293	4 160	5 275	2 644	2 542	3 065
Muut kotieläintilat	2 379	3 175	3 596	1 635	1 881	(2 336)
Kasvinviljelytilat				1 287	1 216	1 502
	Keskimäärin — Average					
Pohjois-Suomi — North Finland						
Nautakarjatilat I	2 768	3 347	4 051			
» II	2 657	2 978	3 746			
Sikatilat	(2 798)	(3 856)				
Muut kotieläintilat	2 589	3 107	3 207			
Kasvinviljelytilat	(2 425)	2 078	2 206			

b. Liikekustannusten rakenne eri tuotantosuunnissa

Erikoistuminen entistä pidemmälle yhden tai vain muutaman harvan tuotteen tuottamiseen vaikuttaa kustannusten muodostumiseen. Tästä syystä liikekustannusten rakenne eri tuotantosuuntaryhmissä kirjanpitotiloilla-kin on selvästi erilainen. Tässä yhteydessä ei ole mahdollista kovin yksityiskohtaisesti tarkastella kustannusten rakennetta kaikissa suuruusluokissa ja tutkimusalueilla. Kustannusten rakenne eri tuotantosuuntaryhmissä käy yksityiskohtaisesti selville mm. aikaisemmin esitetyistä eri tuotantosuuntien tuloksia osoittavista tiedonannoista (vrt. esim. Maatal. tal. tutk. lait. tied. ant. No 35, 1976).

Seuraavassa on esitetty esimerkinluontoisesti kustannusten rakenne eri tuotantosuunnissa yhdessä tilasuuruusluokassa. Esimerkiksi on otettu eri tuotantosuuntaa harjoittavat 20—30 ha:n tilat Etelä-Suomen alueelta vuodelta 1974. Vertailuun on liitetty myös siipikarjatalouteen erikoistuneet

¹⁾ See footnotes 1—6 in Table 5 a.

tilat, jossa on mukana koko aineisto alueesta ja koosta riippumatta. Kuitenkin tämä tilaryhmä on monessa suhteessa vertailukelpoinen toisiin tuotantosuuntiin nähden. Vertailussa eivät ole mukana ns. sekamuotoiset tuotantosuunnat niin kasvituotanto- kuin kotieläinpuolelta (vrt. taul. 8 a).

Taul. 8 a. Maatalouden liikekustannuksen rakenne eri tuotantosuunnissa Etelä-Suomen alueella 20—30 ha:n suuruusluokassa vuonna 1974.

Table 8 a. Structure of production expenses in the different types of bookkeeping farms of 20—30 hectares in South Finland in 1974.

Kustannuserä Cost item	Nautakarja- tilat 13 lehmää Dairy farms 13 cows		Sikatilat 160 lhasikaa Hog farms 160 hogs		Leipäviljatilat, 17 ha leipäviljaa Bread grain farms, acreage of bread grain 17 ha		Siipikarjatilat 2 115 kanaa Poultry farms 2 115 hens	
	mk/ha	%	mk/ha	%	mk/ha	%	mk/ha	%
Peltoala, ha — Arable land, ha	23.60		25.41		25.32		24.13	
Maksetut palkat — Wages paid . . .	85		127		17		281	
Vilj. perh. arv. palkka — Imputed wages of farm family	1 180		933		436		763	
Työkustannus yht. — Labour costs total	1 265	36.6	1 060	22.3	453	26.8	1 044	19.6
Ostorehut — Purchased feed	647		1 933		60		2 312	
Ostolannoitteet — Fertilizers	251		250		255		224	
Muut ostotarvikkeet — Other pur- chased supplies	237		391		245		482	
Tarvikekustannus yht. — Costs of purchased supplies total	1 135	32.8	2 574	54.3	560	33.1	3 018	56.5
Kone- ja kalustokust. — Machinery costs	548	15.9	493	10.4	420	24.8	709	13.3
Rakennuskustannus — Building costs	260	7.5	282	5.9	135	8.0	339	6.3
Muu liikekustannus — Other costs . . .	250	7.2	335	7.1	123	7.3	231	4.3
Liikekustannus yht. — Production expenses total	3 458	100.0	4 744	100.0	1 691	100.0	5 341	100.0

Edellä on jo käynyt ilmi, että liikekustannuksessa on selviä tasoeroja eri tuotantosuuntien välillä. Liikekustannusten alhaisuus viljanviljelyssä johtuu suhteellisen pienestä ihmistyön tarpeesta. Myös ostotarvikkeiden määrät viljanviljelyssä ovat alhaisemmat. Sika- ja siipikarjatalouden korkeat liikekustannukset johtuvat suurelta osin ostorehukustannuksista. Koko ostorehukustannus, rehut, lannoitteet ja muut tarvikkeet mukaanlukien, on niissä tuotantosuunnissa ollut yli puolet kaikista liikekustannuksista. Työkustannus maidontuotannossa peltoalaan nähden on puolestaan ollut vähän suurempi kuin samankokoisilla muilla kotieläintiloilla.

Työnmenekki maatalouden juoksevissa töissä eri tuotantosuuntaa harjoittavilla tiloilla tilivuonna 1974 esitetään taulukossa 9 a. Työnmenekki on ilmaistu ihmistyötunteina peltohehtaaria kohden. Niihin sisältyvät sekä viljelijäperheen oma työ että aikapalkkaisen palkkaväen tekemät työtunnit. Työnmenekissä on, kuten luvut osoittavat, huomattavia eroja. Nautakarjatililla työtunteja on yleensä enemmän kuin kasvintuotantotiloilla. Myös eri suuruusluokkien välillä on selviä eroja. Suuremmilla tiloilla työtuntimäärä on yleensä alhaisempi kuin pienemmillä. Ihmistyönmenekki on alentunut useissa tilaryhmissä vuodesta 1972 vuoteen 1974.

Taul. 9 a. Maatalouden ihmistyöpanos (it/ha) eri tuotantosuunnissa ja tilasuuruusluokissa kirjanpito-tiloilla vuosina 1972—74.

Table 9 a. Labour input in agriculture (h/ha) in the different types of farms and farm size categories on the bookkeeping farms in 1972—74.

Alue ja tuotantosuunta Region and type of farm ¹⁾	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Suomi — South Finland		10—20 ha		20—30 ha		
Nautakarjatilat I	301	287	299	207	214	203
» II	289	290	274	211	185	231
Sikatilat	289	265	258	181	186	162
Muut kotieläintilat	237	222	236	185	135	160
Leipäviljatilat	103	(75)	94	85	55	67
Muut kasvinviljelytilat	144	136	141	107	99	93
Sisä-Suomi — Central Finland		Alle — Under 20 ha		Yli — Over 20 ha		
Nautakarjatilat I	325	311	294	186	169	183
» II	298	281	317	164	186	191
Sikatilat	294	278	291	136	125	128
Muut kotieläintilat	219	266	225	186	191	163
Kasvinviljelytilat	129	(89)	128	123	130	124
Etelä-Pohjanmaa — South Ostrobothnia						
Nautakarjatilat I	308	308	339	197	206	179
» II	281	285	291	170	137	163
Sikatilat	331	329	335	127	110	110
Muut kotieläintilat	259	303	259	139	135	(120)
Kasvinviljelytilat				64	53	53
Pohjois-Suomi — North Finland		Keskimäärin — Average				
Nautakarjatilat I	302	293	289			
» II	270	251	261			
Sikatilat	(231)	(274)				
Muut kotieläintilat	231	242	198			
Kasvinviljelytilat	(142)	125	144			

4. Taloudellinen tulos

a. Kehitys viime vuosina eri tuotantosuunnissa

Laskettaessa edellä esitettyjen maatalouden kokonaistuoton ja liikekustannuksen erotus saadaan maatalouden verotettava puhdas tuotto eli liikeylijäämä. Usein on katsottu tarkoituksenmukaiseksi mitata perhevilmätyyppisen maatalouden taloudellista tulosta maatalousylijäämällä. Maatalousylijäämä on laskettu sekä peltohehtaaria että eräiltä osin myös tilaa kohti. Samoin kannattavuutta on arvosteltu edellisestä johdetulla kannattavuuskertoimella. Eri liiketuloskäsitteiden laskentaperusteet ilmenevät tämän julkaisun luvussa VIII.

Maatalousylijäämän arvot peltohehtaaria kohti laskettuna vaihtelevat huomattavasti eri tilaryhmissä. Nautakarjatiloiilla ne yleensä ovat suhteellisen tasaisia samaan suuruusluokkaan kuuluvilla tiloilla. Suuremmilla tiloilla näyttää pinta-alayksikköä kohden laskettu maatalousylijäämä jääneen yleensä alhaisemmaksi kuin pienemmillä tiloilla. Sikatiloilla, joilla sekä kokonaistuotto että liikekustannukset ovat yleensä muodostuneet muiden

¹⁾ See footnotes 1—6 in Table 5 a.

tilaryhmien vastaavia lukuja suuremmiksi, on maatalousylijäämäkin muodostunut suhteellisen korkeaksi. Muitten kotieläintilojen ryhmässä, joka koostuu lähinnä monipuolista eläintuotantoa harjoittavista tiloista, tulokset ovat joko suunnilleen samaa suuruusluokkaa kuin nautakarjatiloiilla tai hiukan parempia. Sisä-Suomen yli 20 hehtaarin suuruusluokassa muilla kotieläintiloilla on saavutettu suhteellisen korkeat maatalousylijäämän arvot. Kuten aikaisemmin jo mainittiin, tähän ryhmään kuuluu eräitä voimaperäistä siipikarjatuotantoa harjoittavia tiloja. Kasvinviljelytilojen maatalousylijäämät muihin tuotantosuuntiin verrattuna ovat jääneet suhteellisen alhaiseksi. Maatalousylijäämän laskentatavasta johtuu, että sen suhteellinen suuruus riippuu viljelijäperheen tekemän työn määrästä, mikä esimerkiksi nautakarjatiloiilla on suurempi kuin kasvinviljelytiloilla. Kuten aikaisemmin jo mainittiin, ei liikekustannuksiin tässä ole luettu mm. velkojen korkoja ja veroja. Suhteellinen velkaantumisaste vaihtelee huomattavasti eri ryhmissä. Esimerkiksi useassa tapauksessa se on sikatiloilla selvästi korkeampi kuin muissa tilaryhmissä.

Maatalousylijäämä peltohehtaaria kohti vuosina 1972—74 esitetään taulukossa 10 a eri tuotantosuunnissa ja eri alueilla. Siipikarjatalouteen erikoistuneiden tilojen taloudellinen tulos vuodelta 1974 on esitetty taulukossa 11 a.

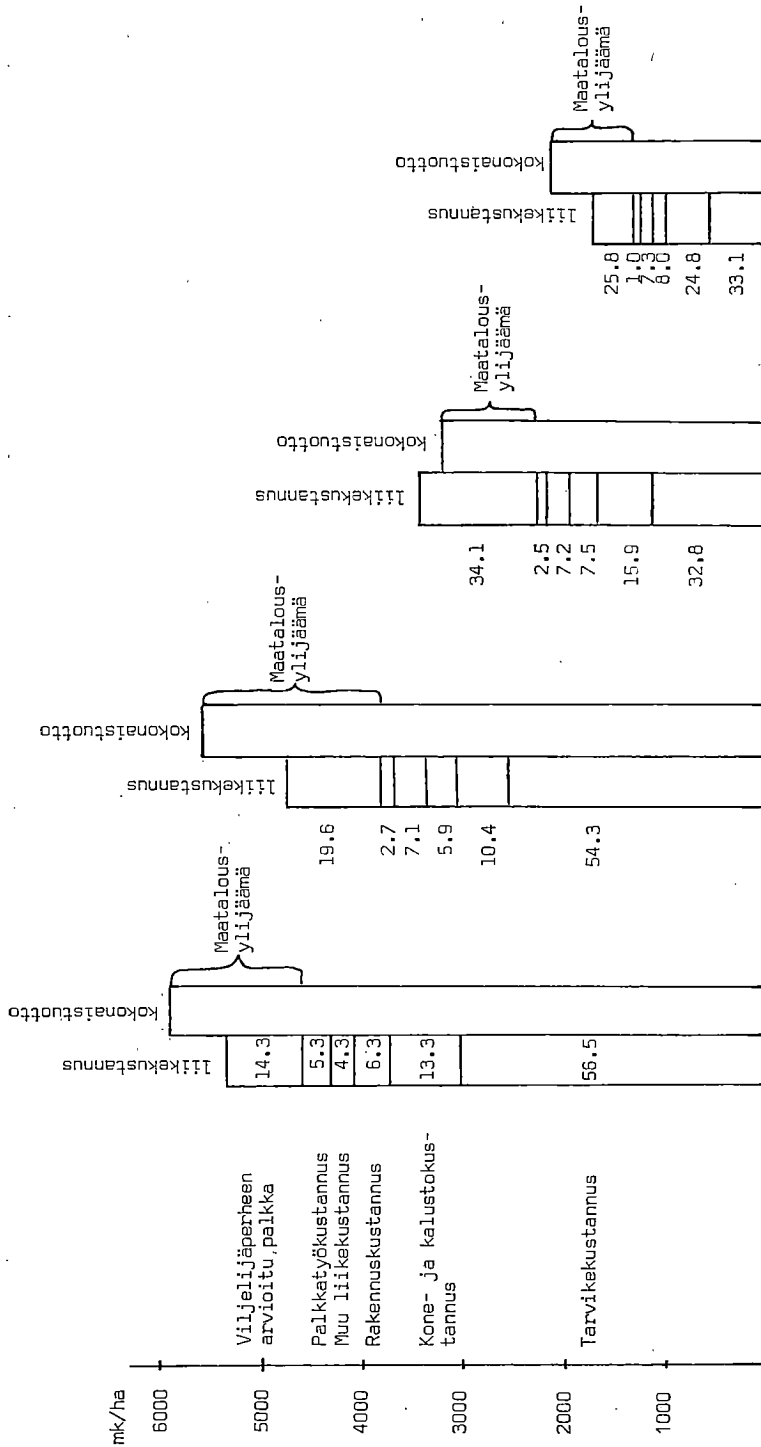
Taul. 10 a. Maatalousylijäämä (mk/ha) eri tuotantosuunnissa ja tilasuuruusluokissa kirjanpitotiloilla vuosina 1972—74.

Table 10 a. Net return to total capital plus imputed wage of operator and family (mk/ha) in the different types of farms and farm size categories on the bookkeeping farms in 1972—74.

Alue ja tuotantosuunta Region and type of farm ¹⁾	1972	1973	1974	1972	1973	1974
Etelä-Suomi — South Finland						
		10—20 ha		20—30 ha		
Nautakarjatilat I	765	888	1 356	727	642	952
» II	840	874	1 222	610	799	840
Sikatilat	1 539	1 809	2 307	1 296	1 413	1 741
Muut kotieläintilat	1 280	904	1 300	552	741	1 161
Leipäviljätilat	447	(429)	794	731	354	890
Muut kasvinviljelytilat	602	449	971	727	601	770
Sisä-Suomi — Central Finland		Alle — Under 20 ha		Yli — Over 20 ha		
Nautakarjatilat I	710	847	941	625	690	962
» II	769	626	1 034	378	754	722
Sikatilat	1 067	934	1 684	776	1 007	1 199
Muut kotieläintilat	286	499	744	893	1 103	1 285
Kasvinviljelytilat	121	(—19)	530	848	786	714
Etelä-Pohjanmaa — South Ostrobothnia						
Nautakarjatilat I	947	1 143	1 321	792	905	987
» II	838	1 002	876	695	933	792
Sikatilat	1 327	1 785	1 906	1 168	1 215	1 202
Muut kotieläintilat	829	774	1 281	456	805	(624)
Kasvinviljelytilat				395	589	789
Pohjois-Suomi — North Finland		Keskimäärin — Average				
Nautakarjatilat I	806	963	1 135			
» II	943	1 002	1 065			
Sikatilat	(373)	(1 261)				
Muut kotieläintilat	800	1 002	1 005			
Kasvinviljelytilat	(529)	570	862			

¹⁾ See footnotes 1—6 in Table 5 a.

Kuvio 3. Maatalouden liikekustannusten rakenne, % ja mk/ha sekä kokonaistuotto ja maatalousylijäämän osuus siitä eri tuotantosuunnissa Etelä-Suomen alueen 20—30 ha:n kirjanpitoilla vuonna 1974.

Figure 3. The percentage distribution of production expenses as well as gross return of agriculture and net return to total capital plus imputed wages of farm family, mks/hectare in different types of bootkeeping farms of 20—30 hectares in South-Finland in 1974

Taloudelliseen tulokseen ovat olleet viime vuosina vaikuttamassa tuotteiden ja tarvikkeiden hintojen sekä työpalkkojen huomattavat muutokset. Yksittäisten vuosien tarkastelussa tulevat selvästi esille myös satovaihtelut ja muut tilapäisluontoiset tekijät. Kuviossa 3 on esitetty maatalousylijäämä, kokonaistuotto sekä liikekustannus ja sen rakenne eri tuotantosuunnissa Etelä-Suomen tutkimusalueen 20—30 ha:n tiloilla tilivuonna 1974. Siipikarjatilojen ryhmään sisältyy tosin eräitä tiloja muiltakin tutkimusalueilta. Kuvioista voidaan havaita, että kokonaistuotto vaihtelee huomattavasti eri tuotantosuunnissa. Merkittäviä eroja eri tilaryhmien välillä on todettavissa liikekustannuksessakin. Lisäksi sen eri osat poikkeavat toisistaan sekä markkamääräisesti että suhteellisen osuutensa puolesta. Maatalousylijäämä hehtaaria kohden on nautakarja- ja leipäviljailoilla samaa suuruusluokkaa (vrt. taul. 11 a). Kuitenkin on huomattava, että ensiksi manituilla on jouduttu uhraamaan viljelijäperheen työtä enemmän kuin jälkimmäisillä, mikä ilmenee viljelijäperheen arvioidusta palkasta. Maatalousylijäämä on hehtaaria ja tilaa kohden sika- ja siipikarjatalouteen erikoistuttaessa korkeampi kuin nautakarja- ja leipäviljailoilla. Kuitenkin viljelijän käyttöön jäävää rahamäärää alentaa sika- ja siipikarjailoilla velkaisuus, joka näillä on selvästi suurempi kuin muissa tuotantosuunnissa. Esimerkiksi kyseisessä sikatilojen ryhmässä on velkaa keskimäärin lähes 100 000 mk tilaa kohden ja siipikarjailoilla vastaavasti n. 70 000 mk. Kuten kuviostakin ilmenee, verot eivät sisälly liikekustannukseen, joten ne on maksettava maatalousylijäämästä kuten velkojen korotkin.

Taul. 11 a. Maatalouden taloudellinen tulos eri tuotantosuunnissa Etelä-Suomen alueella 20—30 ha:n suuruusluokassa vuonna 1974.

Table 11 a. Economic results of agriculture in the different types of 20—30 hectares in South Finland in 1972—74.

	Nautakarjatilat 13 lehmää ¹⁾	Sikatilat 160 lihasikaa ¹⁾	Leipäviljailat 17 ha leipäviljaa ¹⁾	Siipikarjatilat 2 115 kanaa ¹⁾
Tilojen luku — <i>Number of farms</i>	27	16	11	23
Peltoala, ha — <i>Arable land, ha</i>	23.60	25.41	25.32	24.13
Kokonaistuotto — <i>Gross return</i> mk/ha	3 230	5 552	2 145	5 900
Liikekustannus — <i>Production expenses</i> mk/ha	3 458	4 744	1 691	5 341
Maatal. ylijäämä — <i>Net return</i> mk/ha	952	1 741	890	1 322
Maatal. ylijäämä mk/tila — <i>Net return</i> mk/farm	22 467	44 239	22 535	31 900
Kannattavuuskerroin — <i>Coefficient of profitability</i> ..	0.60	1.25	1.15	1.14
Velat % varoista — <i>Debts, per cent of assets</i>	15.9	26.2	11.0	21.7

b. Erot eri alueiden kesken

Taloudellista tulosta arvosteltaessa ja etenkin tuloksia yleistettäessä on pidettävä mielessä, että kirjanpitoilat eivät osoita tilannetta keskimääräisissä olosuhteissa. Koska kirjanpito perustuu tiloilla täysin vapaaehtoisuuteen ja viljelijän aktiivisuuteen ei aineisto täytä satunnaisnäytteelle asetettuja vaatimuksia. Erityisesti tämä heikkous tulee esille tarkasteltaessa tuloksia eri kirjanpitoalueiden kesken. Edustavuus eri alueilla saattaa olla lisäksi hyvinkin erilainen. Kaikesta tästä huolimatta on seuraavassa pyritty yksityiskohtaisemmin tarkastelemaan maatalouden taloudellista tulosta eri alueilla ja eräitä siihen vaikuttavia tekijöitä.

¹⁾ See Table 8 a.

Koska maidontuotanto on yleisin tuotantosuunta on tarkastelu tehty niiden tilojen kesken, jotka ovat erikoistuneet maidontuotantoon. Koska mm. Pohjois-Suomen alueella on kirjanpilotilojen joukossa lähes yksinomaan maidon tuottajia, ei koko maata kattava muita tuotantosuuntia koskeva vertailu ole edes mahdollista. Vertailu koskee Etelä-Suomen alueen 10—20 ha:n sekä Sisä-Suomen, Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Suomen alueiden alle 20 ha:n nautakarjatiloja. On huomattava, että jo keskimääräinen tilakoko Pohjois-Suomessa ja useilla alueilla Sisä-Suomessa on puolet siitä, mitä se on tässä esitetyissä ryhmissä.

Yleisesti tilat ovat peltoalaltaan, lehmäluvultaan ja tuoton rakenteeltaan hyvin samankaltaisia. Viljelykasvien keskim. ry-sadot Pohjois-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla ovat olleet ko. ryhmissä 2 500—2 600 ry/ha ja Sisä-Suomessa noin 2 700 ry/ha ja Etelä-Suomessa yli 3 000 ry/ha. Lehmien keskituotos Etelä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla on ollut noin 5 100—5 200 kg vuodessa ja Sisä- ja Pohjois-Suomessa keskimäärin noin 4 800—4 900 kg vuodessa. Maatalouden kokonaistuotto peltohehtaaria kohti eri alueilla keskimäärin on lähes samaa tasoa, lukuunottamatta Sisä-Suomea, jossa se on noin 350 mk/ha eli noin 10 % alhaisempi kuin Etelä-Suomessa. Alueittainen hintatuki on tietenkin ollut tasaamassa mm. sato- ja tuotostason aiheuttamia eroja. Maan pohjois- ja sisä-osissa samoin kuin Pohjanmaalla maksetaan tuotantoavustusta maidosta ja lihasta, joka nostaa tuottoa. Myös rukiin hinta Pohjois-Suomessa on korkeampi kuin Etelä-Suomessa. Nämä avustukset tulevat tuotossa huomioiduksi korkeamman tuottajahinnan muodossa. Edellisten lisäksi kokonaistuottoon on luettu viljelijöiden saamat välittömät maatalouteen liittyvät avustukset, kuten esim. pinta-alalisiä ja mahdolliset katokorvaukset. Kyseiset avustukset keskimäärin

Taul. 12 a. Nautakarjatalouteen erikoistuneiden tilojen tulokset eri alueilla vuonna 1974.
Table 12 a. Results of dairy farms in the different regions in 1974.

	Etelä- Suomi <i>South Finland</i>	Sisä- Suomi <i>Central Finland</i>	Etelä- Pohjanmaa <i>South Ostrobothnia</i>	Pohjois- Suomi <i>North Finland</i>
Tilojen luku — <i>Number of farms</i>	30	77	27	99
Peltoala, ha — <i>Arable land, ha</i>	14.84	13.42	12.55	12.55
Lehmäluku — <i>Number of cows</i>	9.8	8.0	7.9	8.2
Kokonaistuotto — <i>Gross return</i> mk/ha	3 601	3 268	3 549	3 712
Nautakarjatuotto % kokonaistuotosta — <i>Cattle return, per cent of total gross return</i>	87	90	89	90
Viljelykasvien sato ry/ha — <i>Average yield f.u./ha</i> ..	3 061	2 716	2 570	2 583
Keskituotos kg/lehmä — <i>Average milk yield kg/cow</i>	5 197	4 874	5 098	4 765
Liikekustannus — <i>Production expenses</i> mk/ha	4 007	4 050	4 317	4 615
Työkustannus — <i>Labour costs</i> mk/ha	1 853	1 845	2 117	2 155
Tarvikekustannus — <i>Costs of purchased supplies</i> mk/ha	1 068	1 174	1 140	1 397
Ostorehut — <i>Purchased feed</i> mk/ha	563	640	671	944
Ostolannoitteet — <i>Fertilizers</i> mk/ha	255	260	230	252
Muut tarvikkeet — <i>Other supplies</i> mk/ha	250	274	239	201
Kone- ja kalustokust. — <i>Machinery costs</i> mk/ha ..	565	537	466	566
Rakennuskustannus — <i>Building costs</i> mk/ha	267	254	290	275
Muu liikekustannus — <i>Other costs</i> mk/ha	254	240	304	222
Maatal. juoks. työt — <i>Agricultural works</i> t/ha	299	294	339	344
Maatalousylijäämä — <i>Net return</i> mk/ha	1 356	941	1 321	1 190
Maatalousylijäämä mk/tila — <i>Net return</i> mk/farm ..	20 070	12 610	16 640	14 930
Kannattavuuskerroin — <i>Coefficient of profitability</i> ..	0.61	0.45	0.54	0.49
Velat % varoista — <i>Debts, per cent of assets</i>	7.0	14.1	10.1	14.8

10—20 ha:n suuruusluokissa vuonna 1974 olivat seuraavat: Etelä-Suomi 45 mk/ha, Sisä-Suomi 38 mk/ha, Etelä-Pohjanmaa 131 mk/ha ja Pohjois-Suomi 150 mk/ha.

Maatalouden liikekustannuksista kyseisten ryhmien kesken on todettava, että ne ovat lähes samaa tasoa kaikilla alueilla hehtaaria kohti laskien. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa kustannukset ovat korkeimmat, sillä ihmistyön menekki on näillä alueilla ollut suurempi. Ostorehukustannuksessa on selviä eroja, mutta muiden ryhmien keskiarvot ovat samaa suuruusluokkaa.

Parhaimpaan taloudelliseen tulokseen on päästy Etelä-Suomessa. Kannattavuuskerroin täällä on 0.6 eli on saatu 60 % tavoitteeksi asetetusta työpalkasta ja noin 3 % on jäänyt pääomien koroksi. Oman pääoman korkoprosentti on tätäkin pienempi, kun velkojen korot joudutaan maksamaan maatalousylijästä. Heikoin tulos näyttää olevan Sisä-Suomen kirjanpito-tiloilla joskaan erot eivät ole suuria. Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjois-Suomessa on maitotalousviljelmillä tulos ollut samaa tasoa eli kannattavuuskerroin noin 0.5. Kun tarkastellaan esim. maatalousylijäämää koko tilaa kohti on huomioitava, että ko. summasta on maksettava vielä mm. velkojen korot ja verot. Velkaisuus vaihtelee eri alueilla siten, että se on suurin Pohjois- ja Sisä-Suomessa, keskimäärin 14—15 %, Etelä-Pohjanmaalla 10 % ja Etelä-Suomessa 7 %.

XI. METSÄTALOUS

Metsätalouden rahatulot ja -menot esitetään koko rahaliikettä koskevissa taulukoissa 9 ja 10. Viljelijäperheen ja aikapalkkaisen vieraan työvoiman tekemät metsätyöt ilmenevät taulukosta 15. Urakkapalkalla suoritettujen metsätöiden arvo sisältyy metsätalouden rahamenoihin. Hevosten ja traktorien metsätyöt on esitetty taulukoissa 19 ja 20.

Tutkimustiloilla käytetyn puutavaran määrät selviävät taulukosta 24. Kirjanpitotilojen omasta metsästä saatu puutavara muodostaa pääosan tilojen kokonaiskulutuksesta, sillä ostettua puutavaraa käytetään maataloilla suhteellisen vähän. Puunkulutus on jaettu kahteen ryhmään: polttopuut ja muu puutavara. Viimeksimainitun osuus maatalouden puunkulutuksen arvosta tilivuonna 1974 oli 63.6 %, ja muodostuu se pääasiassa maatalousrakennusten uudistukseen ja kunnossapitoon käytetystä puutavarasta, jonka osuus maatalouden muun puutavaran arvosta oli 90.1 %. Taulukon luvut on esitetty tutkimusalueittain ja suuruusluokittain. Taulukosta selviävät erikseen asuinrakennusten uudistukseen käytetyn puutavaran määrät sekä luovutukset eläkkeisiin. Asuinrakennuksiin luovutettu polttopuu käsittää lämmitykseen käytetyn puutavaran lisäksi myös ruoanvalmistukseen käytetyt polttopuut.

Omasta metsästä saadun puutavaran arvolla on hyvitetty metsätaloutta ja veloitettu vastaavasti muita talousaloja. Tätä varten on puutavara tarkasteltavana vuonna hinnoitettu keskimäärin eri tutkimusalueilla seuraavasti:

Etelä-Suomi	56:06
Sisä-Suomi	50:44
Etelä-Pohjanmaa	50:52
Pohjois-Suomi	43:67

Kaikilla tutkimusalueilla keskimäärin on vastaava hinta ollut 51:07. Hinnoittelu on, kuten edellisenäkin vuonna, suoritettu kantohinnan mukaan.

XII. OMAN TILAN MAATALOUSTUOTTEIDEN KÄYTTÖ YKSITYISTALOUESSA

Ruokatalous on yhdistetty viljelijäperheen yksityistalouteen, joten ruokatalouden rahamenot sisältyvät yksityistalouden menoihin ja ruokataloustyöt on luettu vastaavasti yksityistalouden töihin. Vieraan työvoiman ruokailukustannus, joka on luettu palkkakustannukseen, on määritetty arvion mukaan niillä tiloilla, joilla palkkaväki on ruokaillut tilan yhteisessä ruokataloudessa.

Omalla tilalla tuotettujen maataloustuotteiden käyttö yksityistaloudessa on selvitetty entiseen tapaan. Käyttömääriin sisältyvät omalta tilalta yksityistalouteen otettujen tuotteiden kokonaismäärät. Jos palkatut työntekijät ovat ruokaileet tilan yhteisessä ruokataloudessa, niin myös heidän osuutensa kuuluu ko. käyttökuluihin. Tärkeimpien tuotteiden käyttömäärät esitetään taulukossa 25. Ne on laskettu tilaa kohden, koska vuosiruokailijoiden määriä ei ole selvitetty.

Viljamäärät on ilmoitettu mainitussa taulukossa jyvänä. Taulukossa 25 esitettävien lukujen suhteen on muistettava, että ne ovat keskiarvoja. Yksityisillä tiloilla omalta tilalta saatujen, ruokataloudessa käytettyjen maataloustuotteiden käyttömäärät vaihtelevat huomattavasti.

Omalta tilalta saatujen, yksityistaloudessa käytettyjen maataloustuotteiden arvo on entiseen tapaan luettu maatalouden kokonaistuottoon. Näiden tuotteiden arvo on määritetty tilahintojen mukaan.

TAULUKOT
TABLES

Taul. 1. Maankäyttölajit ha/tila
Ägoslag ha/gård
Land use categories

Alue ja suuruusluokka ¹⁾	Muunn. ala ²⁾	Puutarha ³⁾	Pelto ¹⁰⁾	Laidun (ei pelto-laitumia) ¹¹⁾	Niitty ¹²⁾	Raiviot ¹³⁾	Kasvull. metsämaa ¹⁴⁾	Muu ala (ei vesistöjä) ¹⁵⁾	Koko ala ¹⁶⁾
Etelä-Suomi ²⁾ . . . . . I—II	7.36	0.05	7.14	0.30	0.12	0.02	21.73	4.10	33.46
III	14.81	0.07	14.52	0.25	0.35	0.02	28.99	4.03	48.23
IV	24.63	0.12	24.22	0.46	0.32	0.09	45.48	7.64	78.33
V	38.63	0.14	37.76	1.15	0.59	0.33	71.02	13.38	124.37
VI	77.11	0.37	75.90	1.18	1.50	0.33	104.52	17.45	201.25
Keskimäärin ⁷⁾	28.59	0.13	28.04	0.60	0.50	0.14	49.59	8.40	87.40
Sisä-Suomi ³⁾ . . . . . I—II	8.24	0.03	8.05	0.24	0.01	0.15	48.51	4.74	61.73
III	14.82	0.06	14.35	0.61	0.18	0.22	66.49	8.82	90.73
IV	23.95	0.08	23.45	0.90	0.17	0.13	90.52	8.74	123.99
V—VI	47.24	0.11	46.80	0.56	0.07	0.26	118.01	10.28	176.09
Keskimäärin	19.72	0.07	19.29	0.61	0.14	0.19	75.36	8.36	104.02
Etelä-Pohjanmaa ⁴⁾ . . . . . I—II	8.37	0.03	8.29	—	—	0.09	24.40	7.04	39.85
III	14.53	0.03	14.44	0.03	0.08	0.02	30.25	12.29	57.14
IV	24.02	0.03	23.80	0.04	0.59	0.08	37.26	12.70	74.50
V—VI	43.82	0.04	43.76	—	0.05	—	47.86	10.95	102.66
Keskimäärin	20.71	0.03	20.60	0.02	0.19	0.05	33.84	11.03	65.76
Pohjois-Suomi ⁵⁾ : . . . . . I—II	8.15	0.02	7.83	0.05	0.37	0.28	77.84	55.10	141.49
III	14.25	0.03	14.06	0.16	0.28	0.15	74.47	39.87	129.02
IV	23.49	0.03	23.13	0.29	0.43	0.40	79.46	72.59	176.33
V—VI	43.70	0.07	43.25	0.26	0.91	—	82.06	33.42	159.97
Keskimäärin	16.20	0.03	15.93	0.16	0.37	0.22	76.68	48.93	142.32
Koko maa ⁶⁾									
Keskimäärin	23.29	0.09	22.87	0.45	0.36	0.15	58.71	16.82	99.45

¹⁾ Område och storleksklass. ²⁾ Södra Finland. ³⁾ Inre Finland. ⁴⁾ Sydösterbotten. ⁵⁾ Norra Finland. ⁶⁾ Hela landet. ⁷⁾ I medeltal. ⁸⁾ Reducerad areal. ⁹⁾ Trädgård. ¹⁰⁾ Åker. ¹¹⁾ Betesmark utom åker. ¹²⁾ Äng. ¹³⁾ Rönjäng. ¹⁴⁾ Växtlig skogsmark. ¹⁵⁾ Övrig areal utom vattenområden. ¹⁶⁾ Totalareal.
¹⁾ Regions and size classes. ²⁾ South Finland. ³⁾ Central Finland. ⁴⁾ South Ostrobothnia. ⁵⁾ North Finland. ⁶⁾ Whole country. ⁷⁾ Average. ⁸⁾ Area adjusted. ⁹⁾ Garden. ¹⁰⁾ Arable land. ¹¹⁾ Pasture. ¹²⁾ Meadow. ¹³⁾ Clearings. ¹⁴⁾ Forest. ¹⁵⁾ Other. ¹⁶⁾ Total.

Taul. 2. Pellon käyttö % peltoalasta
Åkerns användning i % av åkerarealen
Use of arable land per cent of area

Alue ja suuruusluokka	Ruis 1)	Vehnä 2)	Ohra 3)	Kaura 4)	Peruna 5)	Sokeri- juuri- kas 6)	Muut juurek- set 7)	Nurmi 8)	Kesan- to 9)	Muu pelto- ala 10)
Etelä-Suomi .... I—II	1.0	4.8	13.7	34.0	2.4	2.2	0.3	38.2	2.1	1.3
	1.7	11.0	18.8	27.3	1.8	3.3	0.3	32.7	1.3	1.8
	5.1	14.0	20.3	20.6	0.9	4.3	0.1	30.7	1.8	2.2
	6.6	15.4	23.9	20.6	0.9	3.2	0.2	23.4	2.6	3.2
	6.0	26.3	24.5	15.4	0.4	4.0	0.2	14.2	3.5	5.5
	Keskimäärin	5.1	17.7	22.2	20.4	0.9	3.7	0.2	23.8	2.5
Sisä-Suomi ..... I—II	0.8	0.8	12.5	17.5	1.7	0.9	0.4	64.4	0.3	0.7
	0.8	0.6	20.6	17.5	1.9	0.3	0.2	56.2	1.5	0.4
	2.4	1.8	33.5	19.0	2.7	3.8	0.1	33.9	2.2	0.6
	6.7	2.5	31.2	17.5	7.3	1.6	0.4	29.1	2.9	0.8
	2.9	1.5	26.7	17.9	3.7	1.7	0.2	42.8	2.0	0.6
	Keskimäärin	2.9	1.5	26.7	17.9	3.7	1.7	0.2	42.8	2.0
Etelä-Pohjanmaa I—II	0.9	0.9	18.7	24.6	2.6	—	0.5	50.5	—	1.3
	1.1	0.5	15.5	24.3	2.7	1.7	0.7	51.4	0.5	1.6
	3.0	1.7	30.0	25.8	2.4	2.0	0.2	31.8	1.8	1.3
	6.3	5.0	31.5	38.5	0.6	2.4	0.1	13.5	1.0	1.1
	3.6	2.5	26.0	30.0	1.8	1.9	0.3	31.6	1.0	1.3
	Keskimäärin	3.6	2.5	26.0	30.0	1.8	1.9	0.3	31.6	1.0
Pohjois-Suomi ... I—II	0.2	0.2	8.0	3.4	2.1	0.1	0.7	80.7	3.0	1.6
	0.5	0.2	11.3	8.8	2.7	0.1	1.4	72.6	1.5	0.9
	0.7	1.3	13.9	13.3	1.4	0.5	0.3	64.5	3.1	1.0
	2.2	0.1	20.3	16.8	1.0	2.8	0.1	55.9	0.7	0.1
	0.8	0.5	13.1	10.6	2.0	0.7	0.8	68.6	2.0	0.9
	Keskimäärin	0.8	0.5	13.1	10.6	2.0	0.7	0.8	68.6	2.0
Koko maa										
Keskimäärin	4.0	10.8	22.1	19.6	1.7	2.7	0.3	34.2	2.2	2.4

1) Råg. 2) Vete. 3) Korn. 4) Havre. 5) Potatis. 6) Sockerbeta. 7) Övriga rotfrukter. 8) Vall. 9) Träda. 10) Övrig åkerareal.

1) Rye. 2) Wheat. 3) Barley. 4) Oats. 5) Potato. 6) Sugar beet. 7) Other root crops. 8) Cultivated grass. 9) Fallow. 10) Other.

Taul. 3. Sadot kg/ha.
Skörd kg/ha
Yields of cultivated plants

Alue ja suuruusluokka	Ruis ²⁾	Kevätvehnä ³⁾	Ohra ⁴⁾	Kaura ⁵⁾	Peruna ⁶⁾	Sokerijuuri- kas ⁷⁾	Lanttu ⁸⁾	Heinä ⁹⁾	Sato ry/ha ¹⁰⁾	
Etelä-Suomi	I—II	1 838	2 795	2 488	2 461	15 618	30 864	25 518	4 914	2 895
	III	2 008	3 150	2 865	2 752	15 695	23 341	39 249	4 885	3 383
	IV	2 378	3 239	2 865	2 707	12 885	29 211	29 149	4 925	3 616
	V	1 999	3 329	2 979	2 647	16 184	27 025	30 625	4 654	3 517
	VI	2 570	3 434	3 163	2 934	16 130	27 634	44 762	4 992	3 913
	Keskimäärin	2 300	3 341	3 000	2 745	15 315	27 352	36 422	4 858	3 631
	Painotettu keskiarvo ¹⁾	2 083	3 126	2 813	2 673	15 318	27 246	33 370	4 879	3 368
Sisä-Suomi	I—II	1 486	2 019	2 285	2 380	11 025	22 075	8 222	5 112	2 738
	III	1 337	2 265	2 349	2 409	13 073	5 974	23 416	4 563	2 764
	IV	1 590	2 626	2 548	2 369	17 976	22 888	26 045	4 739	3 201
	V—VI	1 704	2 800	2 333	2 764	13 455	21 670	—	4 899	3 023
	Keskimäärin	1 635	2 641	2 412	2 491	14 261	21 303	20 588	4 710	2 965
	Painotettu keskiarvo	1 452	2 184	2 328	2 407	12 339	16 544	14 352	4 886	2 793
	Etelä-Pohjanmaa	I—II	1 227	2 596	1 938	2 278	14 737	—	8 864	4 972
III	1 226	1 574	1 881	1 956	14 806	11 047	18 774	5 199	2 454	
IV	1 283	2 317	2 541	2 233	12 714	28 909	37 500	5 021	2 944	
V—VI	1 647	3 043	2 472	2 272	16 473	24 119	—	4 758	2 944	
Keskimäärin	1 515	2 798	2 374	2 201	14 168	22 650	23 766	5 061	2 804	
Painotettu keskiarvo	1 261	2 116	2 041	2 124	14 555	11 092	23 870	5 069	2 625	
Pohjois-Suomi	I—II	1 409	2 143	2 174	1 978	17 288	26 154	15 000	4 008	2 182
	III	1 880	2 049	2 448	2 299	13 569	5 475	3 022	4 289	2 620
	IV	1 370	2 319	2 015	2 099	15 334	7 890	13 846	4 039	2 396
	V—VI	1 610	2 533	2 327	2 371	11 749	8 287	—	4 237	2 660
	Keskimäärin	1 625	2 207	2 279	2 231	14 185	8 189	3 234	4 176	2 521
	Painotettu keskiarvo	1 580	2 147	2 264	2 122	15 523	16 397	9 917	4 121	2 379
	Koko maa	Keskimäärin	2 118	3 296	2 736	2 584	14 581	25 684	18 988	4 656
Painotettu keskiarvo	1 744	2 616	2 504	2 443	14 623	20 769	24 153	4 786	2 973	

¹⁾ Avvägt medeltal. ²⁾ Råg. ³⁾ Vårveete. ⁴⁾ Korn. ⁵⁾ Havre. ⁶⁾ Potatis. ⁷⁾ Sockerbeta. ⁸⁾ Kålrot. ⁹⁾ Hö. ¹⁰⁾ Skörd fe/ha.

¹⁾ Weighted mean. ²⁾ Rye. ³⁾ Spring wheat. ⁴⁾ Barley. ⁵⁾ Oats. ⁶⁾ Potato. ⁷⁾ Sugar beet. ⁸⁾ Swede. ⁹⁾ Hay. ¹⁰⁾ Yield food units per hectare.

Taul. 4. Varat ja velat mk/tila
Tillgångar och skulder mk/gård
Assets and debts per farm

Alue ja suuruusluokka	Varat ¹⁾							Velat ²⁾		
	Maa-talous ³⁾	Metsä-talous ⁴⁾	Asuin-raken-nukset ⁵⁾	Sivu-ansio-talous ⁶⁾	Rahoi-tus-omai-suus ⁷⁾	Yksi-tyis-talous ⁸⁾	Varat yhteensä ⁹⁾	Yh-teensä ¹⁰⁾	Va-roista % ¹¹⁾	
Etelä-Suomi	I—II	59 716	32 731	11 866	31	13 055	9 006	126 405	12 016	9.5
	III	122 670	44 748	17 706	1 014	14 561	10 637	211 336	27 417	13.0
	IV	201 499	101 272	26 096	1 919	20 569	14 915	366 270	56 519	15.4
	V	304 474	105 346	29 050	6 673	28 688	19 736	493 967	93 318	18.9
	VI	580 355	152 994	48 617	3 724	49 432	26 665	861 787	214 661	24.9
	Keskimäärin	225 696	82 192	25 025	2 542	22 897	15 224	373 576	68 507	18.3
Sisä-Suomi	I—II	56 132	62 350	14 755	891	12 554	7 849	154 531	18 018	11.7
	III	101 495	90 231	17 908	962	16 722	10 563	237 881	31 145	13.1
	IV	181 443	120 627	18 818	605	27 113	14 825	363 431	63 474	17.5
	V—VI	330 761	152 467	36 495	514	26 060	20 542	566 839	140 786	24.8
	Keskimäärin	139 879	100 346	19 806	816	19 595	12 305	292 747	49 409	16.9
	Etelä-Pohjanmaa	I—II	62 180	25 173	17 281	2 251	7 585	9 231	123 701	10 586
III		102 160	31 324	17 367	957	8 895	11 166	171 869	18 716	10.9
IV		171 707	39 390	21 955	2 520	10 032	16 083	261 687	39 679	15.2
V—VI		257 888	48 697	28 137	20 553	12 389	18 633	386 297	84 989	22.0
Keskimäärin		138 349	35 077	20 387	5 033	9 510	13 301	221 657	33 818	15.3
Pohjois-Suomi ...		I—II	50 218	43 689	15 453	1 971	11 102	7 184	129 617	13 860
	III	91 454	50 798	17 083	162	12 319	10 215	182 031	29 804	16.4
	IV	137 483	54 480	16 022	52	9 959	11 172	229 168	39 409	17.2
	V—VI	256 768	64 255	28 450	174	17 105	13 979	380 731	96 241	25.3
	Keskimäärin	99 621	50 496	17 222	6 604	11 916	9 853	189 716	31 720	16.7
	Koko maa	Keskimäärin	171 905	74 268	21 805	2 073	18 436	13 299	301 786	53 017

¹⁾ Tillgångar. ²⁾ Skulder. ³⁾ Jordbruk. ⁴⁾ Skogsbruk. ⁵⁾ Bostadsbyggnader. ⁶⁾ Biförtjänster. ⁷⁾ Finansierings-tillgångar. ⁸⁾ Privatekonomi. ⁹⁾ Summa tillgångar. ¹⁰⁾ Summa skulder. ¹¹⁾ Skulder i % av tillgångar.
¹⁾ Assets. ²⁾ Debts. ³⁾ Agriculture. ⁴⁾ Forestry. ⁵⁾ Dwellings. ⁶⁾ By-enterprises. ⁷⁾ Current assets. ⁸⁾ Private house-hold. ⁹⁾ Total assets. ¹⁰⁾ Total debts. ¹¹⁾ Debts per cent of assets.

Taul. 5. Maatalousomaisuus mk/ha
Jordbrukets tillgångar mk/ha
Agricultural property per hectare

Alue ja suuruusluokka	Varastot ¹⁾	Kotieläimet ²⁾	Kalusto ³⁾	Rakennukset ⁴⁾	Salaojitukset ⁵⁾	Maa ⁶⁾	Yhteensä ⁷⁾	
Etelä-Suomi . . . . . I—II	520	1 441	837	959	177	4 185	8 119	
	III	565	1 317	819	1 024	247	4 309	8 281
	IV	552	1 151	1 035	1 010	290	4 128	8 166
	V	619	846	882	807	269	4 459	7 882
	VI	659	539	742	641	229	4 716	7 526
	Keskimäärin	606	903	856	834	253	4 442	7 894
Painotettu keskiarvo	568	1 176	860	935	237	4 310	8 086	
Sisä-Suomi . . . . . I—II	336	1 671	780	1 499	212	2 315	6 813	
	III	427	1 382	1 024	1 389	198	2 430	6 850
	IV	697	1 298	1 185	1 634	201	2 562	7 577
	V—VI	678	1 221	982	1 390	157	2 574	7 002
	Keskimäärin	567	1 332	1 042	1 465	189	2 500	7 095
	Painotettu keskiarvo	409	1 524	903	1 465	204	2 384	6 889
Etelä-Pohjanmaa . . . I—II	599	1 743	957	1 262	343	2 521	7 425	
	III	549	1 694	706	1 257	293	2 530	7 029
	IV	758	1 356	994	1 208	274	2 560	7 150
	V—VI	792	727	783	713	279	2 591	5 885
	Keskimäärin	704	1 244	841	1 044	286	2 560	6 679
	Painotettu keskiarvo	614	1 596	838	1 217	305	2 536	7 106
Pohjois-Suomi . . . . . I—II	292	1 735	801	1 546	79	1 706	6 159	
	III	352	1 737	971	1 459	80	1 818	6 417
	IV	305	1 474	840	1 233	90	1 911	5 853
	V—VI	332	1 439	640	1 147	143	2 124	5 875
	Keskimäärin	329	1 628	858	1 359	94	1 880	6 148
	Painotettu keskiarvo	316	1 700	855	1 467	84	1 785	6 207
Koko maa	Keskimäärin	571	1 117	889	1 043	223	3 538	7 381
	Painotettu keskiarvo	501	1 398	865	1 175	216	3 226	7 381

¹⁾ Förråd. ²⁾ Husdjur. ³⁾ Maskiner och redskap. ⁴⁾ Byggnader. ⁵⁾ Täckdikning. ⁶⁾ Mark. ⁷⁾ Summa.

¹⁾ Stores. ²⁾ Livestock. ³⁾ Implements. ⁴⁾ Buildings. ⁵⁾ Drainage. ⁶⁾ Agricultural land. ⁷⁾ Total.

Taul. 6. Kotieläimiä
Djurantal
Number of livestock

Alue ja suuruusluokka	Hevoset ¹⁾	Nautakarja ²⁾					
		sonnit ³⁾	lehmät ⁷⁾	hiehot ja nuor. sonnit ⁸⁾	teuras-mullit ⁹⁾	vasikat alle 1 v. ¹⁰⁾	
Etelä-Suomi	I—II	0.17	—	2.85	0.83	0.96	1.92
	III	0.15	—	5.10	1.79	1.18	3.13
	IV	0.11	0.01	6.57	2.49	2.22	4.06
	V	0.06	0.05	7.74	2.68	2.67	5.48
	VI	0.16	—	9.29	3.43	1.55	4.59
	Keskimäärin	0.13	0.01	6.20	2.21	1.74	3.84
Sisä-Suomi	I—II	0.33	—	4.89	1.04	1.74	3.63
	III	0.20	0.02	7.50	2.57	2.32	4.23
	IV	0.17	0.02	7.74	2.90	2.05	4.07
	V—VI	—	—	10.00	4.62	6.14	10.10
	Keskimäärin	0.19	0.02	7.45	2.66	2.61	4.78
	Etelä-Pohjanmaa	I—II	0.09	—	4.10	2.91	1.71
III		0.09	—	7.34	4.29	2.71	3.57
IV		0.08	—	6.12	3.80	1.48	3.32
V—VI		0.12	—	5.00	3.29	2.47	2.12
Keskimäärin		0.09	—	5.93	3.69	2.14	2.96
Pohjois-Suomi		I—II	0.14	0.02	4.88	1.51	1.82
	III	0.10	—	8.59	2.54	2.88	4.11
	IV	0.10	—	11.38	2.90	4.41	6.55
	V—VI	0.18	0.09	17.55	9.36	5.73	10.45
	Keskimäärin	0.12	0.01	8.71	2.78	3.06	4.67
	Koko maa	Keskimäärin	0.13	0.01	6.94	2.59	2.24

¹⁾ Hästar. ²⁾ Nötboskap. ³⁾ Svin. ⁴⁾ Fjäderfä. ⁵⁾ Får. ⁶⁾ Tjurar. ⁷⁾ Kor. ⁸⁾ Kvgior och ungtjurar. ⁹⁾ Gödkalvar. ¹⁰⁾ Övrigt fjäderfä. ¹¹⁾ Fullvuxna. ¹²⁾ Lamm under 6 mån. ¹³⁾ Kreatursenheter.

¹⁾ Horses. ²⁾ Cattle. ³⁾ Pigs. ⁴⁾ Poultry. ⁵⁾ Sheep. ⁶⁾ Bulls. ⁷⁾ Cows. ⁸⁾ Heifers and young bulls. ⁹⁾ Veal calves. ¹⁰⁾ Other poultry. ¹¹⁾ Full-grown. ¹²⁾ Lambs under 6 months. ¹³⁾ Livestock units.

kpl/tila
per gård
per farm

karjut yli 9 kk ¹¹⁾	emakot yli 9 kk ¹²⁾	Siat ²⁾				Siipikarja ⁴⁾		Lampaat ⁵⁾		Nauta- yksi- köitä ¹³⁾
		siat 6—9 kk	siat 3—6 kk	siat 2—3 kk	porsaas alle 2 kk ¹³⁾	kanat ¹⁴⁾	muu siipi- karja ¹⁵⁾	täysi- kasvui- set ¹⁶⁾	karit- sat alle 6 kk ¹⁷⁾	
0.08	1.13	0.15	1.02	0.83	4.62	32.23	—	0.60	0.36	7.14
0.08	1.96	0.41	3.04	1.51	6.52	34.30	0.05	0.07	0.11	12.10
0.16	3.39	2.37	6.20	7.27	10.08	143.96	0.04	1.13	0.50	22.63
0.14	2.99	0.30	13.44	2.94	8.52	67.12	—	0.59	0.05	22.65
0.20	4.29	11.51	12.59	7.04	13.45	77.43	—	2.57	0.88	32.51
0.13	2.69	2.21	6.75	3.79	8.39	72.61	0.02	0.81	0.32	18.60
0.07	0.93	0.07	—	—	3.37	5.41	—	0.04	0.07	8.72
0.07	1.29	0.27	0.63	0.02	5.50	23.91	0.14	0.01	0.05	13.50
0.22	5.26	1.48	5.26	7.40	18.55	608.74	—	0.26	0.07	34.20
0.43	9.86	12.52	21.90	37.43	35.24	0.24	—	0.29	0.28	56.86
0.15	3.15	1.94	4.08	6.07	11.66	154.11	0.07	0.11	0.08	22.62
0.05	1.52	—	0.14	—	3.62	15.24	—	0.19	0.10	8.63
0.03	1.20	0.06	2.97	2.20	3.26	35.71	—	0.14	0.17	15.66
0.16	6.40	5.16	13.28	19.44	15.96	30.28	—	0.16	—	30.99
0.06	1.65	0.29	38.94	5.12	7.12	42.64	—	—	—	28.66
0.07	2.67	1.39	11.24	6.63	7.25	31.14	—	0.13	0.09	20.32
—	0.25	—	0.05	—	0.98	0.65	—	0.19	0.02	7.86
0.01	0.22	0.01	0.01	—	0.69	7.71	0.06	0.23	0.21	12.91
—	—	—	—	0.21	—	73.34	—	0.62	—	18.53
0.18	3.18	—	1.27	6.37	10.55	30.91	—	0.09	—	34.74
0.02	0.38	0.01	0.10	0.45	1.28	18.69	0.03	0.28	0.11	14.01
0.10	2.33	1.62	5.37	3.94	7.53	74.48	0.03	0.47	0.20	18.75

¹⁰⁾ Kalvar under 1 år. ¹¹⁾ Galtar över 9 mån. ¹²⁾ Suggor över 9 mån. ¹³⁾ Grisar under 2 mån. ¹⁴⁾ Höns.

⁹⁾ Calves under 1 year. ¹¹⁾ Boars over 9 months. ¹²⁾ Sows over 9 months. ¹³⁾ Piglets under 2 months. ¹⁴⁾ Hens.

Taul. 7. Kalusto mk/ha
Maskiner och redskap mk/ha
Implements per hectare

Alue ja suuruusluokka	Traktorit lisälaitteineen ¹⁾	Puimurit ²⁾	Ajo- ja kuljetuskalusto ³⁾	Kasvinviljelykalusto ⁴⁾	Koti-eläinkalusto ⁵⁾	Muu maatalouskalusto ⁶⁾	Yhteensä ⁷⁾	
Etelä-Suomi . . . . . I—II	254	175	68	226	36	78	837	
	311	97	56	238	61	56	819	
	319	223	65	290	83	55	1 035	
	241	183	61	277	76	44	882	
	223	161	47	240	35	36	742	
	Keskimäärin	263	170	57	259	60	47	856
Painotettu keskiarvo	279	157	60	249	57	58	860	
Sisä-Suomi . . . . . I—II	300	108	57	143	102	70	780	
	366	102	72	246	139	99	1 024	
	287	226	121	276	206	69	1 185	
	268	184	57	280	112	81	982	
	Keskimäärin	312	160	81	257	148	84	1 042
	Painotettu keskiarvo	320	118	67	194	123	81	903
Etelä-Pohjanmaa . . . I—II	384	14	92	269	121	77	957	
	244	61	74	180	98	49	706	
	330	162	69	252	121	60	994	
	250	185	50	215	53	30	783	
	Keskimäärin	284	132	65	222	90	48	841
	Painotettu keskiarvo	304	69	78	222	106	59	838
Pohjois-Suomi . . . . . I—II	276	1	142	225	77	80	801	
	343	27	105	257	157	82	971	
	264	39	100	220	137	80	840	
	180	64	58	218	90	30	640	
	Keskimäärin	286	33	100	237	130	72	858
	Painotettu keskiarvo	293	17	121	235	111	78	855
Koko maa	Keskimäärin	277	146	68	252	89	57	889
	Painotettu keskiarvo	294	113	74	231	87	66	865

¹⁾ Traktorer. ²⁾ Skördetröskor. ³⁾ Kör- och transportinventarier. ⁴⁾ Växtodlingsredskap. ⁵⁾ Husdjursredskap. ⁶⁾ Övriga jordbruksredskap. ⁷⁾ Summa.

¹⁾ Tractors. ²⁾ Combines. ³⁾ Transport implements. Implements used ⁴⁾ for plant cultivation, ⁵⁾ for animal husbandry. ⁶⁾ Other agricultural implements. ⁷⁾ Total.

Taul. 8. Rakennukset
Byggnader
Buildings

Alue ja suuruusluokka	Eläinsuojat ¹⁾		Muut rakennukset ²⁾		Maatalousra- kennukset yhteensä		Asuin- raken- nukset yhteensä mk/tila ⁵⁾	
	mk/ha	%	mk/ha	%	mk/ha ³⁾	mk/tila ⁴⁾		
Etelä-Suomi . . . . . I—II	586	61.1	373	38.9	959	7 059	11 866	
	676	66.0	348	34.0	1 024	15 164	17 706	
	703	69.6	307	30.4	1 010	24 916	26 096	
	479	59.4	328	40.6	807	31 154	29 050	
	333	52.0	308	48.0	641	49 443	48 617	
	Keskimäärin	512	61.4	322	38.6	834	23 839	25 025
Painotettu keskiarvo	594	63.5	341	36.5	935			
Sisä-Suomi . . . . . I—II	1 150	76.7	349	23.3	1 499	12 352	14 755	
	1 036	74.6	353	25.4	1 389	20 574	17 908	
	1 363	83.4	271	16.6	1 634	39 124	18 818	
	1 039	74.7	351	25.3	1 390	65 654	36 495	
	Keskimäärin	1 136	77.5	329	22.5	1 465	28 882	19 806
	Painotettu keskiarvo	1 120	76.5	345	23.5	1 465		
Etelä-Pohjanmaa . . . I—II	909	72.0	353	28.0	1 262	10 571	17 281	
	881	70.1	376	29.9	1 257	18 268	17 367	
	821	68.0	387	32.0	1 208	29 010	21 955	
	403	56.5	310	43.5	713	31 266	28 137	
	Keskimäärin	691	66.2	353	33.8	1 044	21 614	20 387
	Painotettu keskiarvo	851	69.9	366	30.1	1 217		
Pohjois-Suomi . . . . . I—II	1 270	82.1	276	17.9	1 546	12 609	15 453	
	1 177	80.7	282	19.3	1 459	20 799	17 083	
	1 040	84.3	193	15.7	1 233	28 959	16 022	
	941	82.0	206	18.0	1 147	50 127	28 450	
	Keskimäärin	1 113	81.9	246	18.1	1 359	22 025	17 226
	Painotettu keskiarvo	1 200	81.8	267	18.2	1 467		
Koko maa	Keskimäärin	727	69.7	316	30.3	1 043	24 299	21 805
	Painotettu keskiarvo	841	71.6	334	28.4	1 175		

¹⁾ Djurstallar. ²⁾ Övriga byggnader. Summa jordbruksbyggnader ³⁾ mk/ha och ⁴⁾ mk/gård. ⁵⁾ Bostadsbyggnader mk/gård.

¹⁾ Livestock buildings. ²⁾ Other buildings. Farm buildings total ³⁾ marks per hectare and ⁴⁾ marks per farm. ⁵⁾ Dwellings marks per farm.

Taul. 9. Rahatulot mk/tila
Inkomster mk/gård
Cash receipts per farm

Alue ja suuruusluokka	Maa- talous ¹⁾		Metsä- talous ²⁾		Sivuan- talous ³⁾		Yksityis- talous ⁴⁾		Yh- teensä ⁵⁾	
	mk	%	mk	%	mk	%	mk	%		
Etelä-Suomi	I—II	22 557	60.2	5 183	13.8	6 383	17.0	3 383	9.0	37 506
	III	47 969	73.7	8 623	13.2	5 779	8.9	2 729	4.2	65 100
	IV	84 309	72.5	21 460	18.5	8 305	7.1	2 226	1.9	116 300
	V	114 521	76.3	21 046	14.0	11 203	7.5	3 315	2.2	150 085
	VI	214 981	80.1	36 223	13.5	12 151	4.5	4 941	1.9	268 296
	Keskimäärin	87 140	75.3	17 146	14.8	8 320	7.2	3 080	2.7	115 686
Sisä-Suomi	I—II	28 324	65.9	8 242	19.2	3 704	8.6	2 694	6.3	42 964
	III	46 648	66.8	14 535	20.8	5 514	7.9	3 124	4.5	69 821
	IV	105 865	75.0	23 045	16.3	7 554	5.3	4 751	3.4	141 215
	V—VI	176 850	77.0	37 096	16.2	10 794	4.7	4 761	2.1	229 501
	Keskimäärin	72 762	72.1	18 189	18.0	6 329	6.3	3 627	3.6	100 907
Etelä-Pohjanmaa	I—II	26 550	68.1	3 677	9.4	5 697	14.6	3 079	7.9	39 003
	III	47 060	83.6	4 165	7.4	3 540	6.3	1 510	2.7	56 275
	IV	81 829	87.9	6 720	7.2	3 392	3.7	1 105	1.2	93 046
	V—VI	123 660	86.5	8 368	5.9	9 205	6.4	1 702	1.2	142 935
	Keskimäärin	64 823	84.2	5 441	7.1	4 947	6.4	1 776	2.3	76 987
Pohjois-Suomi ...	I—II	28 231	60.8	6 693	14.4	7 618	16.4	3 875	8.4	46 417
	III	49 255	71.7	11 333	16.5	5 066	7.4	3 036	4.4	68 690
	IV	70 978	81.5	8 206	9.4	5 393	6.2	2 544	2.9	87 121
	V—VI	111 350	87.8	10 428	8.2	3 820	3.0	1 221	1.0	26 819
	Keskimäärin	51 675	73.8	9 557	13.7	5 690	8.1	3 047	4.4	69 969
Koko maa	Keskimäärin	74 364	75.2	14 491	14.7	6 975	7.0	3 039	3.1	98 869

¹⁾ Jordbruk. ²⁾ Skogsbruk. ³⁾ Biförtjänster. ⁴⁾ Privatekonomi. ⁵⁾ Summa.
¹⁾ Agriculture. ²⁾ Forestry. ³⁾ By-enterprises. ⁴⁾ Private household. ⁵⁾ Total.

Taul. 10. Rahamenot mk/tila
Utgifter mk/gård
Cash expenses per farm

Alue ja suuruusluokka	Maatalous ¹⁾		Metsä- talous ²⁾	Asuin- rak. uudis- tus ³⁾	Sivu- anslo- talous ⁴⁾	Yksi- tyis- talous ⁵⁾	Verot ⁶⁾	Korot, vuok- rat ja eläk- keet ⁷⁾	Yh- teensä ⁸⁾	
	mk	%								
Etelä-Suomi .... I—II	16 889	46.0	225	1 621	261	14 144	2 747	831	36 718	
	38 186	58.9	260	797	493	18 175	5 053	1 852	64 816	
	76 938	63.5	641	3 291	240	27 720	7 870	4 433	121 133	
	102 023	67.3	1 884	1 495	432	27 980	10 536	7 136	151 486	
	195 969	72.0	5 063	2 986	199	33 426	17 791	16 695	272 129	
	Keskimäärin	76 818	65.4	1 259	1 923	352	23 777	8 083	5 214	117 426
Sisä-Suomi ..... I—II	22 613	53.0	542	822	163	15 011	2 885	657	42 693	
	43 535	62.5	987	687	90	17 778	4 634	1 955	69 666	
	106 046	67.5	1 263	5 687	67	29 519	9 453	5 030	157 065	
	157 592	68.3	3 726	4 711	5 291	36 600	10 294	12 510	230 724	
	Keskimäärin	68 153	65.2	1 302	2 334	699	22 273	6 148	3 700	104 609
	Etelä-Pohjanmaa I—II	16 392	43.1	339	2 968	2 237	11 993	3 485	582	37 996
34 258		62.0	221	930	783	13 778	3 969	1 307	55 246	
54 894		61.4	268	2 544	2 098	17 438	8 538	3 563	89 343	
100 067		69.3	395	4 768	204	21 494	9 109	8 394	144 431	
Keskimäärin		47 110	62.2	288	2 444	1 330	15 668	5 922	2 956	75 718
Pohjois-Suomi ... I—II		22 120	47.5	466	3 463	2 664	14 642	2 678	488	46 521
	47 916	61.8	3 400	3 612	248	17 418	3 173	1 720	77 487	
	60 382	64.9	2 946	1 063	150	20 831	5 076	2 640	93 088	
	86 359	67.6	2 419	1 067	8	23 066	8 265	6 554	127 738	
	Keskimäärin	45 994	60.9	2 512	2 971	830	17 665	3 705	1 879	75 556
	Koko maa	Keskimäärin	65 338	64.4	1 406	2 281	636	21 289	6 540	3 960

¹⁾ Jordbruk. ²⁾ Skogsbruk. ³⁾ Investering i bostadsbyggnader. ⁴⁾ Biförtjänster. ⁵⁾ Privatekonomi. ⁶⁾ Skatter.
⁷⁾ Räkter, arrenden och sytning. ⁸⁾ Summa.

¹⁾ Agriculture. ²⁾ Forestry. ³⁾ Investment in dwellings. ⁴⁾ By-enterprises. ⁵⁾ Private household. ⁶⁾ Taxes. ⁷⁾ Interests, rents and pensions. ⁸⁾ Total.

Taul. 15. Viljelijäperheen ja aikapalkkaisen palkkaväen työtä t/tila
 Brukarfamiljens och de tidsavlönade arbetarnas arbete, timmar/gård
Working hours per farm

Alue ja suuruusluokka	Työtunteja yhteensä t/tila ¹⁾							Niistä metsätöitä t/tila ²⁾		
	Viljelijäperhe ³⁾				Palkkaväki ⁴⁾			Viljelijä- perne ⁵⁾	Palkka- väki ⁶⁾	
	Johto- työ ⁷⁾	Mie- het ⁸⁾	Nai- set ⁹⁾	Lap- set ¹⁰⁾	Mie- het ⁸⁾	Nai- set ⁹⁾	Lap- set ¹⁰⁾			
Etelä-Suomi .... I—II	80	1 991	2 365	21	64	54	—	76	0	
	III	119	2 446	2 773	39	159	178	5	114	4
	IV	145	2 841	3 009	90	269	196	—	140	8
	V	153	2 668	2 719	123	822	446	13	121	53
	VI	328	2 256	2 484	48	2 476	1 270	—	55	178
	Keskimäärin	153	2 502	2 732	67	590	353	4	109	36
Sisä-Suomi ..... I—II	104	2 306	3 037	193	75	23	20	100	2	
	III	97	2 919	2 891	76	355	72	10	135	27
	IV	152	3 033	2 973	90	632	138	5	124	13
	V—VI	248	2 867	2 512	109	1 696	1 226	—	45	61
	Keskimäärin	128	2 848	2 888	100	533	256	9	117	24
	Etelä-Pohjanmaa I—II	82	2 299	2 445	95	69	10	—	78	0
III		91	3 087	3 344	27	32	210	7	111	—
IV		111	2 940	2 891	105	329	112	14	125	18
V—VI		124	2 830	3 195	70	264	159	26	100	2
Keskimäärin		100	2 836	3 010	69	156	133	11	106	5
Pohjois-Suomi ... I—II		65	2 613	2 969	162	114	37	10	140	0
	III	92	3 531	3 327	135	145	48	—	189	0
	IV	103	3 093	3 711	160	323	150	—	91	17
	V—VI	208	4 140	4 398	617	140	255	3	127	1
	Keskimäärin	94	3 262	3 372	178	168	76	2	155	3
	Koko maa									
Keskimäärin	130	2 768	2 925	96	442	251	6	120	23	

¹⁾ Alla arbeten, t/gård. ²⁾ Därav skogsarbeten, manuella arbetstimmar/gård. ³⁾ Brukarfamiljen. ⁴⁾ Lönta-
 garna. ⁵⁾ Driftsledararbete. ⁶⁾ Män. ⁷⁾ Kvinnor. ⁸⁾ Barn.

¹⁾ Working hours total per farm. ²⁾ Of which forest work, hours per farm. ³⁾ Farm family. ⁴⁾ Hired labour.
⁵⁾ Management work. ⁶⁾ Men. ⁷⁾ Women. ⁸⁾ Children.

Taul. 16. Maatalouden juoksevat työt t/ha
 Jordbrukets löpande arbeten, timmar/ha
 Agricultural work, hours per hectare

Alue ja suuruusluokka	Viljelijäperheen työ t/ha ¹⁾			Palkkaväen-työ t/ha ²⁾		Yhteensä ihmis-työtä t/ha ³⁾	Urakka-palkat mk/ha ⁴⁾	
	Miehet ⁵⁾	Naiset ⁶⁾	Lapset ⁷⁾	Miehet ⁵⁾	Naiset ja lapset ⁸⁾			
Etelä-Suomi . . . . . I—II	207	141	2	8	5	362	10	
	135	84	2	10	8	238	13	
	94	49	3	9	6	160	10	
	58	23	2	19	8	109	11	
	24	10	0	28	12	74	20	
	71	38	2	18	9	137	15	
	Painotettu keskiarvo	125	77	2	13	7	223	12
Sisä-Suomi . . . . . I—II	220	155	16	9	4	396	5	
	159	84	4	20	3	268	13	
	103	52	3	23	10	189	28	
	53	19	1	32	23	128	10	
	118	61	4	23	11	215	16	
	Painotettu keskiarvo	183	117	10	15	5	325	10
	Etelä-Pohjanmaa . . . . . I—II	190	137	6	6	1	337	2
186		113	2	2	6	308	1	
102		49	3	11	3	167	3	
46		19	1	5	4	75	3	
110		62	3	6	4	183	2	
Painotettu keskiarvo		165	105	4	5	4	281	2
Pohjois-Suomi . . . . . I—II		234	148	13	13	2	403	7
	187	109	5	10	2	311	5	
	118	83	4	13	4	220	7	
	86	51	12	3	6	152	2	
	158	97	7	10	3	272	6	
	Painotettu keskiarvo	199	124	9	12	2	341	6
	Koko maa	96	53	3	17	8	175	12
Painotettu keskiarvo		155	97	5	12	5	272	9

¹⁾ Brukarfamiljens arbeten. ²⁾ Löntagarnas arbeten. ³⁾ Summa manuellt arbete. ⁴⁾ Ackordlöner, mk/ha.
⁵⁾ Män. ⁶⁾ Kvinnor. ⁷⁾ Barn. ⁸⁾ Kvinnor och barn.
¹⁾ Works of farm family. ²⁾ Hired labour. ³⁾ Human works total. ⁴⁾ Payments by piece rates, marks per hectare.
⁵⁾ Men. ⁶⁾ Women. ⁷⁾ Children. ⁸⁾ Women and children.

Taul. 17. Maatalouden juoksevan ihmistyön jakautuminen sekä talousrakennusten ja salaojitusten yms. uudistustyöt
 Fördelning av jordbrukets löpande arbeten samt investeringsarbeten för ekonomibygnader och täckdikning o. dyl.
 The share of agricultural work and the investment works in farm buildings and drainage etc.

Alue ja suuruusluokka	Maatalouden juoksevat työt it/tila ¹⁾				Talousrakennusten ja salaojitusten yms. uudistustyöt it/tila ²⁾		
	Kas- vin- viljely- työt ³⁾	Koti- eläin- talou- den työt ⁴⁾	Muut maatal. juoks. työt ⁵⁾	Yh- teensä ⁶⁾	viljelijä- perhe ⁷⁾		
					palkka- väki ⁸⁾		
Etelä-Suomi .... I—II	762	1 583	318	2 663	13	1	
	III	1 101	2 097	324	3 522	45	3
	IV	1 307	2 265	376	3 948	107	10
	V	1 638	2 098	491	4 227	96	18
	VI	2 637	2 240	784	5 711	45	131
	Keskimäärin	1 408	2 088	425	3 921	66	23
Sisä-Suomi ..... I—II	995	1 962	302	3 259	19	—	
	III	1 146	2 421	408	3 975	96	7
	IV	1 421	2 750	352	4 523	180	68
	V—VI	2 674	2 768	626	6 068	59	57
	Keskimäärin	1 365	2 469	404	4 238	99	26
	Etelä-Pohjanmaa I—II	712	1 858	252	2 822	7	—
III		1 188	2 914	373	4 475	25	10
IV		1 257	2 391	372	4 020	73	14
V—VI		1 303	1 670	297	3 270	108	71
Keskimäärin		1 124	2 338	334	3 796	47	20
Pohjois-Suomi ... I—II		837	2 080	370	3 287	27	1
	III	1 259	2 725	441	4 425	147	1
	IV	1 514	3 193	453	5 160	108	—
	V—VI	2 028	4 266	332	6 626	73	—
	Keskimäärin	1 246	2 741	418	4 405	105	1
	Koko maa						
Keskimäärin	1 333	2 330	408	4 071	79	19	

¹⁾ Jordbrukets löpande arbeten manuell arbetstimmar/gård. ²⁾ Investeringsarbeten för ekonomibygnader och täckdikning o. dyl., manuell arbetstimmar/gård. ³⁾ Växtodlingsarbeten. ⁴⁾ Arbeten för husdjurskötsel. ⁵⁾ Jordbrukets övriga löpande arbeten. ⁶⁾ Summa. ⁷⁾ Brukarfamiljen. ⁸⁾ Löntagarna.

¹⁾ Agricultural works, human hours per farm. ²⁾ Investment works in farm buildings and drainage etc., human hours per farm. ³⁾ Works in plant cultivation. ⁴⁾ Works in animal husbandry. ⁵⁾ Other agricultural works. ⁶⁾ Total. ⁷⁾ Farm family. ⁸⁾ Hired labour.

Taul. 18. Sivuansio- ja yksityistalouden työt t/tila
Biförtjänst- och privatekonomiskt arbete t/gård
By-enterprice- and private household works, hours per farm

Alue ja suuruusluokka	Sivuansiotyöt ¹⁾				Yksityistalouden työt ²⁾				
	Viljelijäperhe ³⁾			Palkka- väki it/tila ⁴⁾	Viljelijäperhe ³⁾			Palkka- väki it/tila ⁴⁾	
	Miehet ⁵⁾	Naiset ⁶⁾	Lapset ⁷⁾		Miehet ⁵⁾	Naiset ⁶⁾	Lapset ⁷⁾		
Etelä-Suomi	I—II	295	123	—	—	63	1 203	7	18
	III	223	57	—	11	37	1 463	8	65
	IV	192	78	0	11	46	1 713	13	36
	V	174	90	—	10	30	1 732	30	124
	VI	219	76	—	26	28	1 689	18	324
	Keskimäärin	214	80	0	12	40	1 571	15	95
Sisä-Suomi	I—II	261	110	1	0	115	1 646	58	1
	III	230	47	—	21	74	1 594	14	25
	IV	178	59	1	4	37	1 671	25	79
	V—VI	170	3	0	17	26	1 613	55	115
	Keskimäärin	215	55	0	13	66	1 622	28	44
Etelä-Pohjanmaa	I—II	355	22	0	1	150	1 245	37	2
	III	152	99	—	—	57	1 607	4	119
	IV	177	1	—	0	39	1 705	16	71
	V—VI	590	168	—	0	4	2 167	2	—
	Keskimäärin	278	69	0	0	63	1 651	14	61
Pohjois-Suomi ...	I—II	329	65	2	1	104	1 696	51	27
	III	318	58	5	2	129	1 710	55	12
	IV	111	45	—	—	10	1 719	47	50
	V—VI	207	30	—	—	10	2 128	82	—
	Keskimäärin	279	56	3	1	94	1 736	54	21
Koko maa	Keskimäärin	235	68	1	8	59	1 624	25	66

¹⁾ Biförtjänstarbeten. ²⁾ Privatekonomiska arbeten. ³⁾ Brukarfamiljen. ⁴⁾ Löntagarna, manuell arbetstimmar/gård. ⁵⁾ Män. ⁶⁾ Kvinnor. ⁷⁾ Barn.

¹⁾ *By-enterprice works.* ²⁾ *Private household works.* ³⁾ *Farm family.* ⁴⁾ *Hired labour, human hours per farm.* ⁵⁾ *Men.* ⁶⁾ *Women.* ⁷⁾ *Children.*

Taul. 19. Hevostyö
Hästarbete
Working hours of horses

Alue ja suuruusluokka	Maatalouden juoksevat työt		Tal.rak. ja sala-ojit. uudist. työt t/tila ³⁾	Met-sä-työt t/tila ⁴⁾	Muut työt t/tila ⁵⁾	Yh-teen-sä t/tila ⁶⁾	Tunteja työhevosta kohden vuodessa ⁷⁾	Maatalouden juoksevat työt t/tila			
	t/ha ¹⁾	t/tila ²⁾						Kasvinviljelytyöt ⁸⁾	Koti-eläintaloustyöt ⁹⁾	Muut maatal. juoksevat työt ¹⁰⁾	
Etelä-Suomi .... I—II	5	38	—	5	2	45	260	5	4	9	
	III	2	32	0	5	1	38	21	8	3	
	IV	1	22	—	4	0	26	14	7	1	
	V	0	5	—	3	0	8	3	2	0	
	VI	0	16	—	13	—	29	6	9	1	
	Keskimäärin	1	23	0	5	1	29	239	15	6	2
Painotettu keskiarvo	2										
Sisä-Suomi ..... I—II	12	96	1	6	13	116	323	70	9	17	
	III	3	45	—	5	2	52	28	12	5	
	IV	2	39	1	0	—	40	24	10	5	
	V—VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Keskimäärin	2	46	0	4	3	53	314	30	10	6
	Painotettu keskiarvo	8									
Etelä-Pohjanmaa I—II	3	24	—	—	—	24	251	18	2	4	
	III	1	20	—	—	—	20	14	5	1	
	IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	V—VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Keskimäärin	1	12	—	—	—	12	166	9	2	1
	Painotettu keskiarvo	1									
Pohjois-Suomi ... I—II	5	43	—	0	0	43	311	26	3	14	
	III	2	25	0	4	—	29	14	4	7	
	IV	1	16	—	—	—	16	6	1	9	
	V—VI	0	7	—	—	—	7	6	—	1	
	Keskimäärin	2	27	0	2	0	29	258	15	3	9
	Painotettu keskiarvo	3									
Koko maa	Keskimäärin	1	27	0	4	1	32	259	17	6	4
	Painotettu keskiarvo	3									

Jordbrukets löpande arbeten¹⁾ t/ha, ²⁾ t/gård. ³⁾ Investeringsarbeten för ekonomibyggnader och täckdikning o. dyl. ⁴⁾ Skogsarbeten. ⁵⁾ Övriga arbeten. ⁶⁾ Summa. ⁷⁾ Arbetstimmar per arbetshäst och år. ⁸⁾ Växtodlingsarbeten. ⁹⁾ Arbeten för husdjursskötsel. ¹⁰⁾ Jordbrukets övriga löpande arbeten.

Agricultural works¹⁾ hours per hectare, ²⁾ hours per farm. ³⁾ Investment works in farm buildings and drainage etc. ⁴⁾ Forest works. ⁵⁾ Other works. ⁶⁾ Total. ⁷⁾ Working hours per horse and year. ⁸⁾ Works in plant cultivation. ⁹⁾ Works in animal husbandry. ¹⁰⁾ Other agricultural works.

Taul. 20. Traktori-työ
Traktorarbete
Working hours of tractors

Alue ja suuruusluokka	Maatalouden juoksevat työt		Tal.rak. ja sala-ojit. uudist. työt t/tila ³⁾	Met-sä-työt t/tila ⁴⁾	Sivuan- ja muut työt t/tila ⁵⁾	Traktori-työtä t/tila		Tunteja traktorin kohden vuodessa ⁶⁾	Maatalouden juoksevat työt t/tila			
	t/ha ¹⁾	t/tila ²⁾				Yh-teen-sä ⁷⁾	Siitä vuokratua ⁸⁾		Kasvin-viljely työt ⁹⁾	Koti-eläin-talous-työt ¹⁰⁾	Muut maatalouden juoks. työt ¹¹⁾	
Etelä-Suomi .... I—II	32	238	—	14	40	292	16	331	182	24	32	
	III	24	357	3	18	44	11	389	303	22	32	
	IV	23	578	17	32	53	7	447	487	43	48	
	V	20	760	14	36	34	5	414	648	37	75	
	VI	15	1 184	17	47	55	4	483	1 043	69	72	
	Keskimäärin	20	576	10	23	45	659	9	426	491	36	49
Painotettu keskiarvo	24											
Sisä-Suomi ..... I—II	25	207	3	11	4	225	22	322	171	18	18	
	III	26	392	11	23	71	8	464	328	32	32	
	IV	22	532	17	20	44	8	514	473	28	31	
	V—VI	19	897	12	16	50	26	546	773	68	56	
	Keskimäärin	23	455	11	20	53	539	12	479	390	33	32
	Painotettu keskiarvo	25										
Etelä-Pohjanmaa I—II	30	247	1	18	17	283	9	302	191	20	36	
	III	31	452	1	20	38	21	539	381	29	42	
	IV	23	540	9	38	31	1	537	478	19	43	
	V—VI	15	672	36	28	40	7	547	582	40	50	
	Keskimäärin	23	469	9	26	32	536	11	497	400	27	42
	Painotettu keskiarvo	28										
Pohjois-Suomi ... I—II	31	253	1	32	33	319	11	406	197	23	33	
	III	35	495	17	41	61	1	594	392	40	63	
	IV	27	638	26	29	34	3	561	515	35	88	
	V—VI	26	1 136	12	44	11	3	724	949	111	76	
	Keskimäärin	31	500	14	37	46	597	4	566	400	39	61
	Painotettu keskiarvo	32										
Koko maa	Keskimäärin	22	523	11	27	46	9	465	440	35	48	
	Painotettu keskiarvo	26										

Jordbrukets löpande arbeten ¹⁾ t/ha, ²⁾ t/gård. ³⁾ Investeringsarbeten för ekonomibyggnader och täckdikning o. dyl. ⁴⁾ Skogsarbeten. ⁵⁾ Biförtjänst- och övriga arbeten. ⁶⁾ Summa traktorarbeten. ⁷⁾ Därav hyrt. ⁸⁾ Arbetstimmar per traktor och år. ⁹⁾ Växtodlingsarbeten. ¹⁰⁾ Arbeten för husdjurskötsel. ¹¹⁾ Jordbrukets övriga löpande arbeten.

Agricultural works ¹⁾ hours per hectare, ²⁾ hours per farm, ³⁾ Investment works in farm buildings and drainage etc. ⁴⁾ Forest works. ⁵⁾ Other works. ⁶⁾ Tractor works total. ⁷⁾ Of which hired. ⁸⁾ Working hours per tractor and year. ⁹⁾ Works in plant cultivation. ¹⁰⁾ Works in animal husbandry. ¹¹⁾ Other agricultural works.

Taul. 21. Kokonaisinvestoinnit maatalouteen ja asuinrakennuksiin mk/tila
 Investeringar i jordbruk och bostadsbyggnader mk/gård
 Investments in agriculture and dwellings, marks per farm

Alue ja suuruusluokka	Maatalous						Asuin- raken- nukset ⁷⁾	
	Koneet ja kalusto ¹⁾	Raken- nukset ²⁾	Sala- ojitus yms. ³⁾	Uudis- viljely ⁴⁾	Maan osto ⁵⁾	Yh- teensä ⁶⁾		
Etelä-Suomi	I—II	2 181	286	67	—	38	2 572	1 676
	III	8 206	2 573	547	4	—	11 330	847
	IV	19 196	5 477	713	—	—	25 386	3 923
	V	21 141	5 982	1 323	17	9	28 472	1 634
	VI	42 398	7 772	1 550	—	2 424	54 144	3 149
	Keskimäärin	16 853	4 290	800	4	307	22 254	2 147
Sisä-Suomi	I—II	4 531	704	84	11	—	5 330	822
	III	10 507	3 908	421	38	—	14 874	841
	IV	20 951	11 784	1 506	46	67	34 354	6 174
	V—VI	30 218	4 032	2 410	381	—	37 041	5 894
	Keskimäärin	14 326	5 272	853	76	16	20 543	2 662
	Etelä-Pohjanmaa . . .	I—II	1 766	230	21	—	—	2 017
III		7 217	471	42	—	160	7 891	1 114
IV		7 055	1 171	1 042	—	—	9 268	2 713
V—VI		25 742	6 912	859	—	—	33 513	4 768
Keskimäärin		9 221	1 715	434	—	58	11 428	2 588
Pohjois-Suomi		I—II	4 041	755	201	40	163	5 200
	III	11 814	7 010	232	30	364	19 450	3 768
	IV	14 124	5 430	257	—	—	19 811	1 063
	V—VI	20 851	2 215	2 622	—	—	25 688	1 067
	Keskimäärin	10 820	4 835	384	26	227	16 292	3 082
	Koko maa	Keskimäärin	14 217	4 311	685	24	199	19 436

¹⁾ Maskiner och redskap. ²⁾ Byggnader. ³⁾ Täckdikning o. dyl. ⁴⁾ Nyodlingar. ⁵⁾ Inköp av jordbruksjord.
⁶⁾ Summa. ⁷⁾ Bostadsbyggnader.
¹⁾ Implements. ²⁾ Buildings. ³⁾ Drainage. ⁴⁾ Clearings. ⁵⁾ Purchase of arable land. ⁶⁾ Total. ⁷⁾ Dwellings.

Taul. 22. Investointirahamenöt maatalouteen ja asuinrakennuksiin mk/tila
 Penningutgifter för investering i jordbruk och bostadsbyggnader mk/gård
Investment cash expenses in agriculture and dwellings, marks per farm

Alue ja suuruusluokka	Maatalous						Asuin- raken- nukset ⁷⁾	
	Koneet ja kalusto ¹⁾	Raken- nukset ²⁾	Sala- ojitukset yms. ³⁾	Uudis- viljely ⁴⁾	Maan osto ⁵⁾	Yh- teensä ⁶⁾		
Etelä-Suomi	I—II	2 181	238	67	—	38	2 524	1 621
	III	8 205	2 275	538	—	—	11 018	797
	IV	19 188	4 958	707	—	—	24 853	3 291
	V	21 130	5 308	1 298	—	9	27 745	1 495
	VI	42 398	6 137	1 526	—	2 424	52 485	2 986
	Keskimäärin	16 848	3 732	788	—	307	21 675	1 923
Sisä-Suomi	I—II	4 531	614	84	—	—	5 229	822
	III	10 484	3 290	396	16	—	14 186	687
	IV	20 951	10 394	1 447	—	67	32 859	5 687
	V—VI	30 139	3 630	2 344	381	—	36 524	4 711
	Keskimäärin	14 305	4 582	819	53	16	19 775	2 334
	Etelä-Pohjanmaa . . .	I—II	1 766	230	21	—	—	2 017
III		7 187	310	42	—	161	7 700	930
IV		7 055	662	1 042	—	—	8 759	2 544
V—VI		25 742	5 938	859	—	—	32 539	4 768
Keskimäärin		9 210	1 359	434	—	58	11 061	2 444
Pohjois-Suomi		I—II	4 041	660	199	2	163	5 065
	III	11 813	5 995	232	20	364	18 424	3 612
	IV	14 124	4 968	218	—	—	19 310	1 063
	V—VI	20 851	1 615	2 622	—	—	25 088	1 067
	Keskimäärin	10 820	4 176	377	11	227	15 611	2 971
	Koko maa	Keskimäärin	14 209	3 728	671	14	199	18 821

¹⁾ Maskiner och redskap. ²⁾ Byggnader. ³⁾ Täckdikning o. dyl. ⁴⁾ Nyodlingar. ⁵⁾ Inköp av jordbruksjord.
⁶⁾ Summa. ⁷⁾ Bostadsbyggnader.
¹⁾ Implements. ²⁾ Buildings. ³⁾ Drainage. ⁴⁾ Land clearing. ⁵⁾ Purchase of arable land. ⁶⁾ Total. ⁷⁾ Dwellings.

Taul. 23. Maatalouden liiketulokset
Jordbrukets driftsresultat
Economic results of agriculture

Alue ja suuruusluokka	Tilaluku ¹⁾	Kokonais- tuotto mk/ha ²⁾	Liike- kustannus mk/ha ³⁾	Verotettava puhdas tuotto mk/ha ⁴⁾	Maatalous- ylijäämä mk/ha ⁵⁾	Kannatta- vuusker- roin ⁶⁾	
Etelä-Suomi . . . . . I—II	52	3 386	4 520	—1 134	1 078	0.41	
	III	121	3 474	3 567	— 93	1 316	0.72
	IV	97	3 441	3 317	124	1 058	0.79
	V	77	2 896	2 493	403	943	1.01
	VI	49	2 741	2 219	522	763	1.24
	Keskimäärin	396	3 067	2 814	253	970	0.87
Painotettu keskiarvo		3 290	3 488	— 198	1 102	0.65	
Sisä-Suomi . . . . . I—II	27	3 610	4 869	—1 259	1 172	0.42	
	III	91	3 308	3 925	— 617	943	0.50
	IV	42	4 482	4 382	100	1 110	0.80
	V—VI	21	3 496	3 089	407	897	1.07
	Keskimäärin	181	3 710	3 880	— 170	992	0.65
	Painotettu keskiarvo		3 562	4 425	— 863	1 075	0.47
Etelä-Pohjanmaa . . . . . I—II	21	3 535	4 260	— 725	1 361	0.55	
	III	35	3 385	4 049	— 664	1 225	0.55
	IV	25	3 454	3 239	215	1 195	0.89
	V—VI	17	2 261	1 929	332	764	1.05
	Keskimäärin	98	3 006	3 050	— 44	1 059	0.74
	Painotettu keskiarvo		3 375	3 858	— 483	1 236	0.60
Pohjois-Suomi . . . . . I—II	43	3 633	4 890	—1 257	1 181	0.43	
	III	86	3 585	4 327	— 742	1 141	0.52
	IV	29	3 114	3 362	— 248	1 021	0.65
	V—VI	11	2 810	2 618	192	1 104	0.92
	Keskimäärin	169	3 338	3 859	— 521	1 110	0.57
	Painotettu keskiarvo		3 527	4 438	— 911	1 149	0.48
Koko maa	Keskimäärin	844	3 216	3 178	38	1 003	0.75
	Painotettu keskiarvo		3 398	3 893	— 495	1 125	0.57

¹⁾ Tuloksia laskettaessa veroja ei ole luettu kustannuksiin.

²⁾ Skatterna ingår inte i kostnaderna.

³⁾ Gårdsantal. ⁴⁾ Bruttointäkt. ⁵⁾ Driftskostnader. ⁶⁾ Beskattningsbar förräntning. ⁷⁾ Skuldfrött överskott.

⁸⁾ Lönsamhetskvot.

¹⁾ Number of farms. ²⁾ Total return. ³⁾ Production cost except taxes and interest claim for total capital. ⁴⁾ Taxable net return. ⁵⁾ Net return to total capital plus imputed wage of operator and family. ⁶⁾ Coefficient of profitability.

Taul. 24. Puutavaran käyttö k-m³/tila
Virkesanvändningen i fm³/gård
Use of wood, m³ per farm

Alue ja suuruusluokka	Polttopuuta ¹⁾			Muuta puutava- raa maa- talou- teen ²⁾	Asuin- raken- nusten uudistuk- seen ³⁾	Eläkkei- siin ⁴⁾	Yh- teensä ⁵⁾	
	asuin- raken- nuksin ⁶⁾	muu käyttö ⁷⁾	Yh- teensä ⁸⁾					
Etelä-Suomi	I—II	6.9	5.3	12.2	2.7	0.4	0.3	15.6
	III	7.0	7.2	14.2	5.8	0.5	0.0	20.5
	IV	8.4	6.7	15.1	10.6	4.4	0.3	30.4
	V	8.3	5.1	13.4	10.5	0.2	0.2	24.3
	VI	8.2	6.1	14.3	11.2	0.9	0.2	26.6
	Keskimäärin	7.7	6.3	14.0	8.2	1.4	0.2	23.8
Sisä-Suomi	I—II	10.6	5.5	16.1	3.7	—	—	19.8
	III	10.2	8.6	18.8	10.7	1.0	—	30.5
	IV	9.7	6.0	15.7	14.2	4.3	—	34.2
	V—VI	5.0	9.6	14.6	8.9	8.7	—	32.2
	Keskimäärin	9.6	7.6	17.2	10.3	2.5	—	30.0
	Etelä-Pohjanmaa . . .	I—II	9.4	8.3	17.7	3.8	1.1	—
III		7.8	9.8	17.6	6.4	1.8	0.2	26.0
IV		9.9	10.0	19.9	10.9	1.6	0.4	32.8
V—VI		10.5	8.3	18.8	14.0	—	0.3	33.1
Keskimäärin		9.1	9.3	18.4	8.3	1.3	0.2	28.2
Pohjois-Suomi		I—II	11.2	8.5	19.7	4.6	0.8	—
	III	11.3	9.5	20.8	15.2	1.4	—	37.4
	IV	13.5	10.9	24.4	10.9	—	—	35.3
	V—VI	13.5	10.9	24.4	9.9	—	—	34.3
	Keskimäärin	11.8	9.6	21.4	11.4	0.9	—	33.7
	Koko maa	Keskimäärin	9.1	7.6	16.7	9.3	1.5	0.1

¹⁾ Brännved. ²⁾ För bostadsbyggnader. ³⁾ Övrig användning. ⁴⁾ Summa. ⁵⁾ Övrigt virke för jordbruket.
⁶⁾ För investering i bostadsbyggnader. ⁷⁾ Till sytning. ⁸⁾ Summa.

¹⁾ Fuel wood. ²⁾ For dwellings. ³⁾ Other use. ⁴⁾ Total. ⁵⁾ Other wood for agricultural use. ⁶⁾ For investment in dwellings. ⁷⁾ For pensioners. ⁸⁾ Total.

Taul. 25. Oman tilan maataloustuotteiden käyttö yksityistaloudessa kg/tila
 Jordbruksprodukter från den egna gården använda i kosthålllet, kg/gård
 Farm products of the own farm consumed in private household, kg per farm

Alue ja suuruusluokka	Maito ¹⁾	Sianliha ²⁾	Muu liha ³⁾	Kananmunat ⁴⁾	Ruis ⁵⁾	Vehnä ⁶⁾	Ohra ⁷⁾	Peruna ⁸⁾	
Etelä-Suomi	I—II	554.5	9.1	20.7	14.8	17.0	55.0	26.7	346.9
	III	873.8	17.5	26.7	21.0	30.5	126.2	25.0	417.0
	IV	829.3	24.9	38.3	23.6	54.4	145.5	33.2	433.2
	V	791.0	16.4	29.8	15.6	52.5	153.5	49.0	456.4
	VI	679.1	31.0	32.9	22.2	30.2	135.5	21.2	348.6
	Keskimäärin	780.8	19.7	30.2	19.9	38.8	128.0	31.4	411.0
Sisä-Suomi	I—II	1 041.7	16.6	64.8	11.3	24.1	59.2	42.8	578.1
	III	1 160.2	13.2	46.5	20.6	70.6	105.4	29.5	473.7
	IV	949.0	23.7	52.4	36.2	77.9	113.4	28.9	429.1
	V—VI	897.4	25.5	71.2	—	147.8	71.4	38.1	478.3
	Keskimäärin	1 063.0	17.5	53.5	20.5	74.3	96.5	32.3	479.5
Etelä-Pohjanmaa	I—II	1 260.0	13.5	25.7	7.3	35.5	11.9	28.6	383.8
	III	1 524.8	16.6	18.5	13.2	80.6	64.8	44.3	503.7
	IV	1 121.4	34.6	23.2	11.2	47.9	105.2	42.4	503.2
	V—VI	739.5	10.0	16.5	17.4	69.4	161.2	15.3	500.6
	Keskimäärin	1 228.9	19.4	20.9	14.0	60.7	80.5	35.4	477.3
Pohjois-Suomi	I—II	1 324.0	2.8	38.5	1.4	3.5	3.5	33.9	482.8
	III	1 769.5	7.0	61.8	5.8	31.3	15.1	46.0	558.1
	IV	2 079.9	5.3	81.6	4.6	20.7	11.4	75.5	702.3
	V—VI	1 831.4	18.4	43.6	7.6	48.2	—	154.5	611.8
	Keskimäärin	1 713.4	6.4	58.1	4.6	23.5	10.5	55.1	567.2
Koko maa	Keskimäärin	1 080.1	16.5	39.7	16.3	45.9	92.2	36.8	464.7

¹⁾ Mjölkk. ²⁾ Fläsk. ³⁾ Övrigt kött. ⁴⁾ Ägg. ⁵⁾ Råg. ⁶⁾ Vete. ⁷⁾ Korn. ⁸⁾ Potatis.

¹⁾ Milk. ²⁾ Pork. ³⁾ Other meat. ⁴⁾ Eggs. ⁵⁾ Rye. ⁶⁾ Wheat. ⁷⁾ Barley. ⁸⁾ Potato.

STUDIES OF THE PROFITABILITY OF AGRICULTURE IN FINLAND

Summary

This annual report is devoted to a presentation of the economic characteristics of bookkeeping farms participating in an agricultural profitability survey. The primary data was gathered by agricultural advisory societies which handled most of the accounting. Since 1912, the State has made annual grants to assist such studies.

Since 1960/1961, agricultural profitability surveys have been conducted by the Agricultural Economics Research Institute which has published the reports in its publication series. Before 1960/1961, similar reports appeared in the Information Series of the Bureau of Agriculture.

In this study, selection of the participating farms in such a manner as to be representative of the average returns of all farms in the country was not possible. Because bookkeeping was voluntary, only those willing to participate could be included. Generally, the more progressive farmers of the larger farms showed greater interest in bookkeeping. For this reason, the participating farms registered better economic results than farms on the whole. This was clearly indicated, for instance, by the average hectare yields reported by the participating farms. The yields were generally higher than the national average.

For data analysis, the country was divided into four regions:

1. South Finland
2. Central Finland
3. South Ostrobothnia
4. North Finland

Furthermore, the farms were grouped on the basis of arable land as follows:

I— II	.....	under 10	hectares
III	.....	10—20	»
IV	.....	20—30	»
V	.....	30—50	»
VI	.....	50—	»

The data was processed by the Agricultural Economics Research Institute. Average figures for gross return, production expenses, net return and other items were calculated on the basis of the geographical location and the size of the farms. Because the arithmetical average size of the bookkeeping farms located in various regions was greater than the national average, mean values for the regions and the entire country were given in terms of weighted means. The weights used were obtained from the 1969 Agricultural Census showing the distribution of arable land on farms of more than 2 hectares between different regions and size groups.

The first chapter is devoted to a consideration of the general agricultural conditions prevailing in 1974. Weather conditions were examined in terms of temperature and rainfall. The 1974 yields indicated the total output of the principal crops for the country as a whole. They were also calculated on a per-hectare basis to facilitate a comparison of the yields reported by the bookkeeping farms with those of all farms in the country. The average prices for the main farm products sold by the farmers and the cost of the supplies bought by them plus the average wage rates indicated the relative standing of agriculture.

Presented in Chapter II are the number of bookkeeping farms, the average hectare number in each land use category, the amount of arable land, in percentage terms, used on each farm for growing various crops, the average per-hectare crop yields and the average annual milk production rates for cows, all grouped according to the geographic location and the size of the farms.

Tables 4 to 8 show the farmers' assets and liabilities. These were based on estimates made at the start of the bookkeeping year — one calendar year since 1965. Dwelling buildings were not included among the agricultural assets.

The farmers' cash receipts and expenses, shown in Tables 9 and 10, do not include transactions relating to debts and savings.

Agricultural gross return and the way it was calculated are explained in Chapter V. The gross return rates presented in Table 11 include the following return items:

- 1) Cash receipts and accounts receivable for the accounting year, excluding cash receipts obtained through liquidation of property on hand at the start of the year.
- 2) Cash value of deliveries in kind transferred from agriculture to forestry, food and private households, pensions, supplementary enterprises and wages.
- 3) Additions to total property transferred from agriculture, such as the cash value of payments in kind for new buildings, increased cropping, drainage and new machinery.

4) Increases in stocks, garden plants and domestic animals derived from agricultural production. Since 1965, stocks of potatoes, root crops and forage used on the farm have not been taken into account.

5) The rest of the gross return since 1968, including paid and estimated rents for dwelling buildings.

Agricultural production expenses and their structure are examined in Chapter VI. Production expenses include the following cost items:

1) Money spent during the accounting year to meet ordinary operating expenses. However, expenses occasioned by additions to property (e.g. new buildings) are not included.

2) Value of products in kind received by agriculture from supplementary non-agricultural enterprises.

3) Depreciation, including dwelling buildings.

4) Apart from regular wages paid for farm labor, the labor supplied by the farmers and their families was included, calculated on the basis of general wage levels pertaining to agricultural labor.

Taxes and interest on debts were not included in agricultural production expenses. Tables 15 to 20 present the number of hours of manual, horse and tractor labor based on daily work records. The division of labor input between different farm enterprises was calculated on the basis of these records.

The economic results of farming are presented in Table 23.

Net return is the difference between agricultural gross return and production expenses. Since production expenses did not include taxes or interest on debts, net return was equal to the taxable net return of debt-free farming.

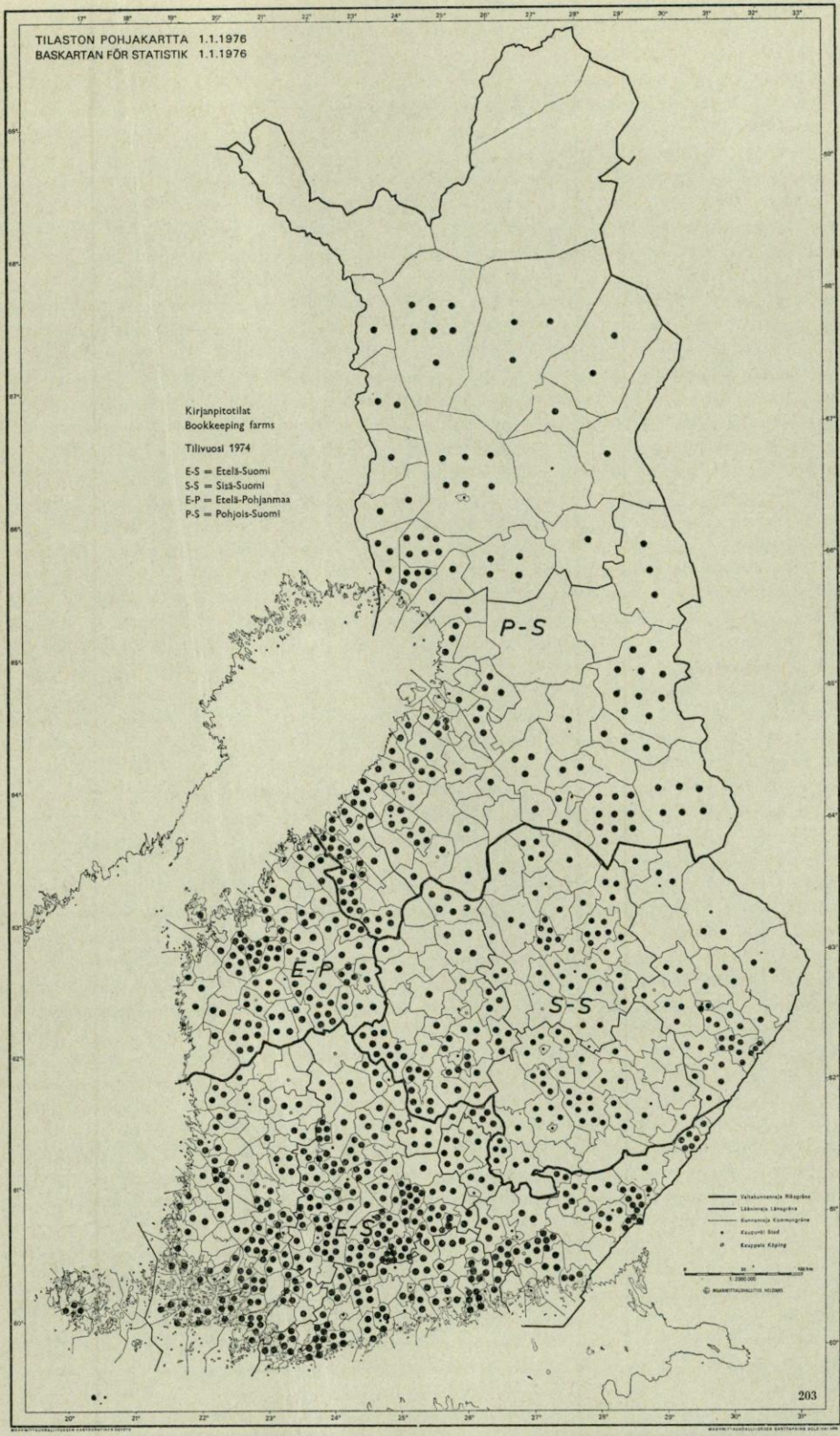
Net farm income was calculated by deducting from the gross return all production expenses save for the value of the labor supplied by the farmers and their families.

The coefficient of profitability was the quotient obtained by dividing net farm income by the sum total of interest on investment and the value of the labor supplied by the farmers and their families. The interest rate was 5 per cent. Agriculture was treated as a whole.

This study includes an analysis of the development of gross return, production expenses, and economic result in 1965—74. This data is given in Tables 1 a to 4 a and in Figures 1 and 2.

In Chapter X there are also given economic results in different types of bookkeeping farms in 1972—74. These results are computed from the farm groups which are specialized in milk, pork, bread grain and poultry production respectively.

TILASTON POHJAKARTTA 1.1.1976
 BASKARTAN FÖR STATISTIK 1.1.1976

Kirjanpitoilat
 Bookkeeping farms
 Tilivuosi 1974
 E-S = Etelä-Suomi
 S-S = Sisä-Suomi
 E-P = Etelä-Pohjanmaa
 P-S = Pohjois-Suomi

— Väestökeskus-Rajapinta
 — Lääninraja
 ····· Kunnaja Kunnajärjestelmä
 • Keskellä Sää
 ○ Keskellä Kläng
 0 10 20 30 40 km
 1:1 000 000
 © MAANMITTAUSLAITOS HELSINKI